

2833

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΗΜΕΡΑ

ΚΑΤΑΔΙΚΟΥ,

Ὑ π ὀ

VICTOR HUGO.

(Μετάφρασις Γ. Α. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ.)

Τὸ μικρὸν οὐ μικρὸν
ὅταν ἐκφέρῃ μέγα.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

1 8 6 9.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Πᾶς ὁ ἀναγινώσκων τὸ βιβλίον τοῦτο, ἐν ᾧ ἡ γλαφυρὰ γραφὴ τοῦ ἀπαραμίλλου γάλλου συγγραφέως διεχάραξε τὰς τελευταίας σκέψεις ἐνὸς καταδίκου, δύναται νὰ περιπέσῃ εἰς ἀμφιβολίαν, ἂν δηλαδὴ ἡ ἔκθεσις προέρχεται ἐκ συμβάντων πραγματικῶν ἢ μή. Τὴν ἀπορίαν ταύτην λύει ὁ συγγραφεὺς ἐν τῷ προλόγῳ ὃν προτάσσει εἰς τὸ πόνημά του ὡς θερμὴν συνηγορίαν ὑπὲρ τῆς καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς.

« Πρὸ τριῶν (λέγει) ἐτῶν (*), ὁπότε ἐδημοσιεύθη τὸ βιβλίον τοῦτο, ἄνθρωποι τινες ἐφαντάσθησαν ὅτι ἡ ἰδέα δὲν ἀνήκει εἰς τὸν συγγραφέα, καὶ οἱ μὲν ὑπέθεσαν ὅτι ἐκλάπη ἀπὸ βιβλίον ἀγγλικόν, οἱ δὲ, ἀπὸ βιβλίον ἀμερικανικόν. Πόση μανία, νὰ ζητῶσι χιλίας λεύγας μακρὰν τὴν καταγωγὴν τῶν πραγμάτων, καὶ νὰ ὑποθέτωσιν ὡς πηγάζον ἐκ τοῦ Νείλου τὸ βυάκιον ὅπερ βρέχει τὴν ὁδὸν ὑμῶν ! Φεῦ ! οὔτε ἀγγλικόν, οὔτε ἀμερικανικόν, οὔτε κινεζικόν βιβλίον ἐχρησίμευσεν ὡς βάσις. Ὁ συγγραφεὺς ἔλαβε τὴν ἰδέαν τῆς «Τελευταίας ἡμέρας καταδίκου» οὐχέ

(*) Τῷ 1829.

ἐξ ἑνὸς βιβλίου, — διότι ποτὲ δὲν συνειθίζει νὰ ζητῇ τόσῳ μακρὰν τὰς ιδέας του, — ἀλλ' ἐκεῖ ὅπου πᾶς τις ἤδύνατο νὰ εὕρῃ καὶ εὕρην ἴσως αὐτὴν (διότι τίς δὲν ἐσκέφθη ἢ δὲν ἐσχημάτισεν ἐν τῷ νῷ τὴν τελευταίαν ἡμέραν καταδίκου;), τουτέστιν ἐπὶ τῆς δημοσίας πλατείας, ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς Γρέβης. Ἐκεῖ μίαν ἡμέραν, διαβαίνων, συνέλεξε τὴν ἀπαίσιον ταύτην ιδέαν, πλέουσιν ἐντὸς ὀλοῦ αἵματος ὑπὸ τὰ ἡκρωτηριασμένα σώματα τῶν λαιμομητῶν.»

Ἔοσα λοιπὸν διαζωγραφοῦνται μὲ τόσῳ ζωηρὰ καὶ — ἂν ἐπιτρέπῃται ἡμῖν νὰ εἰπώμεν — φλογερὰ χρώματα ἐν τῇ « Τελευταίᾳ ἡμέρᾳ καταδίκου » δὲν εἶνε φαντασμαγορία τις, δὲν εἶνε ἐπίνοια, δὲν εἶνε ζωηρότης ἢ ἐξαφίς τῆς φαντασίας, ἀλλὰ καθαρὰ πραγματικότης.

Ἡ Γρέβη ἐξελίσσεται ἐρυθρὰ ἐνώπιόν σου, ἡ εἰσερχομένη μηχανὴ τοῦ Γιλιοτίνου ὀρθοῦται ἀπειλητικῶς τὴν ὄψιν, καὶ κραυγὴ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ μυχοῦ τῆς κατεπτομένης καρδίας πάντων·

Nec plus ultra!

Πόσα παραδείγματα ἀνθρώπων πεσόντων θυμάτων τῆς μηχανῆς ταύτης! πόσοι κατεδασανίσθησαν οὐκ ἐκτὸς ἐπὶ τῆς λαιμοτόμου!

Ἐκ τῶν πολλῶν παραδειγμάτων ἅτινα ἀναγράφει ὁ συγγραφεὺς ἐν τῷ προλόγῳ, παραθέτομεν ἐνταῦθα ἓν μόνον:

« Περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου τοῦ 1831, — δὲν ἐνθυμούμεθα τὸν τόπον, τὴν ἡμέραν, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ καταδίκου, — περὶ τὰ τέλη λέγομεν τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου, πεφυλακισμένος τις ἔπαιζεν ἡσύχως παιγνιόχαρτα ἐν τῇ εἰρκτῇ αὐτοῦ, ὅτε ἤλθον καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῷ ὅτι μετὰ δύο ὥρας μέλλει ν' ἀποθάνῃ· τότε ἤρχισε νὰ τρέμῃ ὀλόσωμος, διότι δὲν περιέμενε τὸν θάνατον, ἐπειδὴ τὸν εἶχον λησμονήσει ἀπὸ ἐξ ἧδὴ μηνῶν.

» Ἐυρίζεται, κίρεται, δεσμεύεται, ἐξομολογεῖται· μετὰ ταῦτα τίθεται μεταξύ τεσσάρων χωροφυλάκων καὶ ἀναμέσον τοῦ πλήθους, ἄγεται εἰς τὸ ἱκρίωμα.

» Τῶν προπαρασκευῶν γενομένων, ὁ δῆμιος ἀφίγει τὴν κοπίδα. Τὸ βαρὸν σιδηροῦν τρίγωνον κινεῖται μετὰ κόπου, πίπτει. . . καὶ — ὦ ἀγωνία! — κόπτει μέρος τοῦ τραχήλου. Ὁ κατάδικος ἐκπέμπει φρικώδη κραυγὴν. Ἐκπεπληγμένος ὁ δῆμιος ἀνεγείρει τὴν κοπίδα καὶ καταβρίπτει αὐτὴν πάλιν. Ἡ κοπίς σχίζει τὸν λαιμὸν ἐκ δευτέρου, ἀλλὰ δὲν τὸν κόπτει. Ὁ κατάδικος ὠρύεται· βρυχᾶται τὸ πλήθος. Ἐκ νέου ὁ δῆμιος ἀναβιβάζει τὴν κοπίδα, ἐλπίζων νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὸν τρίτον κύπον. Οὐδαμῶς! Τρίτος χεῖμαρρος αἵματος ἀναθρώσκει ἐκ τοῦ τραχήλου τοῦ καταδίκου, ἀλλ' ἡ κεφαλὴ δὲν πίπτει. . . Ἡ μάχαιρα ἀνέβη καὶ ἐπανέβη πεντάκις, πεντάκις ἔταμε τὸν κατάδικον, πεντάκις ὁ κατάδικος ἐβρυχήθη ὑπὸ τὸν

κτύπον καὶ ἔσεισε τὴν ζῶσαν κεφαλὴν του, κραυγάζων «χάριν!» Πλήρης ὀργῆς ὁ ὄχλος ἔλαθε λίθους καὶ ἤρχισεν ἐν τῷ δικαίῳ αὐτοῦ νὰ λιθοβολῇ τὸν δῆμιον. Ὁ δῆμιος κατέφυγεν ὑπὸ τὴν λαιμοτόμον καὶ ἐκρύβη ὅπισθεν τῶν ἵππων τῶν χωροφυλάκων.

» Ἀλλὰ δὲν ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τέρας.

» Ὁ κατάδικος, ἰδὼν ὅτι ἔμεινε μόνος ἐπὶ τοῦ ἱκριώματος, ἀνωρθώθη ἐπὶ τῆς σανίδος, καὶ ἐκεῖ, ὀρθὸς, φρικώδης τὴν ὄψιν, ἀποστάζων αἵματος, ὑποστηρίζων τὴν ἡμικοπον κεφαλὴν του, ἥτις ἐκρέματο ἐπὶ τῶν ὤμων του, παρεκάλει δι' ἀσθενοῦς φωνῆς νὰ τὸν λύσωσι. Πλήρης οἴκτου τὸ πλῆθος ἠτοιμάζετο νὰ διασπάσῃ τὰς τάξεις τῶν χωροφυλάκων καὶ νὰ συνδράμῃ τὸν δυστυχῆ, ὅστις πεντάκις ὑπέστη τὴν θανατικὴν του ἀπόφασιν.

» Τότε βοηθὸς τις τοῦ δημίου, νέος εἰκοσαετής, ἀναβαίνει ἐπὶ τοῦ ἱκριώματος, λέγει πρὸς τὸν κατάδικον νὰ στραφῇ διὰ νὰ τὸν λύσῃ, καὶ, ὠφελῆθεις ἐκ τῆς θέσεως τοῦ θνησκοντος, ὅστις παρεδίδοτο εἰς αὐτὸν μετ' ἐμπιστοσύνης, πηδᾷ ἐπὶ τῶν νώτων του καὶ ἀρχίζει βραδέως νὰ κόπτῃ ὅ,τι ἔμενον ἐκ τοῦ τραχήλου διὰ τινος κρεοπωλικῆς μαχαίρας.

» Τοῦτο ἐγένετο, παρατηρήθη. Ναί.

» Κατὰ τοὺς ἔρους τοῦ νόμου, βεβαίως δικαστῆς τις παρευρέθη εἰς τὴν θανάτωσιν ταύτην. Δι' ἐνὸς νεύματος ἠδύνατο τὰ πάντα ν' ἀναχαιτίσῃ. Τί ἔπρατ-

τε λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐντὸς τοῦ ὀχήματός του καθ' ἣν ὥραν ἐφαγαζέτο ἐν πλάσμα; Τί ἔπραττεν ὁ τιμωρὸς οὗτος τῶν δολοφόνων, καθ' ἣν ὥραν ἐδολοφονοῦντο ἄνθρωποι ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ, ἐνώπιόν του, ὑπὸ τὴν πνοὴν τῶν ἵππων, παρὰ τὴν θέλον τῆς ἀμάξης του;

» Καὶ ὁ δικαστῆς δὲν εἰσήχθη ὑπὸ δίκην! καὶ ὁ δῆμιος δὲν εἰσήχθη ὑπὸ δίκην!

» Κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα, καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ ποινικὸς κώδιξ ὑπῆρχεν ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς βαρβαρότητος, ἐπὶ Ρισελιέ, ἐπὶ Χριστοφῶρου Φουκέ, ὅτε ὁ Κ. δε-Σιαλαὶ ἐθανατώθη ἐν Ναμνήταις ὑπὸ ἀνεπιτηδείου στρατιώτου, ὅστις ἀντὶ τοῦ ξίφους μετεχειρίσθη σκέπαρνον πιθοποιοῦ καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν κατάδικον τριάκοντα καὶ τέσσαρας κτύπους, τὸ συγερὸν τοῦτο ἐπεισόδιον ἀπῆρσεν εἰς τὸ Κοινοβούλιον τῶν Παρισίων, καὶ ἀνακρίσεως γενομένης, ἂν δὲν ἐτιμωρήθη ὁ Ρισελιέ, ἂν δὲν ἐτιμωρήθη ὁ Φουκέ, τοῦλάχιστον ἐτιμωρήθη ὁ στρατιώτης. Ἀδικία βεβαίως· ἀλλ' ἐν τῷ βάθει αὐτῆς ὑπῆρχε δικαιοσύνη.

» Εἰς τὴν προρηθεῖσαν ὁμῶς ὑπόθεσιν, οὐδέν! Τὸ πρᾶγμα συνέβη μετὰ τὸν ἰούλιον, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς προόδου, ἐν ἔτος μετὰ τοὺς γόους ἐκείνους τῆς Βουλῆς ἐπὶ τῆς θανατικῆς ποινῆς, — καὶ συνέβη ἀπαρτηρήτον. Αἱ παρισιαναὶ ἐφημερίδες τὸ ἐδημοσίευσαν ὡς τι ἀνέκδοτον. Οὐδεὶς ἠνωχλήθη. Ἐγνώρισε μόνον

ὁ κόσμος, ὅτι ἡ λαμοτόμος εἶχε χαλασθῆ ἐπίτηδες ὑπὸ τινος, «ὅστις ἤθελε νὰ πειράξῃ τὸν δήμιον.» Ἦτο δὲ οὗτος ὑπηρέτης τις τοῦ ἐκτελεστοῦ, ὅστις, διωχθεὶς ὑπὸ τοῦ κυρίου του καὶ θέλων νὰ τὸν ἐκδικηθῆ, ἐφραντάσθη τὴν κακεντρεχῆ ἐκείνην πρᾶξιν.

Ἡ «Τελευταία ἡμέρα καταδίκου» κατατάσσεται εἰς τὰ κλασικὰ τοῦ Hugo ἔργα. Ἐγγράφη μετὰ τὸν «Būk-Zarγάλ», μετὰ τὸν «Ἰσλανδὸν Χάν», καὶ διακρίνεται διὰ τὰς λεπτομερείας μεθ' ὧν διαζωγραφοῦνται τὰ δεινὰ καταδίκου, αἰσθανομένου προσεγγιζούσας τὰς στιγμὰς τῆς τελευταίας ἀγωνίας. Ἐκαστος στίχος εἶνε γεγραμμένος μετὰ πάθους. Πῦρ καὶ πάγος διασταυροῦνται. Ἡ λαμοτόμος ἀφ' ἑνός, τὸ κάτεργον ἀφ' ἑτέρου. Ἡ στιγμή καὶ τὸ αἰώνιον. — Μία καὶ πρὸς τὰ δύο ὁδὸς — ἡ κοινωνία, ὁ νόμος. — εἰς δὲ καὶ ὁ σκοπὸς, — ὁ ἐξιλασμός.

Ἐκ τῶν πλεονεκτημάτων τούτων τοῦ βιβλίου ὀρμηθέντες, προσφέρομεν μετάφρασιν εἰς τὸ δημόσιον, εὐελπιστοῦντες ὅτι οὐχὶ εἰς τὴν σμικρότητα τοῦ σχήματος, ἀλλ' εἰς τὸ ὑψηλὸν τῶν ἀξέψεων θέλει ἀποβλέψῃ, ἔχον ὑπ' ὄψιν τὸ ρητὸν ἐκεῖνο τοῦ Ναζιανζηνοῦ. « Τὸ μικρὸν αὐτὸ μικρὸν, ὅταν ἐκφέρῃ μέγα. »

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 15[27] ἰουλίου 1869.

Ὁ μεταφραστής.

ΚΑΤΑΔΙΚΟΥ,

Ἰ π ὀ

VICTOR HUGO.

A'.

Καταδεδικασμένοι εἰς θάνατον!
 Παρῆλθον ἤδη πέντε ἐβδομάδες ἀφ' ὅτου ἔχω τὴν ιδέαν ταύτην, πάντοτε διατελῶν μόνος μετ' αὐτῆς, πάντοτε φρίσσω εἰς τὴν παρουσίαν αὐτῆς, καὶ πάντοτε ὑπὸ τὸ ἄχθος αὐτῆς εὐρισκόμενος!
 Ἄλλοτε — διότι νομίζω ὅτι ἱκανὰ ἀπὸ τότε παρῆλθον ἔτη — ἤμην ἄνθρωπος καθὼς οἱ ἄλλοι. Ἐκάστη ἡμέρα, ἐκάστη ὥρα, ἕκαστον λεπτὸν παρῆγεν ἐν ἐμοὶ μίαν ιδέαν. Τὸ νεαρὸν καὶ πλούσιον πνευμά μου ἦτο πλήρες φαντασιοπληξιῶν ἠρέσκετο ἰὰ μοὶ ἀνεπίσημη ταύτας ἀλληλοδιαδόχως, ἀνε τάξεως καὶ τέλους, ἀφθονα σπεῖρον ἄνθη εἰς τὸ πρασινόφυλλον καὶ λεῖον τοῦ βίου πεδίου. Ταῦτα δ' ἦσαν ὠραῖα νεάνιδες, λαμπροὶ μανδύαι, πολυτάραχα καὶ πολυφωτα

θέατρα, εἶτα δὲ πάλιν νεάνιδες καὶ κατηρεῖς νυκτερινοὶ περίπατοι ὑπὸ τὰς εὐρυκλάδους καστανέας. Ἡ φαντασία μου διηλεκτικῶς εὐρίσκειτο ἐν διαχύσει. Ἡδυνάμην νὰ συλλογισθῶ ὅ,τι ἤθελον, διότι ἤμην ἐλεύθερος.

Ἦδη ὅμως... εἶμαι δεσμώτης. Τὸ μὲν σῶμα ἔγω σιδηροδέσιμον ἐντὸς εἰρκτῆς, τὸ δὲ πνευμά μου καθειργμένον καὶ ὑποδεδουλωμένον εἰς μίαν ιδέαν· ιδέαν φρικτὴν, αἱματώσεσσαν! Μίχ μόνη σκέψις μὲ κατατρέπει, μία πεποιθήσις, μία μόνη βεβαιότης· ακαταδεδικασμένος εἰς θάνατον! »

Ὅ,τι κὰν πράξω, ἡ ιδέα αὕτη ὑπάρχει πάντοτε πλησίον μου ἐρυθρωπῆ, καταχθόνιος ὡς κόκκινον φάσμα, μὴν καὶ μισαρὰ, διώκουσα πᾶσαν ἄλλην σκέψιν· εὐρίσκειται ἀντιμέτωπος πρὸς ἐμὲ τὸν ἄθλιον καὶ μὲ ταρασσει διὰ τῶν δύω κρυερῶν αὐτῆς χειρῶν, ὡσάκις ἐπιθυμῶ ν' ἀποστρέψω τὴν κεφαλὴν ἢ νὰ κλείσω τοὺς ὀφθαλμούς. Παντοιοτρόπως διερεθίζει καὶ βασανίζει τὸ πνευμά μου, ἀναμίγνυται ὡς φρικώδης ἐπωδὴ εἰς τοὺς πρὸς με ἀποτεινομένους λόγους, προσκολλᾶται μετ' ἐμοῦ εἰς τὰς εἰδεχθεῖς κιγκλίδας τῆς εἰρκτῆς μου, μὲ στενοχωρεῖ ἔξυπνον ὄντα, κατοπτεῦει τὸν σπασμωδικὸν ὕπνον μου, καὶ ἀναφαίνεται ἐκ νέου εἰς τὰ ὄνειρά μου ἐν σχήματι μαχαίρας.

Πρὸ ὀλίγου ἐξηγήρθην ἐντρομος, καταδιωκόμενος ὑπ' αὐτῆς, καὶ λέγων κατ' ἐμαυτὸν: « Ἄ! ἦτον ὄνειρον! » Πλὴν! πρὶν ἢ ἀνοιξῶ τοὺς καταβεβαρημένους ὀφθαλμούς μου, διὰ νὰ ἴδω τὴν μορσिमον ταύτην ιδέαν γεγραμμένην ἐπὶ τῆς περιστοιχούσης με φρικτῆς πραγματικότητος, ἐπὶ τοῦ ὕγρου καὶ καθίδρου ἐδάφους τοῦ κελλίου μου, εἰς τὰς ὠχρὰς τῆς λυχνίας μου ἀκτίνας, εἰς τὴν χονδροειδῆ συρραφὴν τοῦ ὑφάσματος τῶν ἐνδυμάτων μου, ἐπὶ τῆς κατηφοῦς μορφῆς τοῦ φύλακός μου, οὐτινος ἢ φαρέτρα λάμπει διὰ μέσου τῆς κιγκλίδος τῆς εἰρκτῆς, νομίζω ὅτι φωνή τις ἐψιθύρισεν εἰς τὰ ὠτά μου: « Καταδεδικασμένος εἰς θάνατον! »

B.

Ἦτο μία ἀπὸ τὰς ὥραιας ἡμέρας τοῦ αὐγούστου. Πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἐγένετο ἡ δίκη μου· ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἔγκλημά μου συνήθροίζον καθ' ἑκάστην πρωΐαν πλῆθος θεατῶν, συνωθουμένων ἐντὸς τοῦ δικαστηρίου καθὼς οἱ κόρακες περιτριγυρίζουσιν ἐν πτώμα' ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν αἱ μορφαὶ πᾶσαι τῶν δικαστῶν, τῶν μαρτύρων, τῶν δικηγόρων, τῶν εἰσαγγελέων

ἐνεφανίζοντο ἐνώπιόν μου, ὅτε μὲν γελοῖαι ὀτέ δὲ αἰματηραί, πλὴν πάντοτε κατηφείς καὶ ἀπαίσιαι. Τὰς δύο πρώτας τῆς ἀνησυχίας καὶ τοῦ τρόμου νύκτας, δὲν ἠδυνήθην νὰ κοιμηθῶ τὴν δὲ τρίτην, ἐκοιμήθην ἀπὸ κάματον καὶ ἀνίαν. Τὸ μεσονύκτιον, ἀφῆκα τοὺς ἐνόρκους εἰσέτι συσκεπτομένους· μ' ἐπανήγαγον δὲ οἱ φύλακες εἰς τὸ ἀχυρόστρωμα τῆς εἰρκτῆς μου, ἔνθα ἐν ἀκαρεῖ ἔπεσον εἰς βαθὺν καὶ λησίοπον ὕπνον. Αὐταὶ ἦσαν αἱ πρῶται τῆς ἀναπαύλης μου ὦραι, ὧν ἐπὶ τασαύτας ἡμέρας δὲν εἶχον ἀπολαύσει.

Ἦμην εἰς τὰ μυχαίτατα τοῦ βαθέος τούτου ὕπνου, ὅτε ἤλθῃ τις καὶ μ' ἀφύπνισε. Τὴν φορὰν ὁμως ταύτην, δὲν ἤρκεσαν πρὸς ἀφύπνισίν μου τὸ βαρὺ βῆμα καὶ τὰ σιδηρόπεγμα τοῦ δεσμοφύλακος πέδιλα, οὔτε ὁ κρότος τοῦ ὄρμαθου τῶν κλειδίων του, οὔτε ὁ βραγχώδης τριγμὸς τῶν μοχλῶν. Ἐγένετο χρεῖα νὰ ἐπιθέσῃ τὴν βαρεῖάν του χεῖρα ἐπὶ τοῦ βραχιόνος μου καὶ νὰ φωνήσῃ διὰ τῆς τραχείας του φωνῆς εἰς τὸ οὖς μου: «Σήκω!» Ἠνέφωσα τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἀνεκάθισα ἀγριωπὸς ἐπὶ τῆς κλίνης μου. Τῇ στιγμῇ ἐκέλην διὰ τῆς στενῆς καὶ ὑψηλῆς θυρίδος τοῦ κελλίου μου εἶδον εἰς τὴν ὄροφην τοῦ παρακειμένου διαδρόμου τὴν κιτρινωπὴν ἐκείνην ἀντανάκλασιν, ἐκ τῆς ὁποίας ὀφθαλμοὶ

ἐξησκημένοι εἰς τὸ σκότος εἰρκτῆς ἀναγνωρίζουσι τὴν παρουσίαν τοῦ ἡλίου. Ἄγαπῶ τὸν ἡλίον . . .

«Ἐἶνε καλὸς καιρὸς,» εἶπον πρὸς τὸν δεσμοφύλακα.

Οὗτος ἔμεινε πρὸς στιγμὴν ἄφωνος, ὡς ἀγνοῶν ἐὰν ἤξιζεν ὁ λόγος μου ἀπαντήσεως· εἶτα, ποιήσας, ἐφ' ἑαυτοῦ ἀγωνά τινα, ἐμορμύρισεν ἀποτόμως:

«Ἴσως».

Ἰστάμην ἀκίνητος, ἔχων τὸ πνεῦμα ἡμιὑπνωττον, τὸ στόμα μειδιῶν καὶ τὸ βλέμμα προσηλωμένον ἐπὶ τῆς γλυκείας ἐκείνης χρυσοειδοῦς ἀντανάκλασεως, ἥτις ἐποίκιλλε τὴν ὄροφην.

«Λαμπρὰ ἡμέρα, ἐπανελάβον.

— Ναι, μοὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος· σὲ περιμένουν.»

Αἱ ὀλίγαι αὐταὶ λέξεις, ὡς τὸ νῆμα ὕπερ ἀνακόπτει τὴν πτῆσιν τοῦ ἐντόμου, μ' ἐπανέριψαν ὀρμητικῶς εἰς τὴν πραγματικότητα. Ἐπανεἶδον αἴφνης, ὡς ἐν τῷ φωτὶ ἀστραπῆς, τὴν ἀπαίσιον αἴθουσαν τοῦ δικαστηρίου, τὸ ἡμικύκλιον τῶν δικαστῶν, τὰς τρεῖς τάξεις τῶν ἡλιθίων μαρτύρων, τοὺς δύο χωροφύλακας ἀμφότερωθεν τοῦ ἐδωλλοῦ μου, καὶ . . . τὰ μέλανα

ἐνδύματα ταρασσόμενα, καὶ τὰς κεφαλὰς τοῦ πλήθους μυρμηκίωςας εἰς τὸ βάθος τῆς αἰθούσης, καὶ προσηλωμένον ἐπ' ἐμοῦ τὸ ἀτενὲς βλέμμα τῶν δώδεκα ἐκείνων ἐνόρκων, οἵτινες ἠγρύπνουν ἐν ᾧ ἐγὼ ὑπνωττον!

Ἠγέρθην· οἱ ὀδόντες μου συνεκρούοντο, αἱ χεῖρες μου ἔτρεμον καὶ δὲν ἐγνώριζον ποῦ νὰ εὔρωσι τὰ ἐνδύματά μου· αἱ κνήμαί μου ἐκάμπτοντο. Εἰς τὸ πρῶτόν μου βῆμα ἐκλονήθην ὡς καταβεβηρμένον ὑπὸ πολλοῦ ἄχθους. Ἐν τοσούτῳ ἠκολούθησα τὸν δεσμοφύλακα.

Οἱ δύο χωροφύλακες μ' ἐπερίμενον εἰς τὸν οὐδὸν τοῦ κελλίου. Ἐκ νέου μ' ἔδεσαν χεῖρας καὶ πόδας δι' ἀλύσεων, εἰς τὴν ἄκραν τῶν ὀπείων εὐρίσκετο κλειθρον, ὅπερ ἔκλεισαν ἐπιμελῶς. Ἀφέθην εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν μηχανῆ ἐπὶ μηχανῆς.

Διήλθωμεν ἀκολούθως μίαν ἐσωτέραν αὐλήν. Ὁ ζωηρὸς τῆς ἡοῦς ἀήρ μ' ἀνεζωογόνησε καὶ μὲ παρεκίνησε ν' ἀνορθώσω τὴν κεφαλάν. Ὁ οὐρανὸς ἦτο κυανοῦς, αἱ δὲ θερμαὶ τοῦ ἡλίου ἀκτίνες, διατεμνόμεναι ὑπὸ τῶν μακρῶν καπνοδοχῶν, διεχάρασσον μεγάλας φωτεινὰς γωνίας εἰς τὸ ἀέτωμα τῶν ὑψηλῶν καὶ σκυθρωπῶν τῆς εἰρηκτῆς τοίχων. Ἦν ὄντως λαμπρὰ ἡμέρα.

Ἀνέβημεν ἐλικοειδῆ κλίμακα, διέβημεν ἕνα

διάδρομον, εἶτα δεύτερον, εἶτα τρίτον· ἀκολούθως ἠνεόχθη χαμηλὴ τις θύρα. Ἄηρ θερμὸς καὶ θορυβομιγῆς προσέβαλε τὸ πρόσωπόν μου· ἦτον ἡ ἀναπνοὴ τοῦ ἐν τῷ δικαστηρίῳ πλήθους. Εἰσῆλθωμεν.

Τὴν ἐμφάνισίν μου ἐχαιρέτισε (φεῦ!) ἀλαλαγὴ καὶ ὄπλοσὴ. Ἄπαντες ἐκινήθησαν καθ' ὃν δὲ χρόνον διηρχόμην τὴν μακρὰν αἴθουσαν μεταξὺ δύο σωρῶν ὄγλου, περιτετειχισμένων ὑπὸ στρατιωτῶν, ἐνόμιζον ὅτι ἤμην τὸ κέντρον τῆς συνενώσεως τῶν κινούντων τὰ χαίνοντα καὶ κεκλιμένα ἐκεῖνα πρόσωπα νημάτων. Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ εἶδον, ὅτι τὰ δεσμά μου κατέπεσον· ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐνθυμηθῶ ποῦ καὶ πότε μοι ἀφῆρσαν αὐτά.

Τότε ἐγένετο μεγάλη σιγὴ, καὶ ἐγὼ ἔφθασα εἰς τὴν θέσιν μου. Καθ' ἣν στιγμὴν ἔπαυσεν ὁ θόρυβος τοῦ πλήθους, ἔπαυσεν ὡσαύτως καὶ ὁ τῶν ιδεῶν μου. Ἐνόησα αἴφνης καθαρῶς ὅτι, μέχρι τοῦδε διέβλεπον συγκεχυμένως πῶς, ὅτι διηλαθὴ ἐπέστη ἡ κρίσιμος ὥρα, καὶ ὅτι μ' ἔφεραν ἐκεῖ διὰ ν' ἀκούσω τὴν περὶ ἐμοῦ ἀπόφασιν.

Ὁ δυνάμενος ἀς ἐξηγήσῃ διὰ τίνα αἰτίαν ἡ ἰδέα αὕτη, δι' οὗ τρόπου μοι ἐπῆλθε, δὲν μοι προῦξένησε τρόπον. Τὰ παράθυρα ἦσαν ἀνοικτὰ, καὶ ἐξῶθεν ἤρχοντο μέχρις ἡμῶν ὁ ἀήρ καὶ ὁ

θόρυβος τῆς πόλεως· ἡ αἶθουσα ἦτο καθαρὰ, ὡς διὰ γάμον· αἱ ζῶνται τοῦ ἡλίου ἀκτίνες διεχάρασσον ὡς κἀκεῖσε τὴν φωτεινὴν μορφήν τῶν πλαισίων, ὅτε μὲν ἐκτεινομένην κατὰ μήκος τοῦ ἐδάφους, ὅτε δὲ ἀνελισσομένην ἐπὶ τῶν τραπέζων, καὶ ἄλλοτε θλωμένην εἰς τὴν γωνίαν τῶν τοίχων· ἐκάστη δ' ἀκτίς ἔκοπτεν ἐν τῷ ἀέρι μέγα χρυσοκόνεως πρίσμα ἐκ τῶν λαμπρῶν ῥόμβων, οἵτινες ἐσχηματίζοντο εἰς τὰ παράθυρα.

Οἱ δικασταί, εἰς τὸ βάθος τῆς αἰθούσης καθήμενοι, εἶχον τὸ ἦθος εὐχαριστημένον, πιθανῶς ἐκ τῆς χαρᾶς τοῦ ὅτι ἐτελείωσαν τὸ ἔργον τῶν. Τὸ πρόσωπον τοῦ προέδρου, ἡρέμα φωτιζόμενον ἀπὸ τὴν ἀντανάκλασιν μιᾶς ὑέλου, εἶχέ τι γαλήνιον καὶ ἀγαθόν· νέος δὲ τις πάρεδρος συνδιελέγετο σχεδὸν φαιδρῶς, πτύσσων τὸ περιτραχήλιόν του, μὲ εὐειδῆ τινα κυρίαν, ἣτις ἐφόρει ῥόδιον σκιάδιον καὶ ἐκάθητο ὀπισθὲν του.

Μόνοι οἱ ἔνορκοι ἐφαίνοντο ὠχροὶ καὶ καταβεβλημένοι· ἀλλὰ τοῦτο προήρχετο βεβαίως ἀπὸ τὸν κάματον ὀλονύκτου ἀϋπνίας· τινὲς αὐτῶν ἐγασμῶντο. Οὐδὲν ἐκ τοῦ ἦθους αὐτῶν ἀνήγγελλεν ἀνθρώπους ἀπαγγελλάντας μόνον ἀπόφασιν, καὶ εἰς τὰς μορφὰς τῶν ἀγαθῶν τούτων ἀσπῶν ἄλλο δὲν ἐβλεπον ἢ μεγάλην πρὸς τὸν ὕπνον ἐπιθυμίαν.

Ἀπέναντί μου εὐρίσκετο ὀλάνυκτον ἐν παράθυρον. Ἦκουον εἰς τὸ λιθόστρωτον τοὺς γέλωτας τῶν ἀνοσοπωλίδων· εἰς δὲ τὸ κάτω μέρος τοῦ πλαισίου ὠραῖον κίτρινον φυτᾶριον, προσβαλλόμενον ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ἐπαίριζε μετὰ τοῦ ἀνέμου εἰς ῥωγαὴν τινα τοῦ λίθου.

Ἡδύνατο ἄρα γε μετὰ τῶν ὠραίων καὶ κατανοητικῶν ἀντικειμένων νὰ γεννηθῇ ἀπαίσιος ἢ μόνος τις ἰδέα· Προσβαλλόμενος ὑπὸ τῆς αὔρας καὶ τοῦ ἡλίου, ἄλλο δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναλογισθῶ ἢ τὴν ἐλευθερίαν· ἡ ἐλπίς ἠκτινοβόλησε περὶ ἐμὲ ὡς ἡ ἡμέρα· μετὰ πεποιθήσεως δὲ ἐπερίμενα τὴν περὶ ἐμοῦ ἀπόφασιν, ὡς περιμένει τις τὴν ἀπολύτρωσιν καὶ τὴν ζωὴν.

Ἐν τούτοις ἐφθασεν ὁ δικηγόρος μου, ὅστις ἐπεριμένετο. Ἐγευμάτισε κάλλιστα καὶ μὲ ἀρίστην ὀρεξίν. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν θέσιν του, ἔκλινε πρὸς με μειδιῶν.

«Ἐγὼ ἐλπίδας, μοι εἶπεν.

— Ἀληθινά; εἶπον μειδιάσας καὶ ἐγώ.

— Ναι, ἐπανέλαθεν ἐκεῖνος· ἀγνοῶ εἰσέτι τί ἀπεφάνθησαν, ἀλλὰ θ' ἀρήσουν βεβαίως τὸ ἐκ προμελέτης, καὶ τότε τὸ κάτεργον . . .

— Τί λέγετε, κύριε; ἐφώνησα ἀγανακτῶν·
μυριάκις κάλλιον θάνατος!

Ναι, θάνατος! «Καὶ ἔπειτα, μοι ἐπανελάμ-

Θαυαν έσωτερική τις φωνή, ούδέν διακινδυνεύω λέγων τούτο. Πάντοτε αί θανατικά απόφασις απηγγέθησαν κατά τὸ μεσονύκτιον, με τὰς λυχνίας, εἰς αἶθουσαν σκοτεινὴν καὶ μαύρην καὶ ἐν καιρῷ ψυχρᾶς χειμερινῆς νυκτός. Ἀλλὰ τὸν αὐγουστον, τὴν ὀγδόην τῆς πρώτης, μὲν ἡμέραν τόσῳ ὠραίαν, οἱ ἀγαθοὶ οὗτοι ἔνορκοι . . . ἀδύνατον! ἢ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ μου προσηλοῦντο ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ ὠραίου κιτρίνου φυτοῦ, ὅπερ ἔβλεπεν ὁ ἥλιος.

Αἰφνης ὁ πρόεδρος, ὅστις ἐπερίμενε μόνον τὸν συνήγορον, με διέταξε νὰ ἐγερθῶ. Οἱ χωροφύλακες ἐπαρουσίασαν ὄπλα, καὶ, ὡς δι' ἡλεκτρικοῦ κινήματος, ὀλόκληρος ἡ ὀμήγουρις ἠγέρθη. Τότε δὲ ἐν πρόσωπον ἀσήμαντον καὶ ποταπὸν, καθήμενον εἰς μίαν τράπεζαν κάτωθεν τοῦ βήματος (ἤτοι νομίζω ὁ γραμματεὺς), ἔλαβε τὸν λόγον καὶ ἀνέγνω παιδήμως τὴν ἐτυμηγορίαν, τὴν ὅποιαν οἱ ἔνορκοι εἶχον ἀπαγγεῖλει ἀπόντος ἐμοῦ. Ψυχρὸς ἰδρῶς ἔβρεξεν ὅλον τὸ σῶμά μου, καὶ ἐστρεβλῆθη εἰς τὸν τοίχον διὰ νὰ μὴ πέσω.

«Κύριε συνήγορε, ἔχετε νὰ εἴπητέ τι διὰ τὴν ποινὴν;» ἠρώτησεν ὁ πρόεδρος.

Εἶχον ἐγὼ νὰ εἶπω τὰ πάντα, ἀλλὰ κατά τὴν στιγμήν ἐκείνην οὐδέν μοι ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν.

Ὁ συνήγορος ἠγέρθη.

Ἐνόησα ὅτι ἐζήτει νὰ καταβάλῃ τὴν ἀπόφασιν τῶν ἐνόρκων καὶ νὰ καθυποβάλῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ἐτέραν ποινὴν, ἧτις πρὸ ὀλίγου τόσῳ μ' ἐτραυματίσεν.

Ἡ ἀγανάκτησίς μου ἦν μεγίστη· ἠθέλησα νὰ ἐπαναλάβω ὑψηλῇ τῇ φωνῇ ὅ,τι καὶ προηγουμένως εἶπον πρὸς τὸν συνήγορόν μου· «Μυριάκις κάλλιον θάνατος!» Ἀλλὰ μοῦ ἔλειψεν ἡ ἰσχύς καὶ μόνον κατάρθωσα νὰ τὸν δράξω ἐκ τοῦ βραχίονος, κραυγάζων σπασμωδικῇ δυνάμει· «Ὁχι!»

Ὁ γενικός εἰσαγγελεὺς ἐπολέμησε τὸν δικηγόρον μου, καὶ ἐγὼ ἤκουον αὐτὸν μετ' ἠλιθίας εὐχαριστήσεως. Οἱ δικασταὶ, ἐξεληθόντες πρὸς ὦραν, ἐπέστρεψαν μετ' οὐ πολὺ, καὶ ὁ πρόεδρος μοὶ ἀνέγνω τὴν ἀπόφασιν.

«Καταδεδικασμένοι εἰς θάνατον!» εἶπε τὸ πλήθος· ἐν ᾧ δὲ με ἀπῆγον οἱ φύλακες, ὁ ὄχλος ἅπας ὤρμησε κατόπιν μου μετ' ὀρυθρον κρημιζομένης οἰκοδομηῆς. Εγὼ ἐβάδιζον κλονούμενος καὶ ἀπληθισμένοι. Ἐν τῇ καρδίᾳ μου συνέβαιναν ἐπαναστάσεις φρικτῆς. Μέχρις οὐ ἐξενεχθῆ ἡ θανατικὴ ἀπόφασις, ἀνέπνεον, ἐπαλλοῦν, ἔζων ἐν ᾧ κέντρῳ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων· ἤδη δὲ καθαρὰ διέκρινον οἰοῦν φραγμὸν μεταξὺ τοῦ κόσμου καὶ ἐμοῦ. Τὰ πάντα μετέβαλον ὄψιν. Τὰ

μεγάλα φωτεινά παράθυρα, ὁ λαμπρὸς ἥλιος, ὁ καθαρὸς οὐρανός, τὸ ὠραῖον ἄνθος, πάντα ταῦτα ἦσαν ὠχρόλευκα, ὡς τὸ σάβανον. Οἱ ἄνδρες, αἱ γυναῖκες, οἱ παῖδες, οἵτινες συνεθλίβοντο ἐπὶ τῆς διαβάσεώς μου, μοὶ ἐφαίνοντο ἔχοντες μορφὴν φασμάτων.

Μέλαν καὶ ῥυπαρὸν κιγκλιδωτὸν ὄχημα μ' ἐπερίμενε κάτωθεν τῆς κλίμακος. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἐμελλοῦ ν' ἀναβῶ εἰς αὐτό, παρετήρησα τυχαίως εἰς τὴν πλατείαν. «Εἷς κατάδικος!» ἔκραζον οἱ διαβάται τρέχοντες πρὸς τὸ ὄχημα. Διὰ μέσου τοῦ νέφους ὕπερ ἐφαίνετο παρεισφῆσαν μεταξύ τῶν πραγμάτων καὶ ἐμοῦ, διέκρινα δύο νεάνιδας, ἀκολουθούσας με μετ' ἀπλήστων βλεμμάτων.

«Καλὰ, εἶπεν ἡ νεωτέρα ἐξ αὐτῶν κροτοῦσα τὰς χεῖρας, εἰς ἕξ ἑβδομάδας!»

Γ.

Καταδεδικασμένος εἰς θάνατον!

Τέλος πάντων, πρὸς τί ν' ἀπορῶ; Οἱ ἄνθρωποι, ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἀνέγνων εἰς τινα βιβλίον, μόνον τοῦτο ἀγαθὸν περιέχουσαν, οἱ ἄνθρωποι πάντες εἰσὶν ὑποκειμένοι

εἰς τὸν θάνατον. Τί ἄλλοιον ἄρα ὑπάρχει εἰς τὴν θέσιν ἐμοῦ; Ἄφ' ἧς ὥρας ἀπηγγέλθη ἡ κατ' ἐμοῦ ἀπόφασις, πόσοι καὶ πόσοι ἀπέθανον, ἐν ᾧ ἤλπιζον νὰ μακροημερεύσωσιν ἔτι! Πόσοι καὶ πόσοι προηγήθησαν ἐμοῦ, νεοί, ἐλεύθεροι καὶ ὑγιεῖς, οἵτινες εἶχον κατὰ νοῦν νὰ παρευρεθῶσι κατὰ τὴν δεῖνα ἡμέραν εἰς τὴν ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Γρέβης πτώσιν τῆς κεφαλῆς μου! Πόσοι δὲ πάλιν ἴσως περιπατοῦσι καὶ ἀναπνεύουσιν, εἰσέρχονται καὶ ἐξέρχονται ἐλευθέρως, οἵτινες θέλουσιν εἰσεῖτι προηγηθῆ ἐμοῦ!

«Ἄλλως τε, τί ἔχω νὰ ποθῆσω ἐγὼ ἐκ τοῦ βίου; Τῇ ἀληθείᾳ, τὸ κατηφές καὶ σκυθρωπὸν φῶς καὶ ὁ μέλας ἄρτος τῆς εἰρηκτῆς ὁ ἀπαχὸς ζωμὸς, ὁ διὰ τοὺς ἐρέτας τοῦ κατέργου προωρισμένος, τὸ νὰ με κακομεταχειρίζωνται, ἐμὲ τὸν εὐμοιροῦντα ἀγωγῆς, νὰ με ὑβρίζωσιν οἱ ὑποδουλοφύλακες, νὰ μὴ δύναμαι νὰ βλέπω ἀνθρώπινον πλάσμα, τὸ ὅποιον νὰ καταδέχεται νὰ μοὶ ἀποτεινῇ ἓνα λόγον, ἀπαύστως νὰ φοικιῶ καὶ δι' ὅσα ἐπραξα καὶ δι' ὅσα θέλουσι πράξει πρὸς ἐμέ· ἰδοὺ τὰ μόνα ἀγαθὰ ὧν δύναται νὰ με στερήσῃ ὁ δῆμιος.

Καὶ ὅμως, εἶνε φοικιόν!

Δ.

Τὸ μέλαν ὄχημα μὲ μετήνεγκεν ἐνταῦθα, εἰς τὴν εἰδεχθῆ Βικέτην.

Μακρόθεν ὁρώμενον τὸ κτίριον τοῦτο ἔχει κάποιον μεγαλεῖον· ἀνελίσσεται εἰς τὸν ὀρίζοντα, ἔμπροσθεν λόφου, καὶ ἐξ ἀποστάσεως διατηρεῖ τι ἐκ τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ αἰγλης, ὕψος ἀνακτόρου. Ἄλλὰ καθ' ὅσον πλησιάζεις, τὸ ἀνάκτορον ἀποκαθίσταται παλαιόσπιτον. Οἱ παρεφθαρμένοι θριγκοὶ τῶν τοίχων προσβάλλουσιν, ὡς οὕτως εἶπεν, τὴν ὄρασιν. Ἄπεχθές τι καὶ ἐξευτελισικὸν μολύνει τὰς βασιλικὰς τοῦ κτιρίου προσόψεις, οἱ δὲ τοῖχοι φαίνονται λεπρώδεις. Αἱ θυρίδες στεροῦνται ὑέλων· ἔχουσι δὲ ὀγκώδεις σιδηρᾶς κιγκλίδας διασταυρουμένας, εἰς ἃς βλέπεεις ᾧδε κἀκεῖσε προσηλωμένον τὸ κατεσκληκὸς πρόσωπον ἑνὸς δεσμώτου ἢ ἑνὸς παράφρονος.

Ἐἶνε ἡ ζωὴ πλησιόθεν ὁρωμένη.

Ἄμ' ἀφικόμενον ἐκεῖ μὲ ὑπεδέχθησαν χειροπέδαί. Αἱ προφυλάξεις ἐπολυπλασιάσθησαν· ἀφῆρέθησαν ἐκ τοῦ γεύματός μου τὸ μαχαίριον καὶ ἡ περόνη, τοῖς δὲ βραχιονάς μου ἐδέσμευσεν ἡ καμιζόλα, εἶδος σάκκου κατεσκευασμένου ἐκ τοῦ ὑφάσματος τῶν ἀρμένων ἢ ἱστίων τοῦ πλοίου. Εἶχον κάμει αἴτησιν περὶ

ἀκυρώσεως· ἐπομένως ἡ ἀπεχθὴς αὕτη ὑπόθεσις ἔμελλε νὰ ἐξακολουθήσῃ ἕξ ἡ ἑπτὰ ἐβδομάδας, καὶ ἦτον ἐπάναγκες νὰ διατηρηθῶ σώως καὶ ὑγιής, μέχρις οὗ ἀπέλθω εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Γρέβης.

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας ἡ πρὸς με γλυκύτης πάντων μοι ἐνεποίησε φρίκην· καθότι αἱ φιλοφρονήσεις ἑνὸς δεσμοφύλακος προμηνύουσι λαίμοτόμον. Εὐτυχῶς μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὰ πράγματα ἐπανῆλθον εἰς τὴν προτέραν τῶν κατὰστασιν· μὲ ἀνέμιζαν μετὰ τῶν λοιπῶν δεσμοτῶν, καὶ δὲν ἐδείκνυσον πλέον τὴν ἀσυνήθη ἐκείνην εὐγένειαν, ἥτις ἀκαταπαύστως ἐπαρουσίαζεν εἰς τὰ ὄμματά μου τὸν δῆμιον. Ἐπῆλθον δὲ καὶ ἄλλαι βελτιώσεις. Ἡ νεότης, ἡ εὐπειθειά μου, αἱ περιποιήσεις τοῦ ἱερέως τῆς εἰρκτῆς, ἰδίως δὲ λέξεις τινές, ἃς ἀπήγγειλα λατινιστὶ πρὸς τὸν δεσμοφύλακα, μὴ ἐννοήσαντα αὐτάς, κατώρθωσαν ὥστε νὰ μοὶ δοθῇ ἄδεια περιπάτου ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος μετὰ τῶν λοιπῶν δεσμοτῶν καὶ ν' ἀρθῇ ἀπ' ἐμοῦ ἡ βασιανίζουσα με καμιζόλα. Μετὰ πολλοὺς δὲ διαταγμοὺς, μοὶ ἔδωκαν καὶ μελάνην, χάρτιν, γραφίδας, καὶ μίαν λυχνίαν διὰ τὴν νύκτα.

Κατὰ πᾶσαν κυριακὴν, μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, λαμβάνω τὴν ἄδειαν καὶ ἐξέρχομαι

εἰς τὴν αὐλὴν κατὰ τὴν ὥραν τῆς διασκεδάσεως ἐκεῖ συνδιαλέγομαι μετὰ τῶν φυλακισμένων ἐξ ἀνάγκης. Οἱ ἄθλιοι οὗτοι εἶνε ἀγαθοί. Μοὶ διηγούνται τὰ ἔργα τῶν μὲ τρόπον ἐμποιοῦντα φρίκην· ἀλλὰ γνωρίζω ὅτι κομπορημονοῦσι. Μὲ διδάσκουσι τὰ ἀργοτικά, τὰ ὀμιλιᾶ κωρακιστικά, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν. Ἡ διάλεκτος αὕτη εἶναι παραφυὰς τῆς γενικῆς γλώσσης, ὡς εἶδος αἰσχροῦ βλάστης, ὡς ἀκροχρδῶν. Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ λαλεῖν ἐνίοτε εἶναι καταπληκτικός· π. χ. σταφυλόζουμο ἔς τὸ τρεξόδι (αἷμα εἰς τὴν ὁδόν), πατρῶν τὴν χήραν (ἀπαγχονίζομαι), ὡσανεὶ τὸ σχοινίον τῆς ἀγχόνης ἦν ἡ χήρα πάντων τῶν ἀπαγχονιζομένων. Ἡ κεφαλὴ τοῦ κακούργου ὀνομάζεται διτῶς· θερμαντήρι (sorbonne), ὅταν σκέπτηται, συλλογιζῆται καὶ παρότρυνη εἰς τὸ ἐγκλημα· καὶ κότσοуро (tronche), ὅταν κόψῃ αὐτὴν ὁ δῆμιος. Ἐνίοτε παρωδικῶς κασιμίρι λυγαριᾶς (κόφινος ῥακοςυλλέκτου)· ψεῦστρα (ἡ γλώσσα)· καὶ πανταχοῦ καὶ πάντοτε λέξεις ἀλλόκοτοι, μυστηριώδεις, ἀπεχθεῖς καὶ αἰσχραὶ, ἀγνώστου καταγωγῆς· ὀταῦλας (ὁ δῆμιος)· ὀστρόβιλος (ὁ θάνατος)· τὸ πλακάρδι (ἡ πλατεῖα τοῦ ἱκρίωματος). Φρῦνοι ἐν ἀράχλαις. Ὅταν τις ἀκούῃ λαλομένην

τὴν γλώσσαν ταύτην, νομίζει ὅτι ἐγγιζεῖ εἰς τὴν ῥυπαρὸν ἢ κονιορτώδες πράγμα, εἰς φάκελλον ῥακῶν, ὃν ἤθελε τις ἐκτινάξει ἐνώπιον αὐτοῦ.

Τούλάχιστον οἱ ἄθεωποι οὗτοι μὲ λυποῦνται, καὶ εἰσὶν αἱ μὲν οἱ Τεχνάτων ἢ Ἰεροφυλάκες, οἱ ὑποδεσμοφύλακες, οἱ κλειδοῦχοι (δὲν δυσαρστοῦμαι δι' αὐτὸ) συνομιλοῦσι καὶ γελῶσι καὶ ὀμιλοῦσι περὶ ἐμοῦ, ἐνώπιόν μου μάλιστα, ὡς περὶ τινος πράγματος.

Ε΄.

Εἶπον κατ' ἐμαυτόν: Ἄφ' οὗ ἔχω τὰ μέσα νὰ γράψω, διατί νὰ μὴ γράψω;

Ἄλλὰ τί νὰ γράψω; Μένων μεταξὺ τεσσάρων τοίχων μὲ γυμνοὺς καὶ ψυχροὺς λίθους, χωρὶς νὰ ἔχω ἐλευθερίαν εἰς τὰς κινήσεις μου, οὔτε ὀρίζοντα διὰ τοὺς ὀφθαλμούς μου, ἐνασχολούμενος ἀντὶ παντός ἄλλου ἔργου ἔλθῃ τὴν ἡμέραν εἰς τὸ νὰ περιπατῶ βραδέως κατὰ μῆκος καὶ εὖρος ἐπὶ τοῦ λευκοποῦ τούτου τετραγώνου τῆς εἰρηκτῆς μου, καὶ, ὡς πρὸ ὀλίγου ἔλεγον, μόνος μὲ μίαν ἰδέαν, ἰδέαν ἐγκλήματος καὶ τιμωρίας, φόβου καὶ θανάτου! Μῆτι ἔχω νὰ εἶπω τι ἐγώ, ὅστις οὐδὲν πλέον ἔχω νὰ πράξω ἐν τῷ κόσμῳ

τούτω; Καί τί ἄξιον γραφῆς δύναμαι νά εὑρω εἰς τόν μεμαρασμένον καί κενόν τούτον ἐγκέφαλον;

Καί διατί οὐχί; Ἐάν τὰ πάντα περὶ ἐμέ ἦνε μόνοντα καί ὠχρὰ, δέν ὑπάρχει ἐν ἐμοὶ θύελλα, πᾶλη, τραγωδία; Ἡ ζωγρά ἰδέα ἥτις με κατέχει δέν πορίσεται πρὸς με κατὰ πᾶσαν ὥραν, πᾶσαν στιγμήν, ὑπο νεοῦ σχῆμα, αἰείποτε ἀπεγθῆς καί αιματόσσα καθ' ὅσον πλησιάζει τὸ τέρμα; Διατί νά μὴ πειραθῶ νά περιγράψω καί εἶπω, ἔστω καί πρὸς ἑαυτὸν, ὅσα σφιδρὰ καί παράδοξα δοκιμάζω ἐν ᾗ εὐρίσκομαι καταστᾶσαι; Βεβαίως ἡ ὕλη εἶνε ἀφθονός· ὅσον δὲ βραχυχρόνιος κἂν ᾗ ὁ βίος μου, ἀρκετὴ ὕλη ὑπάρχει εἰς τὰς ἀγωνίας, τοὺς τρόμους καί τὰ βάσανα δι' ὧν θέλει πληρωθῆ ἀπὸ τῆς ὥρας ταύτης μέχρι τῆς τελευταίας, ὥστε νά κάμω χρῆσιν τῆς γραφίδος καί τῆς μελάνης μου. Ἄλλως τε, ἐκθέτων καί διαζωγραφῶν τὰς ἀγωνίας ταύτας, ἀνακουφίζομαι.

Καί ἔπειτα, ὅσα οὕτω μέλλω νά γράψω δέν θέλουσιν εἶναι ἴσως ἀνωφελῆ τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο τῶν πόνων μου, ἐάν ἔχω τὴν δύναμιν νά τὸ φέρω μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν φυσικῶς θέλει μοι εἶναι ἀδύνατον νά τὸ ἐξακολουθήσω· ἢ ἐξ ἀνάγκης μὲν μὴ περᾶω ἡεῖσα, ἀλλὰ τὸ κατὰ

δύναμιν πλήρης αὕτη ἱστορία τῶν συγκινήσεων μου, δέν θέλει τάχα συναποφέρει μεγάλην καί βαθεῖαν διδασκαλίαν; Δέν θέλουσιν ὑπάρχει εἰς τὰ πρακτικά ταῦτα τῆς ἀγωνιώτης διανοίας, εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς διακοιτητικῆς αὐτοψίας ἐνός καταδικίου, πάμπολλα μαθήματα διὰ τοὺς καταδικάζοντας; Ἴσως ἡ ἀνάγνωσις τούτων θά καταστήσει τὴν χεῖρα αὐτῶν ἥτιον βαρεῖαν, ὅταν ἄλλοτε ἔλθῃ ἀνάγκη νά ρίψωσι σκεπτομένην κεφαλὴν ἀνθρωπίνην εἰς τὴν δὴ λεγομένην πλάστιγγα τῆς δικαιοσύνης. Ἴσως οὐδέποτε οἱ ἄθλιοι ἐσυλλογίσθησαν τὴν βραδείαν διαδοχὴν τῶν ἀγωνιῶν, ἣν περιέχει ὁ ταχὺς, ὡς οὕτως εἶπειν, τύπος θανατικῆς ἀποφάσεως. Ἄλλ' ἀνεχαιτίσθησάν ποτε ὑπὸ τῆς δεινῆς ταύτης ιδέας, ὅτι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ δι' ἀποκεραλιζοῦσιν ἐνυπάρχει διάνοια, ψυχὴ μηδαμῶς πρὸς τὸν θάνατον διατεθειμένη; Οὐχί. Ἄλλ' εἰς πάντα ταῦτα βλέπουσι μόνον τὴν κἄθετον πτώσιν τριγώνου μαχαίρας, καί ἀναμφόβως σκέπτονται, ὅτι οὐδὲν προηγούμενον, οὐδὲν ἐπόμενον διὰ τὸν κατάδικον.

Τὰ φύλλα λοιπὸν ταῦτα θέλουσιν ἐκβάλλει αὐτοὺς τῆς πλάνης. Δημοσιευθέντα ἴσως ἡμέραν τινά, θέλουσι διὰ τινας στιγμὰς προσελκύσει καί προσηλώσει τὸ πνεῦμα αὐτῶν ἐπὶ τῶν βα-

σάων τοῦ πνεύματος· καθότι ταῦτα ἴσα ἴσα δὲν ὑπονοοῦσιν αὐτοί. Θριαμβεύουσι, διότι ἐφόνευσαν χωρὶς νὰ βασανίσωσι τὸ σῆμα. Ἀκριβῶς δὲ περὶ τούτου πρόκειται! Τί εἶνε ὁ φυσικὸς πόνος ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν ἠθικόν; Φρικτὴ καὶ ολκτὰς διὰ τοὺς τοιούτους νόμους! Βιλεύσεται ἡμῶς καὶ ὁ ἴσως τὰ ἀπομνημονεύματα ταῦτα, τελευταῖαι ἐκμυστηρεῖσεις ἐνός ἀλλίου, θέλουσι συντελέσει τι πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. . . —ἐκτὸς ἐάν μετὰ θάνατον ὁ ἄνεμος σείη τὰ χαρτὰ ταῦτα, βορβορόστικτα, ἢ ἐάν ταῦτα σήπωνται ἀκολούθως εἰς τὴν βροχὴν, κεκολλημένα ὡς ἀστέρεις εἰς τὴν τεθραυσμένην ὕelson τῆς θυρίδας τινὸς δεσμοφύλακος.

ΣΤ'.

Ἐάν ὅλα ὅσα γράφω ἐνταῦθα γένωνται μίαν ἡμέραν ὠρέλιμα καὶ λυσιτελῆ εἰς ἄλλους, ἀναχαιτίσωσι τὸν δικαστὴν ἕοιμον διὰ νὰ δικάσῃ, σώσωσι δυστυχεῖς, ἀθώους ἢ ἐνόχους, ἐκ τῆς ἀγωνίας εἰς ἣν κατεδικάσθη ἐγὼ, διατί; πρὸς τί τέλος; ἐπὶ τίνι σκοπῷ; Ἄφ' οὗ κοπῆ ἡ ἰδική μου κεφαλὴ, τί μοι μέλει ἐάν κοπῶσι καὶ ἄλλων; Ἀληθῶς ἐσκέφθη αὐτὰ τὰ ἀνόητα πράγ-

ματα ἐγώ; ἐγώ! Νὰ κρημίσω τὸ ἱκρίωμα ἀφ' οὗ ἀναβῶ εἰς αὐτό! τί τρέλλα! τί μωρία!

Πῶς! ὁ ἥλιος, τὸ ἔαρ, τὰ χλοηφόρα πεδία, τὰ πτηνὰ, τὴν πρῶταν ἐξεχειρόμενα, τὰ νεφρὰ, τὰ δένδρα, ἡ φύσις, ἡ ἐλευθερία, ἡ ζωὴ, ὅλα ταῦτα δὲν ἀνήκουσι πλέον εἰς ἐμέ; Ἄ! ἐμαυτὸν τότε πρέπει νὰ σώσω! Εἶνε ἀληθές ὅτι θέλω θανατωθῆ αὖτις, ἢ σήμερον ἴσως; Ἦ ἔσσι φρικτὴ ἰδέα, κινουσα τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ νὰ θραύσῃ τὴν κεφαλὴν εἰς τὸν τοίχον τῆς εἰρκτῆς του!

Z'.

Ἄς ἴδωμεν τί μοι μένει:

Τρεῖς ἡμέραι ἀναβολῆς μετὰ τὴν ἀπαγγελθεῖσαν ἀπόφασιν διὰ τὴν ἀκύρωσιν.

Ὀκτὼ ἡμέραι λήθης εἰς τὸ δικαστήριον, μεθ' ἃ τὰ δικόγραφα πέμπονται πρὸς τὸν ὑπουργόν.

Δεκαπέντε ἡμέραι προσδοκίας πρὸς τὸν ὑπουργόν, ὅστις ἀγχοῖ μόνον τὴν ὑπαξίαν αὐτῶν καὶ ἐν τούτοις ὑποτίθεσθαι ὅτι μεταδίδει αὐτὰ, ἀφ' οὗ τὰ ἐξετάσῃ, εἰς τὸ ἀκυρωτικὸν δικαστήριον.

Ἐκεῖ κατὰτάξι, σημειώσεις, καταγραφή· καθότι ἡ λαμοσύνη ἔχει πολλοὺς πελάτας, καὶ ἕκαστος πρέπει νὰ ἔλθῃ μετὰ τὴν σειράν του.

Δεκαπέντε ημέρας προσδεχῶς, ἴσως σοὶ ἀπονεμηθῆ χάρις τις κατὰ συγκατάβασιν!

Τέλος τὸ δικαστήριον συνεδριάζει, κατὰ τινὰ πέμπτην ὡς ἔθος, ἀπορρίπτει εἰκοσιν ἀκυρώσεις, καὶ ἀποστέλλει τὰ πάντα πρὸς τὸν ὑπουργόν, ὅστις ἀποστέλλει πρὸς τὸν γενικὸν εἰσαγγελέα, ὅστις ἀποστέλλει πρὸς τὸν δῆμιον. Τρεῖς ἡμέραι.

Τῇ πρώτῃ τῆς τετάρτης ἡμέρας, ὁ ἀντεισαγγελεύς λέγει καθ' ἑαυτὸν καλλωπιζόμενος:

«Πρέπει νὰ τελειώσῃ αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις.» Τότε δὲ, ἐὰν ὁ ὑπογραμματεὺς δὲν ἔχῃ συμπόσιόν τι φίλων καὶ δὲν ἐμποδισθῆ, ἡ τῆς ἐκτελέσεως διαταγὴ σχεδιάζεται, συντάσσεται, ἀντιγράφεται καθαρὰ, καὶ τῇ ἐπαύριον ἀπὸ πρωΐας ἀκούεται ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Γρέβης ὁ κρότος σκεπάρνου, καὶ εἰς τὰς τριόδους κραυγάζοντες μεγάλη τῆ φωνῇ οἱ βραγχιῶντες κήρυκες.

Τὸ ὄλον: ἕξ ἑβδομάδες. Ἡ νεάνις εἶχε δίκαιον.

Πλὴν—ἰδοὺ πέντε τοῦλάχιστον ἑβδομάδες, ἕξ ἴσως (δὲν τολμῶ ν' ἀριθμῶσω), ἀφ' οὗτου εὐρίσκομαι εἰς τὴν ζοφώδη ταύτην εἰρκτὴν τῆς Βικέτρης, καὶ νομίζω ὅτι μένουσιν εἰσέτι τρεῖς ἡμέραι. Ἦτον ἡ πέμπτη.

H.

Ἐγραψα τὴν διαθήκην μου.

Πρὸς τί; εἶμαι καταδικασμένος καὶ εἰς τὰ ἐξοδα τῆς θανατώσεώς μου, καὶ ἐπομένως μὲν θέλουσιν ἀρκέσει ὅσα ἔχω. Ἡ λαίμοτος πολυλά σοι χίξει.

Ἄφινω μητέρα, ἀφίνω σύζυγον, ἀφίνω θυγατέρα τριετῆ, γλυκεῖαν, ῥαδινὴν, τρυφερὰν, μελανώπιδα καὶ καλλίκομον. Εἶχεν ἡλικίαν δύο ἐτῶν καὶ ἐνὸς μηνός, ὅτε εἶδον αὐτὴν τὸ ἔσχατον.

Οὕτω λοιπὸν μετὰ θάνατόν μου, τρεῖς γυναῖκες ἄνευ υἱοῦ, ἄνευ συζύγου, ἄνευ πατρός· τρεῖς ὄφραναί· διάφοροι τὸ εἶδος· τρεῖς χῆραι κατὰ νόμον.

Παραδέχομαι ὅτι ἐτιμωρήθην δικαίως· ἀλλὰ τί ἐπραξαν αἱ ἀθῶαι αὐταί; Ἄδιάφορον ἀτιμάζονται, καταστρέφονται αὐταί· ἰκανοποιεῖται ὁ μὸς ἡ δικαιοσύνη.

Δὲν μεριμνῶ περὶ τῆς πτωχῆς γηραιᾶς μητρὸς μου· διότι εἶνε ἐξηκοντοστίς, καὶ τὸ τραῦμα θά τῆ θανατώσει· ἢ, ἐὰν ἀθῆξῃ ὀλίγας ἀκόμη ἡμέρας, δὲν θά εἴπῃ οὐδέν.

Οὕτε ἡ σύζυγός μου με ἀνησυχεῖ· διότι ἡ ὑγεία τῆς εἶνε πολὺ ἀγλία καὶ τὸ πνευμά τῆς πο...

λὺ ἀσθενές· ἐπομένως καὶ αὐτὴ δὲν θὰ ζήσῃ ἐκτὸς πλέον ἐὰν παραφρονήσῃ. Λέγεται δὲ τοῦτο δίδει ζωὴν· τοῦλάχιστον ὁμως δὲν πάσχει ἢ δικάνοια, ἀλλὰ καθεύδει, νεκροποιεῖται.

Ἄλλ' ἡ θυγάτηρ μου, τὸ τέκνον μου, ἡ τάλαιπυρος Μαρία μου, ἥτις γελᾷ, παίζει, ἄδει κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν καὶ δι' οὐδὲν σκέπτεται! Ἄ! ἰδοὺ τί με θλίβει, τί με πληγώνει!

Θ'.

Ἰδοὺ ἡ εἰκὼν τῆς εἰρκτῆς μου:

Ὅσῳ τετραγωνικοὶ πόδες· τέσσαρες λιθόκτιστοι τοῖχοι, οἵτινες κατ' ὀρθὴν γωνίαν στηρίζονται ἐπὶ δαπέδου πλακοστρώτου, ὑψωμένου κατὰ μίαν βαθμίδα ἀπὸ τὸν ἐξωτερικὸν διάδρομον.

Δεξιᾷ τῆς θύρας εἰς τὴν εἴσοδον, εἶδος κοιλώματης, ὡς παστός. Ῥίπτουσιν ἐκεῖ μίαν δέσμην ἀχύρων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ δεσμώτης, χειμῶνε καὶ ἔαρ, ἀναπαύεται καὶ κοιμᾶται, φορῶν πλεκτὸν πανταλόνιον καὶ χιτῶνιον ἐκ καννάβειας.

Ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς μου, μέλας θόλος γωνιώδης (en ogive),—οὕτω καλεῖται,— ἐκ τοῦ ὁποίου κρέμονται, ὡς ῥάκη, πυκναὶ ἀράχλαι.

Ὀῦδεμία θυρίς, οὔτε ὀπή τις διὰ τὴν ἀναπνοὴν ἀλλὰ θύρα, μία καὶ μόνη, ἧς ὁ σίδηρος κρύπτει τὸ ξύλον.

Ἄπατῶμαι· διότι εἰς τὸ κέντρον τῆς θύρας πρὸς τὸ ἄνω μέρος ὑπάρχει ἄνοιγμα ἐννεά τετραγωνικῶν δακτύλων, τεμνόμενον ὑπὸ σταυρωτῆς κιγκλίδος, τὸ ὁποῖον κλείει καθ' ἐκάστην νύκτα ὁ ὑποδεσμοφύλαξ.

Ἐξῶ, διάδρομος ἀκούοντως μακρὸς, φωτιζόμενος καὶ ἀεριζόμενος τῇ βοήθειᾳ στενῶν ψυχαστῶν, κειμένων εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ τοίχου, καὶ διαιρούμενος εἰς χωρίσματα, συγκατακλιθεὶς πρὸς ἀλλήλα διὰ σειρᾶς θολωτῶν καὶ χαμηλῶν θυρῶν· ἕκαστον δὲ χωρίσμα χρησιμεύει τρόπον τινὰ ὡς προθάλαμος τῶν ἄλλων εἰρκτῶν. Ἐν ταῖς εἰρκταῖς ταύταις τίθενται οἱ καταδεδικασμένοι εἰς μαστίγωσιν δεσμῶται. Τὰ τρία πρῶτα δωμάτια εἶνε προωρισμένα διὰ τοὺς εἰς θάνατον καταδεδικασμένους, διότι, κείμενα παρὰ τὸ δεσμοπήριον, εὐρίσκονται εἰς κατάλληλον θέσιν διὰ τὴν ἀνεσιν τοῦ δεσμοφύλακος.

Αἱ εἰρκταὶ αὗται εἶνε λείψανα τοῦ παλαιοῦ κτιρίου τῆς Βικέτρης, ὡς ἦτον ὁπότε ἐκτίσθη κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα ὑπὸ τοῦ καρδινάλιου Βιντσέστερ, τοῦ ἐνεργήσαντος τὸν διὰ πυρὸς θά-

νατον τῆς Ἰωάννης δ' Ἄρκ. Ἦκουσα νὰ λέγωσι τοῦτο φιλοπράγμονες τινες, ἐλθόντες ποτὲ νὰ μὲ ἴδωσιν ἐν τῷ δωματίῳ μου καὶ παρατηροῦντές με ἐξ ἀποστάσεως, ὡς εἰ ἐβλεπον ζῶν τι τοῦ θηριοτροφείου. Ὁ ὑποδεσμοφύλαξ ἐκέρδισεν ἐκατὸν σολδία.

Ἐλθσμόνου νὰ εἶπω, ὅτι εὕρισκεται νυχθημερὸν εἰς τὴν θύραν τῆς εἰρκτῆς μου εἰς φρουρὸς, καὶ ὅτι οἱ ὀφθαλμοί μου δὲν δύνανται ν' ἀνυψωθῶσι πρὸς τὸν τετράγωνον φεγγίτην, χωρὶς ν' ἀπαντήσωσι τοὺς δύο ἀνοικτούς ὀφθαλμούς του.

Καὶ ἔπειτα ὑποθέτουν, ὅτι ὑπάρχει ἀήρ καὶ φῶς ἐντὸς τοῦ λιθίνου τούτου κιβωτίου.

ΙΑ'.

Ἄφ' οὗ δὲν ἀνέτειλεν εἰσέτι ὁ ἥλιος, τί νὰ πράξω κατὰ τὴν νύκτα; Μία ἰδέα ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν μου. Ἐσηκώθην καὶ περιέφερα τὸν λύχνον μου εἰς τοὺς τέσσαρας τοίχους τῆς φυλακῆς μου. Οἱ τοῖχοι οὗτοι εἶνε κεκαλυμμένοι ἀπὸ γράμματα, ἰχνογραφίας, μορφῶς ἀλλοκότους, ὀνόματα συμπεφυρμένα. Ὡς φαίνεται, ἅπαντες οἱ κατάδικοι, τοῦλάχιστον ὅσοι ἐπέφα-

σαν ἀπὸ τὴν στέγην τῆς εἰρκτῆς ταύτης, ἠθέλησαν ν' ἀφήσωσι καὶ ἶχνη τῆς διαβάσεώς των. Βλέπεις χαράγματα μολυβδοκοινδύλου, κρητῆδος, ἀνθρακος, γράμματα μαῦρα, λευκὰ, φαῖν, πολλαχοῦ δὲ καὶ γλυφας ἐντὸς τῶν λίθων, τῆδε κάκεισε χαρακτῆρας ἐσχωριασμένους, τοὺς ὁποίους νομίζεις γεγραμμένους δι' αἵματος. Ἄν ὁ νοῦς μου ἦτο κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν πλέον ἐλεύθερος, βεβαίως θὰ ἠσθανόμην ἐνδιαφέρον πρὸς τὸ παράδοξον τοῦτο βιβλίον, τὸ ὅποιον ἀνελίσσειται ἀνά σελίδα ἐνώπιόν μου ἔφ' ἐκάστου λίθου τῆς εἰρκτῆς ταύτης· θὰ προὔτιμων νὰ συνθέσω ἐκ νέου ἐν σύνολον τῶν τεμαχίων ἐκείνων τῆς διανοίας, διεσκορπισμένων ἐπὶ τῆς πλακῆς, ν' ἀνεύρω ἕνα ἕκαστον ἀνθρωπον ὑπὸ ἐν ἕκαστον ὄνομα, νὰ δώσω δὲ αἴσθησιν καὶ πνοὴν εἰς τὰς ἠκρωτηριασμένας ταύτας ἐπιγραφάς, εἰς τὰς διαμεμελισμένας ταύτας λέξεις, εἰς τὸν ἀκέφαλον δηλονότι κορμὸν, ὅπως ἦσαν οἱ γράψαντες.

Ἐπερὰνω τοῦ προσκεφαλαίου μου βλέπω δύο καρδίας φλεγόμενας, τὰς ὁποίας διαπερᾶ βέλος, ἀνωθεν δὲ αὐτῶν τὰς λέξεις· «Ἐρωσ πρὸς τὴν ζωὴν.» Ὁ ἄθλιος δὲν ἀνελάμβανε μεγάλην ὑποχρέωσιν.

Εἰς τὰ πλάγια, εἰδός τι πύλου τρικέρωτος με μορφήν ἀνεπιτυχῶς καὶ ἀφῶς ἰχνογραφη

μένην ὑποκάτω, καὶ τὰς λέξεις «Ζήτω ὁ Αὐτοκράτωρ! 1824».

Ἐκ νέου καρδίας φλεγομένης, μετὰ ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν· «Ἀγαπῶ καὶ λατρύω τὸν Ματθαῖον Δανθὲν. ΙΑΚΩΒΟΣ».

Ἐπὶ τοῦ ἀντιθέτου τοίχου ἀναγιώσκεται τὸ ὄνομα «Παπαθοάν». Τὸ κεφαλικὸν γράμμα Π εἶνε κεκτημένον μετὰ ἀρχουργήματα καὶ διαφόρους ἄλλους στολισμούς·

Μίαν στρεφὴν ἀποτροπαίου ἄσματος·

Ἐνα σκούφον δημοκρατικὸν, τετορευμένον ἀρκετὰ βαθέως ἐντὸς τοῦ λίθου, καὶ κάτωθεν αὐτοῦ τὰς λέξεις «Βόριες. — Δημοκρατία». Ἦτο δὲ οὗτος εἰς τῶν ἑξὶ ὑπαζιωματικῶν τῆς Ῥοπέλλης (La Rochelle). Δύστηνος νέος! Πόσον ἀπαίσιος εἶνε αἱ δῆθεν πολιτικαὶ τῶν ἀνάγκαι! διὰ μίαν ἰδέαν, ἐν ὄνειροπόλημα, ἓνα ῥεμβασμὸν, εὐθὺς καὶ ἡ φρικτὴ ἐκείνη πραγματικότης ἦν καλοῦσι λαμμοτόμον! Καὶ ἐγὼ, ὅστις παρεπονόμην, ἐγὼ ὁ ἄθλιος, ὅστις διέπραξα ἀλήθεις ἐγκλήματα, ὅστις ἔχυσα αἷμα!

Δὲν θὰ προβῶ περισσότερον εἰς τὴν ἔρευνάν μου. Παρετήρησα κεχαραγμένην μετὰ λευκὰ γράμματα εἰς τὴν γωνίαν τοῦ τοίχου εἰκόνα φοβερὰν, τὴν μορφήν τοῦ ἱερῶματος τὸ ὅποιον κατὰ ταύτην τὴν ὥραν ἴσως ἀνεγείρεται

δι' ἐμέ. Μικροῦ δεῖν ἐπιπτεν ὁ λύχνος ἐκ τῶν χειρῶν μου.

IB'.

Ἐπανήλθον κ' ἐκάθησα μετ' ὀρμῆς ἐπὶ τοῦ ἀχυροστρώματος, καὶ τὴν κεφαλὴν μου ἔρριψα εἰς τὰ γόνατά μου. Ὀλίγον μετὰ ταῦτα διεσκεδάσθη τὸ παιδικὸν μου δέος, καὶ ἀλλόκοτος περιέργεια μ' ἐκυρίευσεν πάλιν πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς ἐπὶ τοῦ τοίχου μου ἀναγνώσεως.

Παρὰ τὸ ὄνομα «Παπαθοάν» εὐρίσκετο μεγάλη ἀράχνη· τὴν ἀπέσπασα ἤτο πυκνοτάτη ὡς ἐκ τοῦ βάρους τοῦ κονιορτοῦ. Ὑποκάτω τῆς ἀράχνης ταύτης παρετήρησα τέσσαρα ἢ πέντε ὀνόματα εὐανάνγνωστα, μετὰ ἄλλων τῶν ὀπίσθων μία κηλὶς μόνον ἐδήλου τὴν ὑπαρξίν. — ΔΩΤΥΝΟΣ, 1815. — ΠΟΥΛΑΙΝ, 1818. — ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΡΤΙΝΟΣ, 1821. — ΚΑΣΤΑΙΓΓ, 1823. Ἀνέγνωνα τὰ ὀνόματα ταῦτα, καὶ θλιβερὰ ἀναμνήσεις μὲ ἐπέλθον. Ὁ Δωτύνος ἔκοψε τὸν ἀδελφόν του τεμαχῆδον καὶ μετέβαινε τὴν νύκτα εἰς Παρισίους ρίπτων τὴν κεφαλὴν ἐντὸς κρήνης καὶ τὸν κορμὸν ἐντὸς ἀμάρας· ὁ Πουλαῖν ἐδολοφόνησε τὴν γυναῖκά του· ὁ Ἰωάν-

νὴς Μαρτίνος ἐπυροδόγησε κατὰ τοῦ πατρός του καθ' ἣν σιγμὴν ὁ γέρον ἦνοιγεν ἐν παράθυρον· ὁ Κασταίγγ ἦτον ἰατρός· ἔδωκε δηλητήριον εἰς ἓνα τῶν φίλων του, τὸν ὅποιον ἐνοσήλευσε κατὰ τὴν δεινὴν ἀσθένειάν του, ἀλλ' ἀντὶ τὰ τὸν θεραπείῃ, τῷ ἔδιδε πάντοτε δηλητήριον πλησίον δὲ τούτων πάντων, ὁ Παπαθεοῶν, ὁ φρικαλέος ἐκεῖνος παράφρων, ὅστις ἐθανάτοτε τὰ παιδιά, κτυπῶν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν διὰ μαχαίρας! αἱ τοῦ, ἔλεγον κατ' ἑμαυτὸν, — καὶ ῥίγος πυρετικὸν μὲ κατελάμβανεν, — ἰδοὺ τίνες ὑπῆρξαν οἱ ἐν τῷ κελλίῳ τούτῳ; ξενισθέντες. Ἐδῶ, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ λίθου ὅπου εὐρίσκομαι τῶρα, ἐσκέφθησαν τὸ ἔσχατον, τὰ τέρατα ἐκεῖνα τοῦ φόνου καὶ τοῦ αἵματος! περὶ τὸν τοῖχον τούτον, ἐντὸς τοῦ στενοῦ τούτου τετραγώνου, περιεστάφησαν τὰ τελευταῖα αὐτῶν βήματα ὡς τὰ τῶν ἀγριμίων. Ὁ εἰς διεδέχθη τὸν ἕτερον ἐντὸς μικρῶν διαλειμμάτων χρόνου· καὶ ἡ εἰρктὴ δὲν ἐμεινέ ποτε κενή. Ἀφῆκαν τὴν θέσιν θερμῆν, καὶ τὴν ἀφῆκαν εἰς ἐμέ. Καὶ ἐγὼ θὰ τοὺς εὐρω μετ' ὀλίγον εἰς τὸ κοιμητήριον τοῦ Κλημάρτ, ὅπου τόσῳ καλῶς φύονται τὰ χόρτα! »

Οὔτε φαντασιολόγος εἶμαι, οὔτε δεισιδαίμων. Πιθανὸν ὅμως εἶνε, ὅτι αἱ ἀνωτέρω ἰδέαι μ' ἔφερον εἰς παροξυσμὸν πυρετοῦ· ἐνῶ δὲ οὕτω διε-

τέλουν ὄνειροπολῶν, ἐνόμισα ὅτι τὰ ἀποτρόπαια ἐκεῖνα ὀνόματα ἦσαν γεγραμμένα διὰ πυρός ἐπὶ τοῦ μέλανος τοίχου· ἦχος τις, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον βεβιασμένος γενόμενος, προσέβαλε τὰς ἀκοάς μου· πυρρόχρους ἀκτίς ἐπλήρωσε τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ μοὶ ἐφάνη, ὅτι ἡ εἰρктὴ ἐπληροῦτο ἀνθρώπων, ἀνθρώπων ἀλλοκότων, αἷτινες ἐκράτουν τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τῆς ἀριστερᾶς χειρός, καὶ τὴν ἐκράτουν μάλιστα ἀπὸ τοῦ στόματος, καθὼ ἐστερπημένην κόμης. Καὶ πάντες μοὶ ἐδείκνυον τὴν πυγμὴν, ἐκτὸς τοῦ πατραλοῦ.

Ἐκλείσα τοὺς ὀφθαλμούς μετὰ φρίκης, καὶ τότε εἶδον τὰ πάντα μᾶλλον εὐδιακρίτως.

Ἐἴτε ὄνειρον, εἴτε ὄπτασία, εἴτε πραγματικότης ἦσαν ταῦτα, θὰ ἐγινόμεν παρ᾽ ἄφρων ἂν δὲν μ' ἐξύπνιζεν ἐγκαίρως αἰφνιδίως τις ἐντύπωσις. Ὀλίγου δεῖν ἐπιπτον ὑπτίος, ὅτ' αἰφνης ἠσθάνθην συρομένην ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ ποδός μου κρουράν τινα κοιλίαν καὶ τριχωτούς πόδας· ἦτον ἡ ἀράχνη, τὴν ὅποιαν εἶχον ἐνοχλήσει πρὸ μικροῦ, καὶ ἦτις ἦδη ὄχγετο ἀπιούσα διὰ νέον ἄσουλον.

Ἦ φάσματα φρικαλέα! — Ὅχι, ἦτο καπνός, φαντασιολογία τοῦ κενοῦ καὶ σπασμωδοῦντος ἐγκεφαλοῦ μου. Χίμαιρα μακροβέθεις! οἱ νεκροὶ εἶνε νεκροὶ, καλῶς δεδεμένοι ἐντὸς τοῦ τάφου. Αὐτὸς δὲν εἶνε εἰρктὴ ἀπὸ τὴν ὅποιαν

φεύγει τις. Πῶς λοιπὸν νὰ φοβηθῶ οὕτω πωρ;
Ἡ θύρα τοῦ τάφου δὲν ἀνοίγεται ἔσωθεν!

II'.

Εἶδον κατ' αὐτάς ἐν ἀποτρόπαιον πρᾶγμα.

Μόλις ὑπέφωσκεν ἤδη ἡ ἡμέρα, ἡ δὲ εἰρκτὴ μου ἐπληροῦτο θορύβου. Ἦνοιγόντο καὶ ἐκλείοντο αἱ βαρεῖαι πύλαι, καὶ ἔτριζον οἱ μογλοὶ καὶ τὰ σιδηρᾶ κλειθρα, καὶ ἐκρότουν οἱ ὄμμαθοὶ τῶν κλειδίων εἰς τὴν ζώνην τῶν δεσμοφυλάκων, καὶ ἐκλονοῦντο αἱ κλίμακες ἰπὸ κατεσπυσμένα βήματα, καὶ ἤκούοντο φωναὶ ἀνθρώπων καλούντων ἀλλήλους καὶ ἀνταποκρινομένων ἀπὸ τὰ δῦω ἄκρα τῶν μακρῶν διαδρόμων. Οἱ γείτονες τῆς εἰρκτῆς μου, οἱ ἐν τῷ κατέργω, ἦσαν εὐθυμότεροι τοῦ συνήθους. Ὅλη ἡ Βικέτρη ἐφαίνετο ὅτι ἐγέλα, ἔτραγώδει, ἔτρεχε, ἐχόρευε.

Μόνος ἐγὼ, ἄφωνος ἐν τῷ μέσῳ ὅλου αὐτοῦ τοῦ θορύβου, μόνος ἀκίνητος εἰς τὴν ταραχὴν ταύτην, ἐξεστηκῶς ἅμα καὶ προσέχων, ἤκραζόμην.

Παρῆλθεν εἰς δεσμοφυλάξ.

Ἐτόλμησα νὰ τὸν φωνάξω καὶ νὰ τὸν ἐρωτήσω, μὴ ἦτον ἑορτὴ εἰς τὴν εἰρκτὴν.

« Ἐορτὴ, μάλιστα! ἀπάντησε. Σήμερον ἀλυσοδένου τοὺς φυλακισμένους τοῦ κατέργου, οἱ ὅποιοι αἴριον ἀναχωροῦν διὰ τὴν Τουλώνα. Θέλεις νὰ ἰδῆς; αὐτὸ θὰ σὲ διασκεδάσει ὀλίγον. »

« Δι' ἄνθρωπον φυλακισμένον, καὶ περιπλέον καταδεδικασμένον καὶ εἰς μοναξίαν, εἶνε εὐχάριστον ἐν ὁποιοῦνδήποτε θέαμα, ὅσον ἀπεχθές καὶ ἂν ἦνε. Ἐδέχθην τὴν διασκεδάσιν. »

Ὁ ὑποδεσμοφυλάξ ἔλαβε τὰς ἀναγκαιούσας προφυλάξεις διὰ τὴν ἀσφάλειάν μου, καὶ με ὠδήγησεν εἰς μικρὸν δωμάτιον, κενὸν κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν καὶ γυμνὸν ὅλως διόλου ἐπίπλων· εἶχε δὲ κιγκλιωτὸν παράθυρον πολὺ ὑψηλόν, διὰ τοῦ ὁποίου ἠδύνατό τις πραγματικῶς νὰ ἰδῇ τὴν ὄψιν τοῦ οὐρανοῦ.

« Στάσου ἐδῶ, μοὶ εἶπε· βλέπε καὶ ἄκουε. Ἐὰ εἶσαι μόνος εἰς τὸ δωμάτιόν σου, καθὼς ἕνας βασιλεὺς. »

Καὶ ἐξῆλθεν, ἀφ' οὗ ἐκλείσει μετ' ἐμὲ κλειθρα, καὶ ἀλύσεις, καὶ μογλοῦς.

Τὸ παράθυρον ἐκεῖνο ἐβλέπεν εἰς τετραγώνον αὐλὴν, ἀρκετὰ εὐρύχωρον, περιτριγυρισμένην πανταχόθεν ἀπὸ μέγα κτίριον, με λαξευτοῦς λίθους κατεσκευασμένον, καὶ ἔχον ἄξ πατώματα. Οὐδὲν εἶδον γυμνότερον καὶ ἀθλιότερον τῆς προσώψεώς τοῦ κτιρίου τούτου, διατριπημένης

μέ πληθος κιγκλιδωτῶν παραθύρων, εἰς τὰ ὅποια ἔβλεπες κεκολλημένα ἄπειρα πρόσωπα ἰσχνὰ καὶ κατάχλωμα, συνθλιβόμενα τὸ ἐν ἐπὶ τὸ ἄλλο, ὡς αἱ πέτραι τοίχου, καὶ περιζωννύμενα ὑπὸ τῶν διασταυρώσεων τῶν κιγκλίδων. Ἦσαν οἱ φυλακισμένοι, οἵτινες τώρα ἔβλεπονὼς θεαταὶ τὴν τελετὴν, περιμένοντες τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἐγίνοντο αὐτοὶ ὑποκριταὶ τῆς σκηνῆς. Ἄν τοὺς ἔβλεπέ τις κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν, θὰ τοὺς παρωμοίᾳζε με κολασμένας ψυχὰς εἰς τὰς ψυχαγωγίας τοῦ καθαρτηρίου, τὰ ὅποια φέρουσι πρὸς τὸν Ἄδην.

Ἅντες παρετήρουν σιωπηλοὶ τὴν αὐλὴν, ἥτις εἰσέτι ἦτο κενή. Ἐπερίμενον. Μεταξὺ τῶν κατεσβεσμένων καὶ συγγῶν ἐκείνων μωρῶν, τῆδε καθεῖσε ἔλαμπον ὀφθαλμοὶ διαπεραστικοὶ καὶ ζῶηροι ὡς πύρινα σημεῖα.

Ἄλλὰ τὸ τετράγωνον τὸ ὁποῖον σχηματίζουσιν αἱ εἰρκαὶ δὲν κλειεταὶ εἰς ἑλα τὰ μέρη. Ἐν μέρος τοῦ κτιρίου (τὸ βλέπον πρὸς ἀνατολὰς) κόπτεται κατὰ τὸ μέσον καὶ ἐνοῦται μετ' τὸ πλησιέστερον διὰ σιδηρᾶς κιγκλίδος. Ἡ κιγκλὶς αὕτη ἀνοίγει εἰς δευτέραν αὐλὴν, μικροτέραν τῆς πρώτης καὶ περικυκλωμένην ὑπὸ τοίχων καὶ μελανωπῶν θριγκῶν.

Κύκλω τῆς κύριας αὐλῆς, λίθινα ἐδώλια ἐπε-

ρσίδονται εἰς τὸν τοῖχον. Ἐν τῷ μέσῳ ἀνεγείρεται σιδηροῦς στύλος κεκαμπυλωμένος, εἰς αὐτὴν ἄκραν ὑπάρχει φανός.

Ἐσήμανεν ἡ δωδεκάτῃ ὥρᾳ.

Μέγας πυλῶν, κεκρυμμένος ἐν τιμεισοχῇ τοῦ τοίχου, ἠνεώχθη τότε, καὶ ἀμάξιον συνοδευόμενον ὑπὸ στρατιωτῶν ρυπαρῶν καὶ εἰδεχθῶν τὴν ὄψιν, φερόντων κυανῆν στολὴν, ἐρυθρὰς ἐπωμίδας καὶ κιτρίνους ἀορτῆρας, εἰσῆλθε βαρυσπουῖον εἰς τὴν αὐλὴν. Ἐφερε τοὺς καταδίκους τοῦ κατέργου καὶ τὰς ἀλύσεις.

Συγχρόνως, ὡς ἂν ὁ κρότος ἐκείνος διήγειρε καὶ τὸν τοῦ δεσμοτηρίου, οἱ ἐν τοῖς παραθύροις θεαταὶ, οἵτινες ἔμενον μέχρις ἐκείνης τῆς ὥρας σιγῶντες καὶ ἀκίνητοι, ἀνηλάλαξαν χαρμούνως, καὶ ἤκουσα τότε καταχθόνιον συμφωνίαν ἀσμάτων, ἀπειλῶν καὶ βλασφημιῶν, μειγμένων μετὰ καυχασμῶν αἰσχροτάτων. Ὁμοιάζον προσωπίδας δαιμόνων. Ἐφ' ἐκάστου προσώπου ἐξεικονίσθη μορφασμὸς, χεῖρες πολυάριθμοι ἐξῆλθον ἐκ τῶν κιγκλίδων, βουχηθῆμοι ἐξεπέμφθησαν ἐκ τῶν στομάτων πάντων, οἱ ὀφθαλμοὶ ἐξῆστραψαν, καὶ κατεπτοῦθησαν ἰδὼν τοσοῦτους σπινθηρὰς ἀναθρώσκοντας ἐξ ἐκείνης τῆς τέφρας.

Ἐν τούτοις οἱ ὑποδεσμοφύλακες, μεταξὺ τῶν ὁποίων διεκρίνοντο ὡς ἐκ τῶν καθαρῶν ἐνδυμά-

των καὶ ἐκ τοῦ τρόμου των φιλοπράγμονές
 τινες ἐκ Παρισίων ἐλθόντες, ἐπελήφθησαν ἡσύ-
 χως τοῦ ἔργου των. Εἷς ἐξ αὐτῶν ἀνέβη ἐπὶ
 τοῦ ἀμαξίου καὶ ἔριψε πρὸς τοὺς συνεργάτας
 του τὰς ἀλύσεις, τοὺς κλοιοὺς καὶ τοὺς φακέ-
 λους τῶν ὀθονίων βρακίων. Τότε διμερίσθησαν
 τὴν ἐργασίαν· καὶ οἱ μὲν ἐξέτειναν εἰς τινα
 γωνίαν τῆς αὐλῆς τὰς μακρὰς ἀλύσεις, ἃς ἀπε-
 κάλουν ἐν τῇ ἀργοτικῇ των διαλέκτῳ σπά-
 γο υς, οἱ δὲ ἀνείλιξαν ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου
 ἐδάφους τὰ μετὰ ξωτὰ, τὰ ὑποκάμισα καὶ
 τὰ βρακία, ἐν ᾗ οἱ ὀξυνοῦστεροι ἐξήταζον ἀνά
 ἓνα τοὺς σιδηροὺς κλοιοὺς, τῶν ὁποίων τὴν δύ-
 ναμιν ἐδοκίμαζον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὑπὸ τὴν ἐπο-
 πτείαν τοῦ ἀρχηγοῦ των, κοντοχόνδρου τινὸς
 γεροντίου. Ταῦτα δὲ πάντα συνωδεύοντο ὑπὸ
 τῶν χλευαστικῶν ἀλαλαγμῶν τῶν δεσμοτῶν.
 τῆς φωνῆς τῶν ὁποίων κατίσχυον οἱ θορυβώ-
 δεις γέλωτες τῶν καταδικῶν τοῦ κατέργου, δι-
 οὓς ἐγίνοντο αἱ προπαρασκευαὶ καὶ οἵτινες ἐθεῶν-
 το ταύτας ἐκ τῶν παραθύρων τοῦ παλαιῦ δε-
 σμωτηρίου, τοῦ βλέποντος πρὸς τὴν μικρὰν
 αὐλήν.

Ἄφ' οὗ ἐτελείωσαν αἱ προετοιμασίαι, ἀνθρω-
 πός τις, ἀργυροκέντητον φέρων ἐνδυμασίαν καὶ
 προσεπικαλούμενος αὐτὸν κύριος ἐπιθεωρητής,

ἔδωκε διαταγὴν τινα πρὸς τὸν ἀδieuθυντήν, καὶ
 μετὰ μίαν στιγμὴν ἐκ δύω ἢ τριῶν χαμηλῶν
 θυρῶν ἐξέρρουσαν εἰς τὴν αὐλήν ὡς χεῖμαρρος
 κύματ' ἀνδρῶν ἀπεχθῶν τὴν ὄψιν, ῥακενδυτῶν,
 ὄρουμένων. Ἦσαν οἱ κατάδικοι τοῦ κατέργου.

Τὴν εἴσοδον αὐτῶν ἐχαιρέτισαν διπλάσιοι ἀλα-
 λαγοὶ ἐκ τῶν παραθύρων. Τινὰς μάλιστα αὐτῶν,
 τοὺς μεγαλειτέρους κακούργους, ὑπεδέξαντο ἀνευ-
 φημιαὶ καὶ χειροκροτήσεις, πρὸς ἃς ἐδείκνυον οὔτοι
 εἶδος ὑπερηφάνου μετριοφροσύνης. Οἱ πλείστοι ἐ-
 φερὸν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν πύλους πλεχθέντας ὑπὸ
 τῶν χειρῶν των μὲ τὸ ἄχυρον, ἔχοντας ὅμως
 σχῆμα ἀλλόκοτον, διὰ τὰ κινῶσι κατὰ τὸ τα-
 ξεῖδιον τὴν κοινὴν περιέργειαν· καὶ οὔτοι ἦσαν
 οἱ μᾶλλον ἐπευφημούμενοι. Εἷς πρὸ πάντων διή-
 γειρε τὸν ἐνθουσιασμόν· ἦτο δὲ οὗτος νεανίας
 δεκαεπταέτης, ὅστις εἶχε τὸ κομψὸν πρόσωπον
 νεάνιδος. Ἐξήρχετο τῆς εἰρκτῆς, εἰς ἣν εἶχε ῥι-
 φθῆ ἀπὸ ὀκτῶ ἤδη ἡμερῶν ἀπὸ τὸ ὕλικόν τῆς
 ἄχυροστραμνῆς του βοηθούμενος εἶχε κατασκευά-
 σει ἔνδυμα, τὸ ὁποῖον τὸν ἐκάλυπτεν ἀπὸ κε-
 φαλῆς μέχρι ποδῶν, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλήν
 κυβιστῶν μὲ τὴν εὐκινήσιαν ὄψεως. — Ἦτο
 μῦθος, καταδικασθεὶς διὰ κλοπῆν.

Ἡ λύσσα τῶν χειροκροτήσεων καὶ τῶν ἀ-
 νευφημιῶν ἐδιπλάσιασθη. Οἱ κατάδικοι τοῦ κα-

τέργου δὲν ἐφαίνοντο ἀναίσθητοι εἰς τὴν συμ-
 πᾶθειαν ταύτην, ἀλλ' ἀνταπεκρίνοντο μετ'
 ἴσης εὐθυμίας, καὶ ἦτο φρικώδης ἡ ἀνταλλαγὴ
 ἐκείνη τῶν φαιδροτήτων. Ἡ κοινωγία εὐρί-
 σκετο ἐκεῖ, ἀντιπροσωπευομένη ὑπὸ τῶν δεσμα-
 φυλάκων καὶ τῶν φιλοπεριέργων· καὶ ὁμως τὸ
 ἔγκλημα ἐλευάζεναυτὴν κατὰ πρόσωπον, καθιστῶν
 τὴν φρικώδη ἐκείνην τιμωρίαν ἑορτῆν νοικογενειακῆν.
 Δύο στοῖχοι φυλάκων ὄθουν τοὺς καταδίκους
 εἰς τὴν μικρὰν κιγκλιωτὴν αὐλὴν, ὅπου τοὺς
 ἀνέμενεν ἡ παρατήρησις τῶν ἰατρῶν. Ἐκεῖ δὲ
 τότε κατέβαλον πάντες τελευταῖον ἀγῶνα διὰ
 ν' ἀποφύγῃσι τὸ ταξείδιον, προφασιζόμενοι οἱ
 μὲν ὀφθαλμίαν, οἱ δὲ, ποδάγρα, καὶ ἄλλοι
 πόνον εἰς τὴν χεῖρα. Ἄλλ' ἅπαντες εὐρέθησαν
 καλοὶ διὰ τὸ κάτεργον, καὶ τότε ἕκαστος ἐνε-
 καρτέρει μετ' ἀφροντισίας καὶ ἀκηδίας, λησμονῶν
 εἰς ὀλίγα λεπτὰ τὴν ὑποτιθεμένην ἀσθένειάν του.
 Ἡ κιγκλὶς τῆς μικρᾶς αὐλῆς ἠνεώχθη ἐκ νέου.
 Φύλαξ τις ἀπήγγειλε τὰ ὀνόματα πάντων κατ'
 ἀλφαβητικὴν τάξιν· καὶ τότε ἐξῆλθον ἀνὰ εἰς,
 καὶ ἕκαστος κατὰδικος τοῦ κατέργου ἐπλησίασεν
 ἐκείνον τὸν ὅποιον ἡ τύχη τῷ ὤρισεν ὡς σύν-
 τροφον ἕνεκα τοῦ ἀρχικοῦ γράμματος τοῦ ὀνό-
 ματός του. Οὕτως ἕκαστος βλέπει ἑαυτὸν ἐγκα-
 ταλελειμμένον· ἕκαστος φέρει τὴν ἄλυσίν του

δι' ἑαυτὸν, ἰστάμενος παρὰ τὸ πλευρὸν ἐνὸς
 ἀγνώστου· ἀν δὲ κατὰ τύχην ἔχη φίλον, ἡ ἄ-
 λυσις τὸν χωρίζει ἀπὸ τούτου.

Τριάκοντα περίπου ἐξῆλθον, καὶ ἡ κιγκλὶς
 ἐκλείσθη, εἰς δὲ ὑποδεσμοφύλαξ τοὺς παρέταξε
 μετ' ἑαυτὴν τὴν ῥάβδον του, ἔρριψεν ἔμπροσθεν πάντων
 ἀνὰ ἐν ὑποκάμισον, ἐν ἐσωκάρδιον καὶ ἐν βρα-
 κίον ἐκ χονδροῦ ὑφάσματος, εἶτα δὲ ἔκαμε βση-
 μεῖτόν τι, καὶ πάντες ἤρχισαν νὰ ἐκδύωνται.

Ἀπρόοπτόν τι ἐπεισόδιον μετέβαλε τὴν τα-
 πείνωσιν ταύτην εἰς βάσανον.

Μέχρις ἐκείνης τῆς ὥρας ὁ καιρὸς ἦτον ἀρ-
 κετὰ ὠραῖος, καὶ, ἀνόληρ ἐψυχροῦτό πως ὑπὸ τῆς
 ὀκτωβριανῆς αὔρας, ἐκ διαλειμμάτων ὑπνολίγγο
 ἐν τῇ ὑποφαίῳ ὀμίχλῃ τοῦ οὐρανοῦ μέρος τι, ἐξ
 οὗ ἐτοξεύετο ἡλιακὴ τις ἀκτίς. Μόλις ὁμως ἀ-
 πεξεδύθησαν οἱ κατὰδικοὶ τὰ ῥάκη των, καὶ
 καθ' ἣν στιγμήν γυμνοὶ καὶ ὀρθοὶ παρεδίδοντο
 εἰς τὴν καχύποπτον ἐξέτασιν τῶν φυλάκων καὶ
 εἰς τὰ περιεργὰ βλεμματα τῶν ξένων, οἵτινες
 περιεργάζοντο τοὺς ὤμους των, ἐνεφελώθη ὁ
 οὐρανός, καὶ βραγδαῖα βροχὴ ἐνέσκηψεν αἰφνης,
 χειμαρρῶδώς καταπίπτουσα ἐπὶ τῆς τετραγῶ-
 νου αὐλῆς, ἐπὶ τῶν ἀσκεπῶν κεφαλῶν, ἐπὶ τῶν
 γυμνῶν σωμάτων, καὶ ἐπὶ τῶν ἀθλιῶν ἐνδυμά-
 των ἅτινα ἔκειντο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Ἐν ριπή ὀφθαλμοῦ ἐκενώθη ἡ αὐλὴ τοῦ δεσμοτηρίου ἀπὸ πάντων ἐκείνων ὅσοι δὲν ἦσαν ὑποδεσμοφυλάκες ἢ ἐρέται. Οἱ Παρισιοὶ κατέφυγον ὑπὸ τὰ γεισώματα τῶν πυλῶν.

Ἐν τασούτῳ ἡ βροχὴ ἐπιπτε βραχδαίως. Ἐν τῇ αὐλῇ ἔμειναν μόνοι οἱ κατάδικοι, γυμνοὶ καὶ περιρροῦμενοι ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἐπὶ τοῦ πλημμυρηθέντος ἐδάφους. Στυγνὴ αἰωπὴ ἐδέξατο τὸν προηγούμενον θόρυβον. Οἱ ἄθλιοι ἔτρεμον, οἱ ἄδόντες τῶν ἔτριζον φρικτῶς, οἱ κάτισταλοι πόδες καὶ τὰ ὀζώδη γόνατά τῶν συνεκρούοντο, καὶ ἦτον οἰκτρὸν θέαμα νὰ βλέπῃ τις αὐτοὺς φοροῦντας ἐν τάχει τὰ διάβροχα ἐκεῖνα ὑποκάμισα καὶ τὰ ἐκ τοῦ ὕδατος ἀποστάζοντα ἐσωκάρδια καὶ βραχία. Προτιμότερα ἦτον ἡ γυμνότης.

Εἰς μόγος, γέρων οὔτος, διετήρησεν ἐπ' ὀλίγον τὴν φαιδρότητά του, καὶ ἀνέκραξεν ἀπομάσσων τὸ σῶμά του διὰ τοῦ καταβεβρεγμένου ὑποκαμίσου, ὅτι αὐτοῦ δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὰ πράγμαματ' αὐτῶν. ἤρχισε δὲ νὰ γελᾷ ἀνατείνων τοὺς γρόνθους πρὸς τὸν οὐρανόν.

Ἄφ' οὗ ἐνεδύθησαν τὰ ὀδοιπορικά τῶν ἐνδύματα, τοὺς ἀπήγαγον οἱ φύλακες ἀγὰ εἰκασίαι καὶ πριάκοντα εἰς τὴν ἑτέραν γωνίαν τῆς αὐλῆς, ὅπου τοὺς ἐπερίμενον, ὡς προανεφέρα, αἱ ἀλύσεις ἐκτεταμέναι κατὰ γῆς. Διατέμνονται δὲ

αἱ ἀλύσεις αὗται ἀπὸ δύο εἰς δύο πόδας ὑπὲρ ἑτέρων ἀλύσεων βραχυτέρων, εἰς τὴν ἄκρην τῶν ἐποίων ὑπάρχει προσδεδεμένος τετραγωνος κλοιὸς, ἀνοιγόμενος διὰ γιγγλυμοῦ (κλειδώσεως) κατεσκευασμένον εἰς μίαν τῶν γωνιῶν, καὶ κλειόμενος εἰς τὴν ἀντίθετον γωνίαν διὰ σιδηροῦ γόμφου (ἔλου ἔχοντος κάτωθεν γλωσσίδα) περιβάλλοντος καθ' ὅλην τὴν ὁδὸν τὸν τράχηλον τοῦ καταδίκου.

Κατὰ γῆς ἐκτεθειμένοι αἱ ἀλύσεις αὗται ὁμοιάζουσι μὲ τὴν μεγάλην ἄκρην τοῦ ἰχθύος.

Γονατίσαντες τότε τοὺς καταδικούς οἱ φύλακες ἐπὶ τοῦ λασιώδους λιθοστρώτου περιέβαλον τοὺς τραχήλους τῶν διὰ τῶν περιδεραιῶν (κλοιῶν), μετ' ὃ δύο σιδηρουργοὶ τοῦ κατέργου, ἐφωδιασμένοι δι' ἀκμόνων, ἐπελήφθησαν τοῦ ἔργου. . . Φρικτῶδες στιγμή, καθ' ἣν καὶ οἱ εὐτολμότεροι ὠχρίωσιν. Εἰς ἕκαστον κτύπον τῆς σφύρας ἐπὶ τοῦ εἰς τὸν τράχηλον στηριζομένου ἀκμονος, ἀναπηδᾷ ἡ σιαγὼν τοῦ πάσχοντος· εἰς τὸ ἐλάχιστον δὲ ἐκ τῶν πρόσω πρὸς τὰ ὀπίσω κίνημα ἐνδέχεται νὰ διαρραγῇ τὸ κρανίον αὐτοῦ ὡς κέλυφος καροῦ.

Ἡ ἐργασία ἐπερατώθη, καὶ πλέον δὲν ἠκούετο ἢ ὁ κρότος τῶν ἀλύσεων καὶ ἐκ διαλειμμά-

των κραυγή τις και ὁ ὑπόκωφος δούπος τῆς ῥάβδου τῶν φυλάκων, καταφερομένης ἐπὶ τῶν σωματῶν τῶν δυσπειθῶν. Τινὲς και ἔκλαυσαν· οἱ γέροντες ἐφρικίῶν και ἐδάκνοντο τὰ χεῖλη. Καὶ ἐγὼ ἔμπλεως τρόμου ἔβλεπον τὰς ἀπαισίους ἐκείνας πρότομας ἐντὸς τῶν σιδηρῶν αὐτῶν περιθριγκωμάτων.

Οὕτω λοιπὸν μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἰατρῶν ἢ ἐπίσκεψις τῶν δεσμοφυλάκων· μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν δεσμοφυλάκων ἢ συγκόλλησις τῶν σιδηρῶν. Τρεῖς πράξεις ἐν ἐνὶ δράματι.

Μία ἀκτίς τοῦ ἡλίου ἀνεφάνη πάλιν, και, ὡς ἂν ἡ ἀκτίς αὕτη ἀνέφλεξεν ὄλων τὰς κεφαλὰς, οἱ κατάδικοι ἠγέρθησαν ταύτοχρόνως ὡς διὰ σπασμωδικοῦ κινήματος. Αἱ πέντε ἀλύσεις συνεδέθησαν διὰ τῶν χειρῶν, και αἴφνης ἐσχημάτισαν κύκλον περὶ τὸν στύλον τοῦ φανοῦ. Αἱ περιστροφαὶ τῶν ἦσαν ἰλιγιώδεις. Ἐψαλλον ἄσμά τι τῶν κατέργων, ᾧ τὴν τινα εἰς ἀργοτικὴν διάλεκτον, ἐπὶ ἤχου ὅτε μὲν γοεροῦ, ὅτε δὲ μανιώδους και φαιδρωποῦ· ἐκ διαλειμμάτων ἠκούοντο κραυγαὶ και καγχασμοί, ἀναμιγνύμενοι εἰς τὰς μυστηριώδεις λέξεις· και αἱ ῥυθμικῶς συγκρουόμεναι ἀλύσεις ἐχρησίμευον ὡς ὀρχήστρα εἰς τὸ ἄσμα τοῦτο, ὅπερ ἦτο βραγχωδέστερον τοῦ θορύβου τῶν. Ἐὰν εἰχθον εἰκόνα

τινὰ τοῦ πανδαμιονίου, ἠδυναμένη γὰ εὖρω αὐτὴν εὐκόλως ἐνταῦθα.

Μετ' ὀλίγον οἱ φύλακες ἐκόμισαν εἰς τὴν αὐλὴν ἓνα καδίσκον (μαστέλλον) και διακόψαντες τὸν χορὸν τῶν καταδικῶν ὠδήγησαν αὐτοὺς εἰς τὸν καδίσκον, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ ἐκολυμβῶν χόρτα τινὰ ἐν ζωμῶ ῥυπαρῶ και καπνιῶντι.

Ἐραγον.

Εἶτα ἔρριψαν κατὰ γῆς ὅτι ἔμενον ἐκ τοῦ ζωμοῦ και τοῦ μελαψοῦ ἄρτου τῶν, και ἀνέλαβον τὸν χορὸν και τὰ ἄσματά τῶν. Ὡς φαίνεται, ἡ ἐλευθερία αὕτη τοῖς παρέχεται κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς συγκολλήσεως τῶν σιδηρῶν και κατὰ τὴν ἐπιούσαν νύκτα.

Ἐθεώμην πάντα ταῦτα μὲ περιέργειαν τόσῳ φλογεράν, ἀειληστον και προσεκτικὴν, ὥστε ἐλησμόνησα ἑμαυτὸν και τὴν θέσιν μου. Βαθὺ αἰσθημα οἴκτου εἰσέδωσε μέχρι τῶν ἐντοσθίων μου, και οἱ γέλωτές τῶν μ' ἔφερον εἰς δάκρυα.

Αἴφνης, ἀναμέσον τῆς βαθείας μου ὄνειροπολήσεως, εἶδον τοὺς ὀρχουμένους σταθέντας και σιγήσαντας. Εἶτα πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐστράφησαν πρὸς τὸ παράθυρον ὅπου ἤμην.

Ἐὸ κατάδικος! ὁ κατάδικος! ἀνεβόησαν ἐν χορῶ δεικνύοντές με διὰ τοῦ δακτύλου.

Και αἱ χαρμόσυνοι κραυγαὶ ἐδιπλασιάσθησαν.

Ἄπελιθώθην.

Ἄγνων πόθεν μ' ἐγνώριζον καὶ τίνι τρόπῳ μ' ἀνεγνώρισαν.

«Καλημέρα! καλημέρα!» μοὶ ἐφώνησαν μὲ τὴν αἰσχροὺν τῶν χλευαστικότητων. Εἰς δὲ τῶν νεωτέρων, καταδεδικασμένους εἰς ἰσόβιον κάτεργον, ἔχων πρόσωπον στυλπνὸν καὶ μολυβδόχρουν, μὲ παρετήρησε ζήλοφθόνως πῶς, λέγων· «εὐτυχὴς εἶνε αὐτός! θὰ τὸν ψαλιδῶσουν! Ἔχε ὑγείαν, σύντροφε!»

Ἄδυνατῶ νὰ παραστήσω τί διέτρεχεν ἐν ἐμοί. Ἡμὴν σύντροφός τῶν τῶ ὄντι. Ἡ Γρέθη εἶνε ἀδελφὴ τῆς Τουλῶνος. Εὐρισκόμην μάλιστα εἰς κατωτέραν τῆς ἰδικῆς τῶν βαθμίδων μοὶ περιεπαίουν τιμὴν αὐτοί. Ἐρρίγησα.

Ναί, σύντροφός τῶν! Μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ παρίστανον καὶ ἐγὼ εἰς αὐτοὺς ἐν θέαμα.

Ἐμείνα εἰς τὸ παράθυρον ἀκίνητος· τὰ μέλη μου παρέλυον. Ἄλλ' ὅτε εἶδον τοὺς πέντε ἀλυσσοδέτους στοίχους ὁρμῶντας πρὸς ἐμὲ καὶ προφέροντας λόγους καταχθονίου οἰκειότητος· ὅτε ἤκουσα τὸν παταγῶδη κρότον τῶν ἀλύσεων, τοὺς ἀλαλαγμοὺς, τὸν ποδοβολητὸν, ἐνόμισα ὅτι ἡ στρατιὰ ἐκείνη τῶν δαιμόνων ἀνερριχάτο τὸν τοῖχον διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιόν μου· ἔρρηξα κραυγὴν, καὶ ὤρμησα κατὰ τῆς θύρας μὲ

τοιαύτην σφοδρότητα ὥστε ὀλίγου δεῖν συνετρίβεται· ἀλλ' οὐδαμῶς μέσον φυγῆς! οἱ μοχλοὶ τὴν ἐβάσταζον ἐξώθεν. Ἐκρουον, ἐφώναζον λυσοσῶδως. Εἶτα ἐνόμισα ὅτι ἤκουον ἐγγύτερον ἔτι τὰς φρικαλέας κραυγὰς τῶν καταδίκων. Μοὶ ἐφάνη ὅτι ἐνεφανίζοντο ἤδη εἰς τὸ παράθυρον αἱ εἰδεχθεῖς κεφαλαί τῶν, ἐξέπεμψα δευτέραν κραυγὴν πόνου, καὶ ἔπεσον λειποθυμῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

ΙΑ΄.

Ὅτε συνῆλθον εἰς ἐμαυτὸν, ἦτο νύξ, ἐγὼ δὲ εὐρισκόμην ἐπὶ κραββάτου· εἰς τὸ ταλαντευόμενον φῶς φανοῦ, κρεμαμένου ἐκ τῆς ὀροφῆς, ἠδυνήθην νὰ παρατηρήσω καὶ ἑτέρους κραββάτους ἀμφοτέρωθεν τοῦ ἰδικοῦ μου. Ἐνόησα τότε, ὅτι μετεκομίσθην κατὰ τὴν λειποθυμίαν μου εἰς τὸ νοσοκομεῖον τοῦ δεσμοτηρίου.

Ἐπὶ στιγμὰς τινὰς διετέλεσα ἐξυπνος, ἀλλ' ἐστέρημένος τῆς σκέψεως καὶ τῆς μνήμης, ἐντροφῶν ὅλος εἰς τὴν εὐτυχίαν τοῦ ὅτι εὐρισκόμην ἐπὶ κλίνης. Εἰς ἄλλην ἐποχὴν, ἡ κλίνη ἐκείνη τοῦ νομοκομείου καὶ τῆς εἰρκτῆς ἤθελε μοὶ ἐμπνεύσει βεβαίως ἀηδῖαν καὶ οἶκτον· ἀλλὰ δὲν

ἤμην πλέον ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος. Αἱ σινδόνες ἦσαν ὑπόφαιοι καὶ σκληραὶ, τὸ δ' ἐφάπλωμα ἰσχνὸν καὶ διάτρυτον· ἠσθάνομην τὸ ἄχυρον τῆς στρωμνῆς κεντοῦν τὸ σῶμά μου· ἀλλὰ τί μοι ἔμελεν; ἠδυνάμην νὰ ἐκτείνω νωγελῶς τὰ μέλη μου ἐπὶ τῶν χονδροῦράντων σινδόνων· ὑπὸ τὸ ἐφάπλωμα ἐκεῖνο, ὅσον ἂν ἦτο λεπτόν, ἠσθάνομην διαλυόμενον βαθμιαίως τὸ φρικτὸν ἐκεῖνο ψῦχος τῶν μελῶν μου, μετὰ τοῦ ὁποίου εἶχον ἐξοικειωθῆ.

Ὁ ὕπνος μὲ κατέλαβεν ἐκ νέου.

Ἀφύπνισθην δὲ μετ' ὀλίγον ὑπὸ μεγάλου θορύβου· ὑπέφωσκεν ἡ ἡμέρα. Ὁ θόρυβος προήρχετο ἐξωθεν· ἐπειδὴ δὲ ἡ κλίνη μου ἔκειτο παρὰ τὸ παράθυρον, ἀνεκάθησα διὰ νὰ ἴδω τί συνέβαινε.

Τὸ παράθυρον ἔβλεπε πρὸς τὴν μεγάλην αὐλὴν τῆς Βικέτρης. Ἦτο δὲ ἡ αὐλὴ αὕτη πλήρης ἀνθρώπων, δύο δὲ στοιχοὶ γηραιῶν στρατιωτῶν μόλις καὶ μετὰ πολλῆς δυσκολίας ἠδύναντο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλήθους τούτου νὰ διατηρῶσιν ἐλευθέραν στενὴν τινὰ ὁδόν, ἧτις διέτεμενε τὴν αὐλὴν. Βραδυποροῦσαι καὶ κλονοῦμεναι ἐβάδιζον μεταξύ τῶν δύο στοιχῶν πέντε μακρὰ ἀμαξίδες πλήρεις ἀνθρώπων.

Ἦσαν οἱ κατάδικοι τοῦ κατέργου, οἵτινες ἀνεχώρουν διὰ τὸ μέλλον αὐτῶν ἐνδιαίτημα.

Αἱ ἀμαξίδες ἦσαν ἀσκεπεῖς. Ἐκαστὴ αὐτῶν κατεῖχeto ὑπὸ μιᾶς ἀλύσεως, ἧτοι ὑπὸ μιᾶς ἀλυσσοδέτου σειρᾶς καταδίκων. Ἐκάθητο δὲ οὗτοι εἰς τὰς πλευρὰς τῶν ὀχημάτων, προσαγκωνιζόμενοι οἱ μὲν ἐπὶ τῶν δὲ, καὶ χωριζόμενοι διὰ τῆς κοινῆς ἀλύσεως, εἰς τὴν ἐσχατιὰν τῆς ὁποίας ἴστατο ἐπὶ πόδες φύλαξ κρατῶν πυροβόλον. Ἦκούετο ὁ κρότος τῶν σιδήρων, καὶ εἰς ἕκαστον τῆς ἀμαξίδος κλονισμὸν ἔβλεπον πηδῶσας τὰς κεφαλὰς καὶ σειομένους τοὺς πόδας των, οἵτινες ἐκρέμαντο ἐκτὸς τῆς ἀμαξίδος.

Βροχὴ λεπτὴ καὶ διαπεραστικὴ ἐπάγονε τὸν ἀέρα καὶ ἐκόλλα ἐπὶ τῶν γονάτων τὰ ὀθόνια βρακία, ἅτινα ἐξ ὑποφαίων κατέστησαν μέλανα. Ἐκ τῶν γενειάδων καὶ τῶν μαλλίων ἔρρεε τὸ ὕδωρ κρουνηδόν· τὰ πρόσωπα ἔλαβον χροιάν τινα ἰώδη, τὰ δὲ σώματα ὑπέτρεμον, καὶ οἱ ὀδόντες ἔτριζον καὶ συνεκρούοντο ἐκ τῆς λύσεως καὶ τοῦ ψύχους. Οὐδεμίᾳ ἄλλως τε κίνησις· ὁ περὶ τὸν τράχηλον κλοιὸς εἶνε ἀσφαλής.

Οὕτω λοιπὸν, ἀκίνητοι, ἡμίγυμνοι οἱ πλεῖστοι, μὲ κεφαλὰς ἀσκεπεῖς καὶ πόδας κρεμαμένους, ἤρχιζον τὴν εἰκοσιπενθήμερον ὁδοιπορίαν των, τεθέντες ὡς φορτώματα ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἀμαξίδων, φέροντες τὴν αὐτὴν ἐνδυμασίαν διὰ τε τὸν καυματηρότατον ἥλιον τοῦ ἰουλίου καὶ διὰ

τὴν παγερὰν βροχὴν τοῦ νοεμβρίου. Ὁ ἄ ελεγε, ὅτι οἱ ἄνθρωποι θέλουσι νὰ λάβωσιν ὡς συνεργὸν τοῦ φονικοῦ τῶν ἔργου καὶ αὐτὸν τὸν οὐρανόν.

Ἐν τῷ αἰ ἀμαξίδες διήρχοντο ἀναμέσον τοῦ πλήθους, συνήθη μεταξὺ τούτου καὶ ἐκείνων εἰδός τι καταχθονίου διαλόγου· ὕβρεις ἀφ' ἐνός, μεγαλαυχίαι ἀφ' ἑτέρου, βλασφημίαι ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν· ἀλλὰ νεύσαντος αἴφνης τοῦ ἀρχηγοῦ χάλαζα βράδισμων κατέπεσεν ἐπὶ τῶν ὤμων ἢ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν, καὶ ἐπανῆλθον τὰ πράγματα εἰς τὴν φαινομένην ἐκείνην γαλήνην, ἣν καλοῦμεν τὰ ξ ἰ ν. Ἄλλ' οἱ ὀφθαλμοὶ ἐξηρσύνοντο τὴν φλογα τῆς ἐκδικήσεως, καὶ αἱ πυγμαὶ τῶν ἀθλίων συνεσπῶντο ἐπὶ τῶν γονάτων των.

Μετ' οὗ πολὺ αἱ πέντε ἀμαξίδες, τὰς ὁποίας παρέπεμπον ἑφιπποὶ χωροφύλακες καὶ πεζοὶ ὑποδεσμοφύλακες, ἐξηφανίσθησαν ἢ μὲν μετὰ τὴν δὲ, διαβάσαι τὴν ὑψηλὴν θολωτὴν πύλιν τῆς Βικέτρης· ἠκολούθησε δὲ αὐτὰς ἕκτη, ἣτις ἔφερε τοὺς λέβητας, τὰς χαλκίνας λοπάδας (γαβάθας) καὶ τὰς πρὸς ἀλλαγὴν ἀλύσεις. Φύλακές τινες τοῦ κατέργου, οἵτινες εἶχον κρατηθῆ ὀλίγον εἰς τὸ οἰνοπωλεῖον, ἐξῆλθον τρέχοντες διὰ νὰ φθάσωσι τὸν λόγον των.

Τὸ πλῆθος ἀπεχώρησε. Τὸ θέαμα ἐξηφανίσθη

ὡς φαντασμαγορία τις, βαθμηδὴν δ' ἐξησθέσει ἐν τῷ ἀέρι ὁ θόρυβος τῶν τροχῶν καὶ ὁ ποδοβολητὸς τῶν ἵππων ἐπὶ τῆς λιθοστρώτου ὁδοῦ τοῦ Φονταίνεβλῶ, ὁ συριγμὸς τῶν μαστιγῶν, ὁ κρότος τῶν ἀλύσεων καὶ αἱ ὠρυγαὶ τοῦ πλήθους, ὅπερ ἦρχετο κακὸν κατευόδιον εἰς τοὺς καταδικούς τοῦ κατέργου.

Καὶ ἦσαν οὗτοι εἰς τὴν ἀρχὴν εἰσέτι!

Τί μοι ἔλεγε λοιπὸν ὁ δικηγόρος; Τὸ κάτεργον! Ἄ! μυριάκις κάλλιον θάνατος, μυριάκις κάλλιον τὸ ἰκρίωμα, ἢ τὸ κάτεργον, κάλλιον τὸ μῦδεν, ἢ ὁ Ἄδης· προτιμῶ νὰ θέσω τὸν λαιμόν μου ὑπὸ τὴν λαμοτόμον, ἢ εἰς τὸν κλοιὸν τοῦ κατέργου!

IE'

Δυστυχῶς δὲν ἤμην ἀσθενής, καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἠναγκάσθην ν' ἀφήσω τὸ νοσοκομεῖον καὶ εἰσελθῶ πάλιν εἰς τὴν εἰρκτὴν μου.

Δὲν ἤμην ἀσθενής!

Τῷ ὄντι, εἶμαι νέος, ὑγιής καὶ εὐρωστός. Τὸ αἷμα κυκλοφορεῖ ἐλευθέρως εἰς τὰς φλέβας μου· τὰ μέλη μου ὑπακούουσι, εἰς τὰς θελήσεις μου· εἶμαι ῥωμαλέος τό τε σῶμα καὶ τὸν νοῦν, συ-

υπερβολικῶς διὰ μακροβιότητά· ναι, ἀληθῆ πάντα ταῦτα· καὶ ὅμως πάσχω ὑπὸ μιᾶς νόσου, νόσου θανατηφόρου, νόσου προξενηθείσης ὑπὸ ἀνθρωπίνης χειρός.

Ἰδέα τρομερά με κατέλαβεν ἀφ' ὅτου ἐξῆλθον τοῦ νοσοκομείου, καὶ ἡ ἰδέα αὕτη παρ' ὀλίγον νὰ με καταστήσῃ παράφρονα· εὐδυνάμην ἴσως νὰ δραπετεύσω ἐάν με ἄφινον ἐκεῖ. » Οἱ ἰατροὶ ἐκεῖνοι, αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Βλέους, ἔτρεπον ὡς ἐφαίνετο, συμπάθειαν πρὸς ἐμέ. Ν' ἀποθάνω τόσῳ νέος καὶ διὰ τοιοῦτου θανάτου! Ὁ ἀέλπιδος, ὅτι με ἄκτερον· τόσῳ συνεθλίβοντο μετὰ προθυμίας περὶ τὴν κλίνην μου. Περιέργεια!

Ἄλλ' οἱ ἄνθρωποι οὗτοι οἱ θεαπεύοντές σε δύνανται νὰ σέ θεραπεύσωσιν ἀπὸ ἐνὸς πυρετοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ ἀπὸ μιᾶς θανατικῆς ἀποφάσεως. Καὶ ἐν τούτοις τὸ ἄνοιγμα μιᾶς θύρας τοῖς ἦτον εὐκολώτατον!

Ἄ! ἀπέπτη πάσα ἐλπίς! ἡ περὶ ἀκυρώσεως αἰτησίς μου θ' ἀπορρίφθῃ, διότι τὰ πάντα ἐτακτοποιήθησαν· οἱ μάρτυρες καλῶς ἐμαρτύρησαν, οἱ δικηγόροι καλῶς ἠγόρευσαν, καὶ οἱ δικασταὶ καλῶς ἐδίκασαν. Δὲν ἔχω λοιπὸν οὐδεμίαν ἐλπίδα, ἐκτὸς ἂν... Μωρία! οὐδεμία πλὴρον ἐλπίς! Ἡ περὶ ἀκυρώσεως αἰτησίς εἶνε σχοινίον ὅπερ σέ κρατεῖ ἀπρωρημένον ἄνωθεν

βαράθρου, καὶ τὸ ὅποιον ἀκούει τις τρίζον ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν μέχρις οὗ θραυσθῆ· ὡς ἂν δηλαδὴ ἡ μάχαιρα τοῦ δημίου ἴστατο ἐπὶ ἐξ ἑβδομάδας ἄνω τῆς κεφαλῆς σου.

Ἄν μοι ἀπενέμετο χάρις; ...

Νὰ μοι δοθῆ χάρις; Καὶ ὑπὸ τίνος; διατί; πῶς; Εἶε ἀδύνατον τοῦτο! διότι δὲν δίδεται χάρις, ἀλλὰ παράδειγμα.

Τρία μόνον βήματα μοι ὑπολείπονται: Ἡ Βικέτρη, ἡ Κογκιργηρία, καὶ ἡ Γρέβη.

ΙΣΤ'.

Κατὰ τὰς ὀλίγας ὥρας ἃς διῆλθον ἐν τῷ νοσοκομείῳ, εἶχον καθῆσει πλησίον παραθύρου, ἀπέναντι τοῦ ἡλίου (εἶχεν ἀνατελεῖ), ἡ τοῦλάχιστον διὰ νὰ με βλέπωσιν ὅσαι ἀκτίνες ἠδύναντο νὰ εἰσοδύσωσι διὰ τῶν κιγκλίδων.

Εἶχον τὴν καταβεβαρημένην καὶ καίουσαν κεφαλὴν μου ἐντὸς τῶν δύο χειρῶν, τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῶν γονάτων, τοὺς πόδας ἐπὶ τῶν διαξύλων τοῦ καθίσματός μου· διότι ἡ καταβεβλημένη μου κατάστασις με ἀναγκάζει νὰ κάμπτωμαι καὶ νὰ συστέλλωμαι, ὡς ἂν μὴ εἶχον πλέον οὔτε ὅσῃ εἰς τὰ μέλη οὔτε μῦς εἰς τὴν σάρκα.

Ὁ πινηγρὸς ἀὴρ τῆς εἰρκτῆς με κατέπνιγεν
 ἦδη ὑπέροπε· ἔναυλος ἤχει εἰς τὰς ἀκοάς μου
 ὁ κρότος ἐκεῖνος τῶν ἀλύσεων τῶν εἰς Τουλῶνα
 ἀπερχομένων καταδίκων, καὶ ἐδοκίμαζον μεγά-
 λην ἀποστροφήν καὶ ἀχθίαν κατὰ τῆς Βικέτρης.
 Ἐπίστευον, ὅτι ὁ Θεὸς εὐσπλαγχνισθεὶς με ἤθε-
 λε πέμψει τοῦλάχιστον ἓν πτηνόν, ἕν στρουθίον,
 διὰ νὰ κελαδήσῃ ἀπέναντί μου.

Ἄγνοῶ ἂν μ' ἐπήκουσεν ὁ Θεὸς ἢ ὁ Δαίμων·
 τῇ αὐτῇ ὅμως στιγμή ἤκουσα κάτωθεν τοῦ πα-
 ραθύρου μου φωνῆν, οὐχὶ πτηνοῦ, ἀλλὰ πολὺ
 καλλιτέραν· ἤκουσα τὴν καθαρὰν καὶ λιγυρὰν
 φωνὴν νεάνιδος δεκαπενταετοῦς. Ἀνύψωσα τὴν
 κεφαλὴν ὡς ἀπὸ ὑγροῦ αἰφνιδίως ἐξεγερεθεὶς,
 καὶ ἠκροάσθην ἀπληστῶς τὸ ᾄσμα.

Ἴδου δὲ τί ἐψαλλεν ἡ νεάνις·

Ὅ τοῦ Μᾶλ τὸ ὄρμη το σπενὸ
 ἰς τὰ δίχτυα πέφτω τὸ πτωχὸ
 μαρλουρό.

Τρία λαγωνικά σκυλιὰ
 μαρλουρὲ λιρλονφά

ἐπάνω μου χυμοῦν με μιὰ
 μαρλουρὲ λιρλονφά.

Ἄδυνατῶ νὰ περιγράψω ὅπουσον μ' ἐτραυμά-
 τισεν ἡ ψεῦσις αὐτῆ τῶν ἐλπίδων μου.

Ἡ φωνὴ ἐξηκολούθησε·

Τὴν ἀλυσιδα μου περνοῦν
 μουρλουρὲ λιρλονφά
 καὶ ἰς τὸ Μεδῶν με κουβαλοῦν
 μουρλουρὲ λιρλονφά.

Ὅ τὸ ὄρμη τοῦ πηγαίνω, νὰ
 ἔνας μου βλάμης πού περνᾷ
 μαρλουρὲ λιρλονφά.

«Σύρε, τοῦ λέγω, νὰ μοῦ βρῆς,
 μαρλουρὲ
 τὸ διαβολό μου νὰ τοῦ εἰπῆς
 μαρλουρὲ λιρλονφά
 ἰς τὴν τρίπα μ' ἔχωσαν βαθειά
 μουρλουρὲ λιρλονφά.»

Ὁ διάβολός μου με θυμὸ
 λιρλονφά μαρλουρὸ
 μοῦ λέγει ἀκαὶ γιατί βαθειά;
 μαρλουρὲ λιρλονφά.
 Τί σκάρωσες, παλληκαρά;
 μαρλουρὲ λιρλονφά.

—Ἐθέρμισα ἓνα χρυσιανὸ
 λιρλονφά μαλουρὸ
 καὶ πῆρα τὸ χρυσὸ κουτί
 λιρλονφά μαρλουρὲ
 καὶ τὸ τικ-τάκ με τὴν χρυσῇ
 κρεμασταριά του, μαρλουρὲ.»

Ὁ διαβολὴς μου ξεκινᾷ
μαρλουρί λιρλονφά
ἔς τὸ βασιλιά τρέχει ἔμπροστά,
μαρλουρί λιρλονφά,
τοῦ ρίχνει μιὰ πολυλογοῦ
γιὰ νὰ με βγάλῃ, μουρλουροῦ.

Ἄν ἔβγω, διάβαλε, χρυσὸ
λιρλονφά μαρλουρὸ
θὰ νὰ σὲ κάμω τότε ἔγώ
λιρλονφά μαρλουρὸ.
Χρυσὴ κορδέλα ἔς τὴν κορφή
λιρλονφά μαρλουρί
ἴπονηματάκι χρυσαφί
θὲ νὰ σοῦ πάρω, μαρλουρί.

Ὁ βασιλιᾶς βαρὺά ἴμιλεϊ,
λιρλονφά μαρλουρί
καὶ «μὰ τὴν σκούφια μου, καλὴ»
τῆς λέγει τότε, μαρλουρί,
(τὸν ἄνδρα σου θὰ κάμω ἔγώ
(λιρλονφά μαρλουρὸ)
νὰ μοῦ χορέψῃ τὸ χορὸ
ποῦ τὸν ἔλενε, μαρλουρὸ
ἢ πόλκα ἔς τὸν ἀέρα,
λιρλονφά μαρλουρὸ.» (*)

Δὲν ἤκουσα καὶ οὔτε ἠδυνάμην ν' ἀκούσω πε-
ρισσότερα. Ἡ ἡμιεκκρυμμένη ἔννοια τῆς φρικτῆς

(*) Μετάφρασις Χ. ΣΑΜΑΡΤΣΙΔΟΥ.

ταύτης ὥδῆς, ἡ πάλῃ ἐκείνη τοῦ ληστοῦ κατὰ
τῶν περιπόλων, ὁ κλέπτης θν ἀπαντᾷ καὶ πέμ-
πει πρὸς τὴν γυναῖκά του (τὸν διὰ βολὸν
του), ἡ τρομερὰ ἐκείνη ἀγγελία εἰσφώνουσα
(ἔξθερμια) ἕνα ἄνθρωπον καὶ συνελήφθην, ἡ
γυνὴ ἥτις τρέχει πρὸς τὸν βασιλέα με μίαν
ἀναφορὰν (πολυλογοῦ), καὶ ὁ βασιλεὺς ὅστις
ἀγανακτεῖ καὶ ἀπειλεῖ τὸν ἔνοχον ὅτι θὰ τὸν
κάμῃ νὰ χορεύσῃ εἰς τὸν ἀέραν (δηλ. θὰ τὸν
πέμψῃ εἰς τὴν λαίμοτόμον), πάντα ταῦτα ψαλ-
λόμενα γλυκύτατα καὶ με τὴν ἡδυμελεστέραν
τοῦ κόσμου φωνήν! . . .

Ἐμείνα ἀπολελιθωμένος.

Αἱ τερατώδεις ἐκείναι λέξεις, ἐξερχόμεναι
ἀπὸ τοῦ ῥοδίνου καὶ δροσεροῦ ἐκείνου στόματος,
εἶχόν τι τὸ ἀπεχθές. Σίαλον λειμακος ἐπὶ ῥόδου.

Δὲν δύναμαι νὰ ἐκφράσω διὰ λέξεων τί ἤσθα-
νόμην κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν· εἶχον τραυμα-
τισθῆ καὶ θωπευθῆ συνάμα. Ἡ χυδαία γλῶσσα
τῶν καπηλείων καὶ τῶν κατέργων, ἡ ἀποτρό-
παιος ἐκείνη ἀργοτικὴ, ἐξερχομένη τῶν χειλέων
νεάνιδος, θελκτικὴ μετάβασις ἀπὸ τῆς φωνῆς
παιδὸς εἰς τὴν φωνὴν γυναικὸς! αἱ δυσειδεῖς
ἐκείναι καὶ δύσμορφοι λέξεις ἀδόμεναι μετὰ μέ-
λου καὶ ῥυθμοῦ!

Ἄ! πόσον ἄτιμον πρᾶγμα εἶνε ἡ εἰρική!

Τὰ πάντα ἐν αὐτῇ μολύονται ὑπὸ δηλητηρίου.
Τὰ πάντα ἀπαντώνται τεταπεινωμένα, ὡς καὶ
αὐτὸ ἔτι τὸ ἄσμα δεκαπενταετοῦς νεάνιδος!
Εὕρισκεις ἐν πτηνόν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς πτέρυγός του
ὑπάρχει βόρβορος· δρέπεις ἐν ἄνθος, τὸ ἄσπρα-
νεσαι, ἀλλ' εἶνε δυσώδεις.

IZ

Ω! ἂν ἐδραπέτευον, πῶς! θὰ διέτρεχον τοὺς
ἀγρούς!

Ὅχι, δὲν ἔπρεπε νὰ τρέχω, διότι τότε ἤθε-
λον διεγείρει ὑπονοίας· τούναντίον ἔπρεπε νὰ
βαδίζω βραδέως, μὲ τὴν κεφαλὴν ἀνυψωμένην,
ψάλλων. Ἄν εἶχον ἐν παλαιόν χονδρόν ἐπανω-
φόριον κυανοῦν μὲ ἐρυθροὺς χάρακας, ὁ μεταμφιε-
σμός μου θὰ ἦτο κάλλιστος, διότι ὅλοι οἱ εἰς
τὰ περίχωρα κηπουροὶ φέρουσι τὸ ἔνδυμα τοῦτο.
Γνωρίζω παρὰ τὸ Ἀρκουέλιον λόχμην τινὰ
πλησίον βάλτου, ὅπου μετέβαιναν μετὰ τῶν
συμμαθητῶν μου διὰ νὰ συλλαβῶ βατράχους
κατὰ πᾶσαν πέμπτην. Ἐκεῖ θὰ ἐκρυπτόμην
καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν.

Τῆς νυκτὸς ἐπελοῦσας θὰ ἐπανελάμβανον
τὸν δρόμον μου. Ὁ μετέβαινον εἰς τὰς Βικιέν-

νας . . . Ὅχι, θὰ μὲ ἠμποδίζεν ὁ ποταμός.
Ὁ μετέβαινον λοιπὸν εἰς τὴν Ἀρπαϊάνα. Κάλ-
λιον θὰ ἦτον ἂν διπυθινόμην πρὸς τὸν Ἅγιον
Γερμανόν καὶ κατόπιν εἰς τὴν Ἄβρην, διὰ νὰ
ὑπάγω εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Πλὴν! φθάνω εἰς τὸ
Λονζουιῶ εἰς χωροφύλαξ διέρχεται πλησιοθεν
μου καὶ μοῦ ζητεῖ τὸ διαβατήριόν μου . . .
ἀπόλωλα!

Ἄ! ἄθλιε ὄνειροπόλε! θραῦσον λοιπὸν πρῶ-
τον τὸν περιβάλλοντά σε χονδρόν τοῖγον!

Καὶ ὅταν σκέπτομαι, ὅτι ἤλθον ἄλλοτε ἐδῶ,
εἰς τὴν Βικέτρην, παῖς ὢν ἔτι, διὰ νὰ ἴδω τὸ
μέγα φρέαρ καὶ τοὺς φρενοβλαβεῖς!

III.

Ἐν ᾧ ἔγραφον ταῦτα, ὠχρίασεν ἡ λυχνία
μου, ἐπῆλθεν ἡ ἡμέρα, τὸ δὲ ὠρολόγιον τοῦ
παρεκκλησίου ἐσήμανεν ἕκτην ὥραν.

Τί σημαίνει τοῦτο; Ὁ ὑποδεσμοφύλαξ τῆς
ὕπηρεσίας εἰσῆλθεν εἰς τὴν εἰρκτὴν μου, ἀπεκάλ-
λυψε τὴν κεφαλὴν, μ' ἐχαίρετίσεν ὑποκλιθεὶς,
εἰζήτησε συγγνώμην διότι μὲ ἠνώχλει, καὶ μὲ
ἠρώτησε, γλυκαίνων ὅσον ἠδύνατο τὴν φωνήν
του, τί ἐπεθύμουν νὰ λάβω ὡς πρόγευμα . . .

Ἐφρικήτασα. — Μὴ ἦτο διὰ σήμερον;

18'.

Φεῦ! διὰ σήμερον εἶνε τῶ ὄντι!

Ὁ διευθυντὴς τοῦ δεσμοτηρίου μὲ ἐπεσκέφθη αὐτοπροσώπως. Μὲ ἠρώτησεν εἰς τί ἠδύνατο νὰ μοὶ φανῆ χρήσιμος· εἶπεν ὅτι νύχετο νὰ μὴ μ'ἔχη δυσαρεστήσει οὔτε αὐτὸς οὔτε οἱ ὑποτακτικοὶ τοῦ με ἠρώτησε προθύμως πῶς εἶχον καὶ πῶς διήλθον τὴν νύκτα· ἀναχωρῶν δὲ, μ' ἀπεκάλεσε κύριον!

Εἶνε διὰ σήμερον λοιπὸν . . .

Κ'.

Δὲν πιστεύει ὁ δεσμοφύλαξ αὐτὸς, ὅτι ἔχω παραπονα ἐναντίον καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν βοηθῶν του. Πλὴν ἔχει δίκαιον· τὰ παράπονά μου εἰσὶν ἄλογα· ἐξεπλήρωσαν τὸ καθήκόν των, μ' ἐφύλαξαν καλῶς· ἄλλως δὲ, προσηνέχθησαν εὐγενῶς καὶ κατὰ τὴν ἔλευσίν μου καὶ κατὰ τὴν ἀναχώρησίν μου. Δὲν πρέπει τάχα νὰ εὐχαριστηθῶ ἐκ τούτων;

Ὁ καλὸς αὐτὸς δεσμοφύλαξ, μὲ τὸ καλοῦσαθον μειδιάμα, μὲ τοὺς θεραπευτικοὺς λόγους, μὲ τὸ ὄμμα του ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον κολακεύει

καὶ κατοπτεῖται, μὲ τὰς χονδράς καὶ εὐρείας του χεῖρας, εἶνε ἡ ἐνσυναρκωμένη εἰρκτὴ, εἶνε ἡ Βικέτρη μεταμορφωθείσα εἰς ἄνθρωπον.

Τὸ πᾶν εἰρκτὴ περὶ ἐμέ· τὴν μορφήν αὐτῆς εὐρίσκω καὶ εἰς τὸ ἀνθρώπινον σχῆμα καὶ εἰς τὴν ὄψιν τῆς κιγκλίδος ἢ τοῦ μοχλοῦ. Ὁ τοῦχος ἐκεῖνος εἶνε εἰρκτὴ ἐν σαρκὶ καὶ ὀστέοις. Ἡ εἰρκτὴ εἶνε εἰδὸς τι ὄντος φρικτοῦ, ἀδιαίρετου, κατὰ τὸ ἥμισυ ἄνθρωπος. Λάφυρον αὐτῆς ἐγώ!

Τί θ' ἀπογένω, ὁ ἄθλιος;

ΚΑ'.

Εἶμαι ἥτυχος τώρα, διότι τὰ πάντα τετέλεσται. Ἀπηλλάγην τῆς φρικτῆς ἀγωνίας εἰς ἣν μ' ἔρριψεν ἡ ἐπίσκεψις τοῦ διευθυντοῦ. Διότι, τὸ ὁμολογῶ, εἶχον εἰσέτι ἐλπίδα τινὰ . . . Ἦδη πλέον, χάρις τῶ Θεῷ, οὐδὲν ἐλπίζω.

Ἴδού τί συνέβη:

Καθ' ἣν στιγμήν ἐσήμαινεν ἕκτη ὥρα καὶ ἡμίσεια, ἠνεώχθη ἡ θύρα τῆς εἰρκτῆς μου, καὶ εἰσήλθε γέρων πολιόβριξ, μετὰ γέρου φορῶν ἐπενδύτην, τὸν ὅποιον ἡμιοιόξας ἀπεκάλυψε καλσίριν (soutane) καὶ λευκὸν βρογχωτήρα.

Ἦτον ἱερεὺς, οὐχὶ ὅμως ὁ τῆς εἰρκτῆς.

Ἐκάθησεν ἀπέναντί μου μειδιῶν μετ' εὐμενείας· εἶτα δ' ἔσεισε τὴν κεφαλὴν καὶ ἀνύψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς οὐρανόν, δηλαδὴ πρὸς τὸν θόλον τῆς εἰρκτικῆς. Τὸν ἐνόησα ἐντελῶς.

«Ἦτοιμάσθης, τέκνον μου;» μοι εἶπεν.

Ἐγὼ δὲ ἀπήντησα μὲ φωνὴν ἀσθενῆ:

«Ἄδὲν ἠτοιμάσθην, ἀλλ' εἶμαι ἕτοιμος.»

Ἐν τούτοις ἡ ὄρασίς μου εἶχε ταραχθῆ, ψυχρὸς ἰδρῶς ἔβρεξεν ἅπαντα τὰ μέλη μου, ἠσθάνθην ἐξοιδαινομένης τὰς μὴνιγγάς μου, καὶ βόμβοι κατεπλήρουσαν τὴν ἀκοήν μου.

Ὁ γέρον ὠμίλει, ἐν ᾧ ἐγὼ ἐδοκούμην ἐπὶ τῆς ἔδρας μου ὡς ἀποκεκοιμημένος. Οὕτω τοῦλάχιστον μοι ἐφάνη, καὶ νομίζω νὰ ἐνθυμοῦμαι εἰσέτι, ὅτι τὰ χεῖλη του ἐκινουῦτο, αἱ χεῖρές του ἐσάλευσον, καὶ ἀπῆστραπτον οἱ ὀφθαλμοί του.

Ἡ θύρα ἠνεώχθη ἐκ δευτέρου, καὶ ὁ κρότος τῶν μοχλῶν ἀπέσπασεν ἐμὲ μὲν ἐκ τῆς ναρκώσεώς μου, τὸν γέροντα δὲ ἐκ τοῦ λόγου του. Κύριός τις μελανείμων εἰσῆλθε συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς εἰρκτικῆς καὶ μὲ ἐχαίρετισεν ἐδαφιαίως· εἶχε δὲ ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐπὶ τοῦ προσώπου εἶδος ἐπισήμου θλίψεως, οἷον ἔχουσαι οἱ συνοδευόντες ἐπικῆδειον πομπήν. Ἐκράτει δὲ χάρτην τινὰ εἰς τὴν χεῖρα, συνεστραμμένον κυλινδρῶσιδῶς.

«Κύριε, μοι εἶπε προσηνῶς μειδιῶν, εἶμαι κλητὴρ τοῦ βασιλικοῦ δικαστηρίου τῶν Παρισίων, καὶ ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἦμαι κομιστὴς διαγγέλματος ἐκ μέρους τοῦ Κ. γενικοῦ εἰσαγγελέως.»

Ὁ πρῶτος κλονισμὸς παρῆλθε, καὶ ἀνέλαβον ἅπασαν τὴν νοητικὴν μου παρουσίαν.

«Ἦναι λοιπὸν ὁ γενικὸς εἰσαγγελεὺς ὁ ζητῶν τόσῳ ἐπιμόνωσ τὴν κεφαλὴν μου; ἀνέκραξα. Μεγάλη δι' ἐμὲ τιμὴ τὸ νὰ μοι γράφῃ. Πιστεύω, ὅτι θὰ τὸν εὐχαριστήσῃ μεγάλως ὁ θάνατός μου, διότι θὰ μοι ἦτο σκληρὸν νὰ σκεφθῶ, ὅτι τὴν ἐζήτησε μὲ τόσῃ προθυμίαν, καὶ ὅτι τῷ εἶνε ἀδιάφορος.»

Εἶπον πάντα ταῦτα, καὶ ἐπανελάβον ἐντόνωσ·

«Ἀνάγνωτε, κύριε!»

Ἐρξάτο δὲ τότε ἀναγινώσκων μοι ἄρθρον ἐκτεταμένον, ψαλμῶδῶν εἰς τὸ τέλος ἐκάστου στίχου καὶ ὀκνῶν ἐν τῷ μέσῳ ἐκάστης λέξεως. Μοι ἀνηγγέλλετο ἡ ἀπόρριψις τῆς αἰτήσεώς μου.

«Ἡ ἀπόφασις ἐκτελεσθήσεται σήμερον ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Γρέβης, προσέθετο περατώσας τὴν ἀνάγνωσιν, χωρὶς νὰ ἐγείρῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκ τοῦ χάρτου. Ἀναχωροῦμεν κατὰ τὴν ἐβδόμην ὥραν καὶ ἡμίσειαν ἀκριβῶς διὰ τὴν Κογκιργη-

ρίαν. Ἀγαπητέ μοι κύριε, λαμβάνετε τὴν μεγάλην καλωσύνην νὰ με ἀκολουθήσητε; »

Ἀπὸ τινων στιγμῶν δὲν τὸν ἤκουον πλέον. Ὁ διευθυντὴς συνωμίλει μὲ τὸν ἱερέα, αὐτὸς δὲ εἶχε προσήλωμένη τὴν προσοχὴν του ὅλην ἐπὶ τοῦ χάρτου. Τὰ βλέμματά μου ἔπεσον τότε εἰς τὴν θύραν, ἣτις εἶχε μείνει ἡμίκλειστος. . .

Ἄ! δυστυχὴς ἐγὼ! τέσσαρες στρατιῶται, κρατούντες πυροβόλα, ἐφύλασσον ἐν τῷ διαδρόμῳ.

Ὁ κλητὴρ ἐπανελάβε τὴν ἐρώτησίν του. Ταύτην ὅμως τὴν φοράν μὲ παρετήρη.

« Ὅποτεν ἀγαπάτε, » τῷ ἀπεκρίθη.

Μ' ἐχαιρέτις τότε καὶ εἶπε

« Ὁά ἔλθω νὰ σᾶς παραλάβω μετὰ ἡμίσειαν ὥραν. »

Εἶπε, καὶ ἀνεχώρησαν πάντες.

Ἐν μέσον φυγῆς, Ὁεέ μου! ἐν μέσον οἰονδήποτε! Πρέπει νὰ δραπετεύσω! εἶνε ἀνάγκη! τῶρα εὐθύς! Ἐκ τῶν θυρῶν, ἐκ τῶν παραθύρων, ἐκ τῆς στέγης! καὶ ἂν ἀκόμη ἐγίνετο χρεῖα ν' ἀφήσω μέρος τῆς σαρκός μου ὀπισθὲν μου!

Ὡ μανία! δαίμονες! κατάραι! Μῆνες ὀλόκληροι ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ τρυπήσω τὸν τοῖχον τοῦτον μὲ καλὰ ἐργαλεῖα, καὶ ἐγὼ δὲν ἔχω οὔτε ἓν καρφίον, οὔτε μίαν ὥραν εἰς τὴν διάθεσίν μου!

ΚΒ'.

Ἐκ τῆς Κογκιργηρίας.

Μετεκομίσθη ἐκ τῆς Βικέτρης εἰς τὴν Κογκιργηρίαν. Ἴδου δὲ τίνι τρόπῳ ἐγένετο τὸ πρᾶγμα.

Ἐβδόμη ὥρα καὶ ἡμίσεια εἰσήμαινεν ὅτε ὁ κλητὴρ ἐπαρουσιάσθη ἐκ νέου κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν του εἰς τὴν θύραν τῆς εἰρκτῆς μου.

« Κύριε, μοι εἶπε, σᾶς περιμένω. »

Φεῦ! μ' ἐπερίμενε τῷ ὄντι, αὐτὸς μετ' ἄλλων!

Ἠγέρθη, προῦχώρησα ἐν βῆμα' ἐνόμισα δὲ, ὅτι δὲν ἠδυνάμην νὰ προχωρήσω περισσότερον· τοσοῦτῳ ἡ κεφαλὴ μου ἦτο βεβορημένη καὶ οἱ πόδες μου ἐξησθενισμένοι. Ἐν τούτοις συνῆλθον εἰς ἑμαυτὸν καὶ ἐβάδισα μὲ βῆμα ἀρκετὰ στερρόν.

Πρὶν ἢ ἐξέλθωμεν, ἔρριψα περὶ ἐμὲ τελευταῖον βλέμμα.

Ἠγάπων τὴν εἰρκτὴν μου. Τὴν ἄφωνα κενὴν καὶ ἠνεωγμένην, ὅπερ τῇ ἐδίδεν ἦθος ἀλλόκοτον.

Δὲν θὰ μείνη ἄλλως τε κενὴ καὶ ἠνεωγμένη.

Ἀπόψε περιμένεται— ἔλεγον οἱ κλειδοῦχοι—κατάδικός τις, δικαζόμενος ἤδη εἰς τὸ καουργοδικεῖον.

Ὁ ἱερεὺς μᾶς ἔφθασεν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ διαδρόμου. Εἶχε προγευματίσει.

Ὅτε ἐξήλθομεν τοῦ δεσμοτηρίου, ὁ διευθυντὴς ἔλαβεν εὐμενῶς τὴν χειρὰ μου καὶ προσέθηκεν εἰς τὴν συνοδευούσάν με φρουρὰν τέσσαρας γηραιούς στρατιώτας.

Διαβαίνων ἔμπροσθεν τῆς θύρας τοῦ νοσοκομείου, ἤκουσα ἐπιθάνατόν τινα γέροντα κράζοντά μοι· «Καλὴν ἐντάμωσιν!»

Ἐφθάσαμεν εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ τότε ἀνέπνευσα.

Ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην νὰ ἶδω ἐπὶ πολὺ τὸν υἱράν. Ὅχιμα ἐξευγμένον εἰς ταχυδρομικούς ἵππους ἐστάθμευεν ἐν τῇ πρώτῃ αὐλῇ· αὐτὸ τὸ ὄχιμα μὲ εἶχε κομίσαι εἰς τὴν Βικέτρην· ἦτο δὲ εἶδος δίφρου ἐπιμήκους, διηρημένου εἰς δύο τμήματα διὰ συρματινοῦ φραγμοῦ, τόσοσ πικνοῦ ὥστε ὠμοιάζεν ὕφασμα. Τὰ δύο τμήματα ἔχουσιν ἕκαστον μίαν θύραν, τὴν μὲν ἔμπροσθεν τὴν δὲ ὀπισθεν τῆς ἀμάξης· πάντα δὲ τόσοσ ῥυπαρὰ, τόσοσ μαῦρα καὶ τόσοσ κονισαλέα, ὥστε ἡ νεκροφόρος ἀμάξα τῶν πτωχῶν εἶνε ἄρμα ἐν συγκρίσει.

Πρὶν ἢ ἐνταφιασθῶ εἰς τὸν δίτροχον τοῦτον τάφον, ἔρριψα εἰς τὴν αὐλὴν ἐν τῶν ἀπελπιστικῶν ἐκείνων βλεμμάτων, ἔμπροσθεν τῶν ὁποίων φαίνεται ὅτι οἱ τοῖχοι πρέπει νὰ καταρρεῦσωσιν.

Ἡ αὐλὴ, εἶδος μικρᾶς δεινδροῦτου πλατείας, ἐπληροῦτο θεατῶν. Ὡς δὲ ἀριθμὸς ἤδη ὑπερέβαινον ἐκείνων οἵτινες ἦλθον πρὸς θέαν τῶν κατὰ τοὺς τοίχους τοῦ κατέργου. Ἀπὸ τῶρα τὸ πλῆθος!

Ἦν καὶ κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν κατὰ τοὺς τοίχους τῆς Τυλωνος, ἐπὶ πτερυγῇ λεπτῇ καὶ πάγερᾳ, ἣ τις ἐξακολουθεῖ καὶ καθ' ἡμέραν γράφω ἤδη, θὰ ἐξακολουθήσει πίπτουσα βεβήτως καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ θὰ διαρκέσει περισσότερο ἐμοῦ.

Οἱ δρόμοι ἦσαν ἐσκαμμένοι τῆδε κάκεισε, καὶ ἡ αὐλὴ πλήρης βρόχου καὶ ὕδατος. Ἡ θάλασσος ἠδονὴν βλέπων τὸν ὄχλον ἐκείνον εἰς τὸν βόρειον.

Ἀνέβημεν, ὁ μὲν κλητὴρ καὶ εἰς χωροφύλαξ εἰς τὸ ἐμπρόσθιον χωρίσμα, ὁ δὲ ἱερεὺς, εἰς χωροφύλαξ καὶ ἐγὼ εἰς τὸ ἔτερον. Τέσσαρες χωροφύλακες ἐπιπτοὶ ἦσαν περὶ τὴν ἀμάξαν. Οὐτῶ λοιπὸν οὐκ ἄνδρες δι' ἐνὰ μόνον ἀθροῦνον, χωρὶς νὰ συμπεριλάβω καὶ τὸν διφρολάτην.

Καθ' ἡν στιγμήν εἰσπρηχθῆν εἰς τὸν δίφρον, γράτᾳ τις μὲ στιχτοχορούς ὀφθαλμούς ἐλεγέμεταξὺ τοῦ πλῆθους — «Καλλίτερα ἔχω τοῦτον παρά τοὺς ἀλυσσδέτους ἐκείνους!»

Ἐνοῶ. Τὸ ἰδικόν μου θέαμα ἦτον ἀνεώτερον μὲ παρετήρουν δι' ἐνὸς μόνου βλέμματός.

Ούτε δυσκολία, ούτε ενόχλησις. Δὲν ὑπάρχει εἰμὴ εἰς μόνος ἄνθρωπος, καὶ ἐπὶ τούτου τοῦ ἀνθρώπου συγκεντροῦται τόση ἀθλιότης ὅση καὶ εἰς ἄλλους ὁμοῦ τοῦς καταδίκους τοῦ κατέργου. Ἦναι δηλαδὴ ὑγρὸν συγκεντρωμένον, κατὰ πολλὸ ἡδύτερον εἰς τὴν γεῦσιν.

Ἡ ἄμαξα ἐξέκίνησεν, ἐκπέμψασα κρότον ὑπάκωρον ὅτε διήλθεν ὑπὸ τὸν θόλον τῆς κυρίας πύλης, μεθ' ἧ ἠκούσθη ὁ δοῦπος τῶν δύο βερέων θυροφύλλων, κλειομένων μετὰ τὴν ἐξοδὸν ἡμῶν. Ἠθιανόμην ἐμαυτὸν ἀπηλιθιωμένον, ὡς ἄνθρωπος εὐρισκόμενος ἐν ληθάρῳ, μὴ δυνάμενος οὔτε νὰ κινηθῆ οὔτε νὰ κραυγάσῃ, καὶ ἀκούων τὸν κρότον τοῦ νεκρικοῦ πτυαρίου ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς του ἐν τῷ τάφῳ. Ἦκουον συγκεχυμένως πῶς τὸν ἦχον τῶν εἰς τὸν τράχηλον τῶν ταχυδρομικῶν ἵππων ἀνηρτημένων κωδωνίσκων, κροτούντων ἐρρυθμῶς καὶ οἰοει κατὰ λυγμοῦς, τὸν θόρυβον ὃν ἐποίουν ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου οἱ σιδηροὶ τροχοὶ ἀλλάσσοντες δρόμον, τὸ ἤχηρὸν κάλπασμα τῶν χωροφυλάκων περὶ τὴν ἄμαξάν, καὶ τὸ φοβερὸν σύριγμα τῆς μάστιγος τοῦ ἀμαξηλάτου. Πάντα ταῦτα μοὶ ἐφάνιντο ὡς τυφῶν, ὅστις μὲ πῖρέσκει.

Οἱ ὀφθαλμοὶ μου μηχανικῶς πῶς ἔπεσον ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ἧτις ὑπῆρχε μεγάλους χαρα-

κτῆρσιν ἄνωθεν τῆς πύλης τῆς Βικέτρης: **ΞΕΝΩΝ ΤΟΥ ΤΗΡΑΤΟΣ.**

εφαίνεται, εἶπον κατ' ἐμαυτὸν, ὅτι ὑπάρχουσιν ἐκεῖ ἄνθρωποι οἵτινες γηράσκουσι.

Καὶ, ὡς πράττει τις συνήθως εὐρισκόμενος μεταξὺ ἐργηγόρσεως καὶ ὕπνου, περιστρεφόν τὴν ἰδέαν ταύτην εἰς τὸ καταπεπονημένον πνεῦμά μου.

Ἄφηνς ἡ ἄμαξα εἰσῆλθεν εἰς τὴν Λεωφόρον, καὶ μετεβλήθη τὸ πανόραμα ὅπερ ἔβλεπον διὰ τοῦ ἀπέναντί μου φεγγίτου. Ἐνεφανίσθησαν τὰ τεῖχη τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας (Notre Dame) κυανᾶ καὶ ἀμιδρῶς πῶς ὁρώμενα ἀναμέσον τῆς ὁμίχλης· εὐθὺς δὲ ἤλλαξε ῥοὴν καὶ ἡ σειρά τῶν σκέψεών μου κατέστη μηχανὴ ὡς τὸ ὄχημα. Τὴν ἰδέαν τῆς Βικέτρης διεδέξατο ἡ ἰδέα τῶν τευχῶν τῆς Παναγίας.

Ἔοσοι εὐρεθῶσιν ἐπὶ τοῦ τείχους ὅπου ὑπάρχει ἡ σημαία θὰ ἴδωσι καλῶς, εἶπον κατ' ἐμαυτὸν μειδιᾶσας ἠλιθίως.

Νομίζω δὲ, ὅτι ἀκριβῶς κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ὁ ἱερεὺς ἤρχισε πάλιν νὰ μοὶ ὁμιλήσῃ ἀφῆκα νὰ λέγῃ μεθ' ὑπομονῆς. Εἶχον ἤδη ἐν τῇ ἀκοῇ μου τὸν κρότον τῶν τροχῶν, τὰ κάλπασμα τῶν ἵππων, τὸν συριγμὸν τῆς μάστιγος ἢ φλυαρία τοῦ ἱερέως ἦτον εἰς κρότος περισσότερον.

Ἡεροαζόμην σγῶν τὴν πτώσιν ἐκείνων τῶν μονοτόνων λόγων, οἵτινες ἀπεκομίζου τὴν διανοίαν μου ὡς ὁ μόνιμος κορμῆς, καὶ οἱ ὅποιοι πορτῶντο ἐμπροσθέν μου, πάντοτε διάφοροι καὶ πάντοτε οἱ αὐτοί, ὡς αἱ κεκυρωμένα πετρελίαι τῆς λεωφόρου, ἡ-ε μὲ συνετάραζεν αἰφνιδίως ἡ συνταγὴ καὶ ἀνωμαλὸς φωνὴ τοῦ κλητήρος, ὅστις ἐκάθητο εἰς τὸ ἐμπρόσθιον χώρισμα.

«Λοιπὸν! κύριε ἀββᾶ, ἔλεγε διὰ τόνου σχεδὸν φαιδρωπυῶ, ἤξεύρετε κανέν νεόν;»

Ταῦτα δὲ λέγων ἐστρέφετο πρὸς τὸν ἱερέα.

Ὁ δὲ ἱερεὺς, ὅστις μοι ἐλάλει χωρὶς κανὸν καὶ λαμβάνη τὴν ἀναπνοὴν του, καὶ ὁ ὅποιος εἶχεν ἐκκωφωθῆ ἀπὸ τὸν κράτην τοῦ ἀρχιμαστοῦ, οὐδεμίαν ἐδωκεν ἀποκρίσιν.

«Αἱ! αἱ! ἐξηκολούθησεν ὁ κλητὴρ ὑψώσας τὴν φωνὴν μετὰ τῆς διαπασῶν τῶν τροχῶν, κατὰ χθόνιος ἀμαζαί.»

Καταχθόνιος! τῶ ὄντι.

Ὁ κλητὴρ ἐξηκολούθησεν

«Νὰ πάρῃ ὁ διάβολος! δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ συνεννοηθῆ ἐδῶ. . . Τί ἔλεγα λοιπὸν; Καμέτέ μου, κύριε ἀββᾶ, τὴν χάριν νὰ μὲ εἰπᾶτε τί ἔλεγα. Ἄ! ἤξεύρετε τὸ σπουδαῖον νεόν τῆς ἡμέρας, τὸ ὅποιον κυκλοφορεῖ εἰς ὅλον τὸ Παρίσι;»

Ἄνεσκήρτησα, ὡς ἀνὸ κλητὴρ ἐλάλει περὶ ἐμοῦ.

«Ὁχι, εἶπεν ὁ ἱερεὺς, ὅστις ἤκουσε τέλος πάντων· δὲν ἐπρόφθασα νὰ ἀναγνώσω τὰς ἐφημερίδας σήμερον τῶ πρωῒ· θὰ τὰς ἰδῶ ἀπόψε. Ὅσακις τύχη νὰ ἔχω ἀσχολίας καθὼς σήμερον, ἐπιφορτίζω τὸν θυρωρὸν νὰ μοῦ φυλάξῃ τὰς ἐφημερίδας, καὶ τὰς ἀναγιώσκω ἀφ' οὗ ἐπίστρέψω εἰς τὸ κατοικημά μου.»

— «ὦ! εἶπεν ὁ κλητὴρ, εἶνε τῶν ἀδυνάτων νὰ μὴ γνωρίζετε τοῦτο. Τὸ νεόν τῶν Παρισίων! τὸ σήμερινὸν νεόν!»

Τότε ἔλαβον ἐγὼ τὸν λόγον.

«Νομίζω νὰ τὸ γνωρίζω ἐγώ,» εἶπον.

«Ὁ κλητὴρ ἐστράφη πρὸς ἐμέ. «Τὸ γνωρίζετε! ἀληθινά; Πῶς σὰς φαίνεται τότε;»

— «Βίστε πολὺ περίεργος! τῶ εἶπον.

— Διατί, κύριε; ἀπήντησεν ὁ κλητὴρ. Καθὼς ἔχει καὶ τὰς πολιτικὰς τοῦ δοξασίας. Δὲν πιστεύω νὰ μὴ ἔχετε τὰς ἰδικὰς σας, διότι δὲν φαίσεθε τοσοῦτος ἀνθρώπος. Τὸ κατ' ἐμέ, εἶμαι τῆς γνώμης ν' ἀποκατασταθῆ πάλιν ἡ ἐθνοφυλακή. Ἡμεῖν ἐπιλογίας εἰς τὸν λόγον μου, καὶ, μὰ τὴν πίστιν μου, ἦτο λίαν εὐχάριστος. Τὸν διέκοψα.

«Ἐγὼ ἐνόμιζον ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἄλλου πράγματος.

— Καὶ περὶ τίνος ἄλλου λοιπόν; εἶπετε, ὅτι ἐγνωρίζετε τὸ νέον. . .

— Ναί, ἀλλ' ἐνόουν ἕτερόν τι, περὶ τοῦ ὁποίου λαλοῦσι σήμερον ὅλοι εἰς τὴν πόλιν τῶν Παρισίων.»

Δὲν ἐνόησεν ὁ ἀνόητος, καὶ ἡ περιέργειά του εἶχε διεγερθῆ.

«Ἐτερον νέον; Ποῦ ἔς τὸν διάβολον ἐμάθετε σεῖς τὰ νέα; . . . Περὶ τίνος λέγετε, ἀγαπητέ μου κύριε; Ἐξεύρετε τίποτε, κύριε ἀββᾶ; εἶσθε ἀρὰ γε ἐντὸς τῶν πραγμάτων περισσότερον ἀπ' ἐμέ; Βιπῆτέ με, σὰς παρακαλῶ, τί τρέχει. Περὶ τίνος πρόκειται; . . . Καθῶς βλέπετε, ἀγαπῶ τὰ νέα ἐγὼ· τὰ διηγούμαι εἰς τὸν Κ. πρόεδρον, τὸν ὁποῖον διασκεδάζω μὲ τοῦτον τὸν τρόπον.»

Καὶ χιλίας ἄλλας φλυαρίας! Ἀλληλοδιαδόχως ἐστρέφοντο πρὸς τὸν ἱερέα καὶ πρὸς ἐμέ, καὶ ἐγὼ ἀπῆνται ἀνυψῶν μόνον τοὺς ὤμους.

«Ἐ λοιπόν! μοὶ εἶπε, τί σκέπτεσθε;

— Σκέπτομαι, ἀπῆντησα, ὅτι δὲν θὰ ἔχω νὰ σκεφθῶ πλέον διὰ τίποτε ἀπόψε.

— Ἄ! αὐτό; εἶπεν ὁ κλητῆρ. Μὴ δὰ φαίνεσθε

τόσφ τεθλιμμένος. Ὁ Κ. Κασταίγγ ὠμίλουσεν ἀπ' ἐναντίας.»

Καὶ μετὰ τινων στιγμῶν σιγὴν ἐξηκολούθησεν·

«Ἐγὼ συνώδευσα τὸν Κ. Παπαβοᾶν εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης· ἐφόρει τὸ ἀπὸ δέρμα ἐνυδρίδος σκιαδίων του καὶ ἐκάπνιζεν. Ὅσον ἀφορᾶ τοὺς νέους ἐκείνους ἀξιωματικούς τῆς Ῥυπέλλης, αὐτοὶ ὠμίλουν μόνον μεταξὺ των, ἀλλ' ὅπωςδῆποτε ὠμίλουν.»

Μετὰ μικρὰν δὲ πάλιν παῦσιν ἐπανάλαβε·

«Τρελλοί! ἐνθουσιασταί! Ἐφαίνοντο ὡς ἂν νὰ κατεφρονοῦσαν ὅλους τοὺς ἀθρώπους. Ἄπ' ἐναντίας σεῖς μοὶ φαίνεσθε πολὺ σκεπτικὸς, νεανία.

— Νεανία! εἶπον ἐγὼ μετὰ πικρίας· ἐμὲ ὀνομάζετε νεανίαν. Εἶμαι γεροντότερος ὑμῶν· ἕκαστον τέταρτον ὥρας εἶνε δι' ἐμὲ ἔτος ὀλόκληρον.»

Στράφεις δὲ μὲ παρετήρησεν ἐπὶ τινας στιγμὰς μετ' ἀπορίας καὶ ἤρχισεν νὰ γελά.

«Ἐλα δὰ, ἀστείζεσθε· γεροντότερός μου! θὰ ἦμουν πάππος σου ἐγὼ.»

— Δὲν ἀστείζομαι ἐγὼ,» τῷ εἶπον σοβαρῶς. Ἄνοιξας δ' ἐκεῖνος τὴν ταμβακοθήκην του,

«Σὰς παρακαλῶ, κύριε, εἶπε, μὴ δυσαρροστῆσθε. Λάβετε ὀλίγον ταμβάκον καὶ μὴ μοῦ φυλάττετε μνησικακίαν ἐὰν τυχὸν σὰς ἐπικράνα.

— Μὴ φοβείσθε καὶ ἀν' ἀκόμη ἔχω μνηστῆρα κελίαν, δὲν θὰ τὴν ἔχω πολλὸν καιρὸν.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἡ ταμβάκοθληκὴ, τὴν ὁποίαν μοὶ ἔτεινε ὁ κλητῆρ, συνήντησέ τὸ διαχωρίζον ἡμᾶς πλέγμα, εἰ, δὲ κλονισμὸς τῆς ἀλάξης ἐρριψέν αὐτὴν ὀλιόμοικτον ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ χωροφύλακος.

α Κατραμένον πλέγμα! ἀνεβόησεν ὁ κλητῆρ... Ἰδῆτε, κύριε, πόσον δυστυχὴς εἶμαι: ἔχασθ' ὅλος μου ὁ ταμβάκος!

— Ἐγὼ ὅμως χάνω περισσότερον, ὡ ἀπεκρίθη μειδιῶν.

Προσεπάθησε δὲ νὰ συλλέξῃ τὸν ταμβάκον του, ψιθυρίζων μεταξὺ τῶν ὀλιόμοικτων του.

α Περισσότερον ἀπ' ἐμέ! τὸ λέγει τις εὐλόγησεν αὐτό. Καὶ νὰ μὴν ὑπάρχῃ ταμβάκος εἰς τοὺς Παρισίους... φρικτὸν!

Ὁ ἱερεὺς τῷ εἶπε τότε λέξεις τινὰς πρὸς ἀπαρηγόρησιν. Ἀγνοῶ ἀν' ἐρρεμβάζον, ἀλλὰ νομίζω ὅτι οἱ παρηνουθητικὸν οὗτο λόγοι ἦσαν συνέχεια τοῦ πρὸς ἐμὲ παρανετικῶν. Μικρὸν κατὰ μικρὸν συνήθη συνομιλία μεταξὺ τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ κλητῆρος τούτου, ἀφῆκα συνδιαλεγόμενους, καὶ ἐπανεπέσθη εἰς τὰς σκέψεις μου. Ἐν ᾧ ἐπλησιάζομεν εἰς τὸ δρύφακτον, ἐνόησα

σα ὅτι ἡ πόλις τῶν Παρισίων εὐρίσκετο εἰς μεγάλην κίνησιν.

Τὸ ὄχημα ἐστάθη ἐπὶ μίαν στιγμήν ἔμπροσθεν τοῦ τελωνείου καὶ ἐπεθεωρήθη. Ἄν ἔφερε πρόβατον ἢ βοὴν ἀγόμενον ἐπὶ σφαγῆν, οἱ τελωνοφύλακες ἔπρεπε νὰ λάβωσι χρήματα· ἀλλὰ κεφαλὴ ἀνθρωπίνη δὲν πληροῖει τελωνειακὸν δικαίωμα. Διήλθομεν.

Ἄφου ὑπερεπιδήσαμεν καὶ τὸ βουλεβάριον, εἰσήλθομεν κάλπην εἰς μίαν τῶν παλαιῶν κελίων καὶ σχολιῶν ὁδῶν τοῦ πρᾶσταιοῦ Saint-Marceau καὶ τοῦ Ἀστεως, αἵτινες περιστρέφονται καὶ διατέμνονται ὡς αἱ ἄπειροι ὁδοὶ μυρμηκκοφωλεᾶς. Ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου δὲ τῶν στενῶν τούτων ὁδῶν τόσφ' ἠορῶδες καὶ ταχὺ κατήντησε τὸ κύλισμα τῆς ἀλάξης, ὥστε οὐδὲν πλέον ἤκουον ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ θορύβου, καὶ ῥίψας τὰ βλέμματά μου διὰ τοῦ μικροῦ τετραγώνου φεγγίτου ἐνόμισα ὅτι ὁ χειμαρρὸς τῶν διαβατῶν ἔστατο διὰ ἀπαρηγόρησιν ἡμᾶς, καὶ ὅτι συμμορία παιδιῶν ἔτρεχον ἐπὶ τῇ ἴγνῃ τῆς ἀμάξης.

Μοὶ ἐφάνη πρὸς τούτοις ὅτι ἐβλεπον ἐκ διαλαμμάτων ἐν ταῖς τριόδοις γρατῆν ἢ ἄνδρα τινὰ βακενδύτην, κάποτε ἀμφοτέρους, κρατοῦντας ἀνά χεῖρας φάκελλον ἐντόπων φύλλων, τὰ ὅποια

ἐφιλοτιμοῦντο οἱ διαβάται τις πρῶτος ἢ ἀρκίως, ἀνοίγοντες τὸ στόμα ὡς διὰ μεγάλην τινα κραυγὴν.

Ὁ γδοή ὥρα καὶ ἡμίση εὐήμαιεν ὅτε εἰσ-
κράμεθα εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Κογκιργηρίας. Ἡ
θεὰ τῆς μεγάλης κλίμακος, τοῦ μαύρου παρεκ-
κλιποῦ καὶ τῶν ἀπαισίων ἐκείνων ὄροσθυρῶν
μ' ἐπάγωσε. Σταθέντος τοῦ ὄχηματος, ἐνόμισα
ὅτι ἤθελον παῦσαι καὶ οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας μου.

Συνέλεξα τὰς δυνάμεις μου ἢ πύλη ἠνεύχθη
μὲ τὴν ταχύτητα ἀστραπῆς· ἐπήδησα ἐκ τῆς
κυλιστῆς ἐκείνης φυλακῆς, καὶ εἰσῆλθον μεγά-
λοις βήμασιν ὑπὸ τὸν θόλον ἐν μέσῳ δύο στοι-
χῶν στρατιωτῶν. Ἦδη ἐσχηματίσθη πλῆθος
ἐπὶ τῆς διαβάσεώς μου!

ΚΓ'.

Ἐν ὄσῳ περιεπάτησα ἐν ταῖς δημοσίαις σοαῖς
τοῦ Παλατιοῦ τῆς Δικαιοσύνης, ἠσθάνθην
ἐμαυτὸν ἐλευθερὸν σχεδόν· ἀλλ' ὅλον τὸ θάρ-
ρος μου μ' ἐγκατέλιπεν ὅποτε ἠνεύχθησαν ἐνώ-
πιόν μου θύραι χαμηλαί, κλίμακες ἀπόκρυφοί,
ἐσωτερικοὶ δίαυλοι, διάδρομοι ἄγχοι καὶ ἀπε-
πνιγμένοι, ὅπου εἰσέρχονται μόνον ὅσοι κατα-
δικάζουσι ἢ ὅσοι κατεδικάσθησαν.

Ὁ κλητῆρ μὲ συνώδευε πάντοτε. Ὁ ἱερεὺς
μὲ ἀφῆκεν, ὑποσχεθεὶς νὰ ἐπανέλθῃ ἐντὸς δύο
ὥρῶν· ἔχει καὶ αὐτὸς τὰς ὑποθέσεις του.

Μὲ ὠδήγησε δὲ ὁ κλητῆρ εἰς τὸ μελετητήριον
τοῦ διευθυντοῦ, παρ' ᾧ καὶ μὲ ἀφῆκεν. — Ἀν-
ταλλαγὴ καὶ οὐδὲν ἄλλο. — Ὁ δὲ διευθυντῆς
τὸν παρεκάλεσε νὰ περιμεῖνῃ ἐπὶ μίαν στιγμὴν,
εἰπὼν αὐτῷ, ὅτι μετ' ὀλίγον ἐμελλε νὰ παρα-
δώσῃ εἰς τὰς χεῖράς του ἀσυνήγιστον, ὅπως με-
τακρίσῃ αὐτὸ εἰς τὴν Βικέτην διὰ τῆς αὐτῆς
ἀμάξης. Ὁ αἶνε βεβαίως ὁ σημερινὸς κατάδικος,
ὅστις θὰ κατακλιθῆ ἀπόψε εἰς τὸ ἀχυρῶσφωμα
τὸ ὅποιον δὲν ἐπρόφθασα νὰ μεταχειρισθῶ.

«Καλὰς εἶπεν ὁ κλητῆρ, θὰ περιμεῖνω ἐπὶ
μίαν στιγμὴν· θὰ κάμωμεν διὰ μιᾶς καὶ τὰ δύο
πρακτικά. Καλὰ.»

Βιστήχθην εἰς μικρὸν τι δωμάτιον, κείμενον
παρὰ το τοῦ διευθυντοῦ, ὅπου ἀφῆθην μόνος,
κατάκλειστος.

Ἄγνοῶ τί διελογιζόμεν, ὡς ἀπὸ πόσης ὥρας
εὐρισκόμην ἐκεῖ, ὅτε αἰφνιδίως καγχασμὸς μὲ
ἀπέσπασε τοῦ ῥεμβασμοῦ μου.

Ἀνήγειρα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνασκιρτήσας καὶ
εἶδον, ὅτι δὲν ἦμην πλέον μόνος ἐν τῷ δωμα-
τίῳ. Ἀνθρωπὸς τις εὐρίσκετο πλησίον μου, ἡλι-
κίας πενήτηκοντα καὶ πέντε περίπου ἐτῶν, μέ-

σος τὸ ἀνάστημα, ἐρρυτιδωμένος, κυφός, πολιο-
 θριξ σχεδόν, παχύς, μικρός, καὶ παραβλώψ.
 Ἦτο ρυπαρὸς, φαικνὸς, ἡμίγυμνος, ἀπεχθὴς
 τὴν ὄψιν. Πέλωσ πικρὸς διέστελλε τὰ χεῖλη του.
 Ὡς φαίνεται, εἶχεν ἀνοιχθῆ ἡ θύρα, τὸν
 ἐξήμεσε, καὶ πάλιν ἐκλεισθῆ χωρὶς νὰ τὸ ἐν-
 νοήσω. Καὶ ὁ θάνατος, ἃ ἄ γε τοιοῦτοτρόπως
 θα μὲ εὔρι;

Παρατηρήθημεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ὁ ἄνθρωπος
 καὶ ἐγὼ ἀσκαρδαμικτῆ, ἐκεῖνος μὲν παρατείνων
 τὸν γέλωτά του, ὅστις προσωμοιάζε ῥόγχα,ν,
 ἐγὼ δὲ μετοξὺ ἀπορίας καὶ τρόμου.

αΤίς εἶσθε; τῷ εἶπον τέλος πάντων.

— Νόστιμη ἐρώτησις! ἀπήντησε. Ἰματοχέρας.

— Ἰματοχέρας! Τί θέλει νὰ εἰπῆ τοῦτος; ν

Ἢ ἰλαρότης του ἐδιπλασιάσθη ὡς ἐκ τῆς
 ἐρωτήσεώς μου ταῦτης.

αὐτὸ θέλει νὰ εἰπῆ, ἀνέκραξεν ἀνακαγχά-
 ζων, ὅτι ἡ ταῦλας (α) θὰ βάλῃ ἔς τὸ καλάθι τὸ
 θερμαντήρι (β) μου εἰς ἐξ ἑβδομάδας, καθὼς θὰ
 κάμῃ μὲ τὸ κού-συρο (γ) σου εἰς ἐξ ὤρας. Χα!
 χα! φαίνεται νὰ ἐκπτάλαξες τώρα. ν

(α) ἸΟ δῆμιος (taule ἐν τῷ κεμένῳ).

(β) Sorbonne, ἡ κεραλή.

(γ) Tronche, ἡ κεφαλή.

Τῷ ὅτι ἤμην ὠχρὸς, αἰ δὲ τρίχες μου ἀνωρ-
 θοῦντο ἦτον ὁ ἕτερος καταδικος, ἰδὲ κατὰδικος
 τῆς ἡμέρας, ἐκεῖνος ὅστις ἀνεμένετο εἰς τὴν Βι-
 κέτρην, ὁ διάδογός μου.

Ἐξήκολούθησε.

αΤί τὰ θέλεις; αὐτὴ εἶνε ἡ ἰδική μου ἱστο-
 ρία· εἶμαι παιδί ἐνός παλληκαρῶ· κρίμα ὅτι ὁ
 Καρλότος (δ) τοῦ ἐπέρασε μίαν ἡμέραν τὸν λαί-
 μοδέτην, ὅταν ἐβασίλευεν ἡ κρεμάλα, ἐ λ α λ ι φ
 Θ ε ο ἰ θ. Ἐβῆ ἐτῶν μόλις ἤμουν ὅταν ἔχασα καὶ
 πατέρα καὶ μητέρα· τὸ καλοκαίρι, ἔκαμα κου-
 τρουβάλαις μέσα εἰς τοὺς δρόμους, διὰ νὰ μοῦ
 δώσουν ἕνα σολδι ἀπὸ κἀνὸν ἀμάξι· τὸν χειμῶνα,
 ἐπεριπατοῦσα γυμνοπόδης μέσα εἰς τὴν λασπὴν
 καὶ ἐφυσούσα εἰς τὰ κατακόκκινα δάκτυλά μου
 ἀπὸ τὰς τρύπας τοῦ βρακίου μου ἐφάνοντο τὰ
 κρέατά μου. Ἐννέα ἐτῶν, ἤρχισα νὰ μεταχειρί-
 ζομαι τὰ κουλά(ε) μου, ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν
 ἀδειάζω ἕνα κρυψίωνα (ς), ἐσοφροννα (ζ) ἕνα
 μανδύ· ἰδέκα ἐτῶν, ἤμουν κρυφός (η). Ἐπειτα

(δ) Charlot, ὁ δῆμιος.

(ε) Louches, χεῖρες.

(ς) Fouillousse, θυλάκιον.

(ζ) Ἰπεξήρουν.

(η) Marlou, βαλαντιτζάος.

ἕκαμα γνωριμίας· δεκαεπτὰ ἐτῶν, ἤμουν καλο-
 χέρας (θ). *Ἔσπασα ἕνα ἐργαλειό, ἑφτασια μιὰ
 γυρίστρο (ι). Μ' ἔπιασαν. *Ἦμουν τῆς ἡλικίας·
 μ' ἔκαμαν θαλασσινό (ια) Τὸ κάτεργον! ᾗ! σκλη-
 ρὸν πρᾶγμα· κοιμᾶσαι ἐπάνω εἰς τὰ σανίδια,
 πίνεις καθαρὸ νερό, τρώγεις μαῦρο ψωμί, τραβᾶς
 μιάν διαβολόσφαιραν, ἐν ᾧ δὲν χρησιμεύει διὰ
 τίποτε· ἀπὸ τὸ ἐν μέρος τὸ ξύλον, ἀπὸ τὸ ἄλλο
 ὁ ἥλιος. *Ἐχασα τὰ ὠραῖα μαλλία μου . . .
 *Ἡ διορία μου ἐτελείωσε· δεκαπέντε ἔτη! *Ἦμουν
 τριανταδύω ἐτῶν· ἕνα πρωτὸ μ' ἔδωκαν τὸ δια-
 βατήριόν μου καὶ ἐξηνταεὶς φράγκα, τὰ ὅποια ἐ-
 σύναξα εἰς ἐκεῖνα τὰ δεκαπέντε ἔτη μ' ἐργασίαν
 δεκαεὶς ὠρῶν τὴν ἡμέραν. *Ἡθέλησα νὰ γένω
 ἄνθρωπος μὲ τὰ ἐξηνταεὶς μου φράγκα,
 διότι εἶχα καλλίτερα αἰσθήματα ἀπὸ ἕνα ρασο-
 φόρον. *Ἄλλ' ὁ διάβολος νὰ πάρῃ ἐκεῖνο τὸ δια-
 βατήριον! ἦτο κίτρινον καὶ ἀπ' ἐπάνω εἶχε
 γραμμένον ἀκατεργάρες ἀπελευθερωμένον . . .
 ἔπρεπε νὰ τὸ δείχνω παντοῦ ὅπου ὑπήγαινα καὶ
 νὰ τὸ παρουσιάζω κάθε ὁκτώ ἡμέρας εἰς τὸν

(θ) Grinche, κλέπτης.

(ι) Παρεβίασα ἐργαστήριον καὶ κατεσκευάσα
 ἀντικλειδα.

(ια) Μ' ἔπεμψαν εἰς τὸ κάτεργον.

δήμαρχον τοῦ χωρίου ὅπου μ' ἐβίαζαν νὰ στρου-
 μωθῶ (ιβ). Λαμπρὰ μὰ τὴν ἀλήθειαν οὐστάσεις!
 κατεργάρες! *Ἐνέπνεα φόβον, τὰ μικρὰ παιδιὰ
 ἔφρευγαν ἅμα μ' ἐβλεπαν, αἱ θύραι ἐκλείοντο.
 Κανείς δὲν ἤθελε νὰ μοῦ δώσῃ ἐργασίαν. *Ἐφαγα
 τὰ ἐξηνταεὶς μου φράγκα· ἔπρεπε νὰ ζήσω. *Ἐ-
 δεῖξα τὰ χέρια μου, τὰ ὅποια ἦσαν καλὰ διὰ
 τὴν ἐργασίαν μου ἐκλείσαν τὰς θύρας. *Ἐπρό-
 τεῖνα νὰ ἐργασθῶ διὰ δεκαπέντε σολδιὰ τὴν ἡ-
 μέραν, ἐπειτα δέκα σολδιὰ, πέντε σολδιὰ. Τί-
 ποτε. Τί νὰ κάμω; Μίαν ἡμέραν, ἐπεινούσα . . .
 ἔσπασα τὸ παράθυρο ἐνὸς ἀρτοποιοῦ· ἔβαλα ἔς
 τὸ χέρι ἕνα ψωμί, καὶ ὁ ἀρτοποιὸς ἔβαλε ἔς τὸ
 χέρι ἐμένα· δὲν ἔφαγα τὸ ψωμί· μ' ἔστειλαν εἰς
 τὸ κάτεργον ἐφ' ὅρου ζωῆς μὲ τρία γράμματα
 εἰς τὸν ὠμόν μου.. σὲ τὰ δείχνω, ἂν ἀγαπᾶς. .
 Τὴν δικαιοσύνην αὐτὴν τὴν ὀνομάζουν αὐποτρο-
 πῆν. *Ἐγύρισα λοιπὸν εἰς τὸ κάτεργον (me
 voila donc cheval de retour). Μ' ἐπῆγαν εἰς
 τὴν Τουλώνα· αὐτὴν πλέον τὴν φορὰν μ' ἐκεί-
 νους αἱ ὅποιοι ἦσαν καταδεδικασμένοι διὰ πάν-
 τοτε (avec les bonnets verts). *Ἐπρεπε νὰ
 φύγω. Εἶχα νὰ τρυπήσω τρεῖς τοίχους, νὰ κόψω
 δύο αλυσίδες, καὶ εἶχα ἕνα καρφί. *Ἐφυγα. Ἐ-

(ιβ) Tapiquer, νὰ κατοικίσω.

κανονοβόλησαν εὐθύς· διότι ἡμεῖς εἰμεῖθα ὡσάν
 τοὺς καρδιναλίους τῆς Ρώμης κοκκίνοφοροίμενοι,
 καὶ κανονοβόλουν ὅταν φεύγωμεν. Εἰς τὸν ἀέρα
 ἤμεις! Αὐτὴν τὴν φορὰν, δὲν εἶχα πλέον κίτρινον
 διαβάτηριον, ἀλλ' οὕτε χρήματα. Ἦῦρα συντρό-
 φους, οἱ ὅποιοι εἶχαν τελειώσει τὴν διορίαν των,
 ἢ ἔσπασαν τὰ δεσμά των. Ὁ ἀρχηγός των με-
 εἶπε νὰ 'πάγω μαζὶ των' ἐδίωξαν τὸν μεγάλον
 ὕπνον μέσα εἰς τὸ τρεξόδι (ιγ). Ἐδέχθηκα, καὶ
 ἤρρηξα νὰ μαχαιρώσω διὰ νὰ ζήσω. Πάντοτε θά
 ἐτύχαιεν ἢ κἀνὲν ἀμαζὶ, ἢ κἀνένας βωδέμπορος
 ἐφιππος εἰς τὸν δρόμον μας. Ἐπαίρικμεν τὰ
 χρήματα, ἀφίναμεν τὸ ζῶον ἢ τὸ ἀμάξι, καὶ ἐ-
 θάπταμεν τὸν ἄνθρωπον ὑποκάτω ἐνὸς δένδρου,
 ἀφ' οὗ πρῶτον ἐφροντίζαμεν ὡστε νὰ μὴ φαίνωνται
 τὰ πόδια, καὶ ἔπειτα ἐχορευάμεν ἐπάνω εἰς τὸν
 τάφον, διὰ νὰ μὴ φανῇ τὸ σκάψιμον. Κατ' αὐ-
 τὸν τὸν τρόπον ἐγήρασα, ζῶν εἰς τὰ δάση καὶ
 πάντοτε ἐλευθεροῦν. Ἄλλ' ὅλα ἔχουν τὸ τέλος
 των. Μίαν νύκτα μᾶς ἐπίασαν οἱ χωροφύλακες
 (marchands de lacets). Οἱ σύντροφοί μου
 (mes fanandels) ἔφυγαν· ἀλλ' ἐγὼ, ὁ γερον-

(ιγ) On faisait la grande soulasse sur
 le trimard, ἤτοι: Ἐδολοφόνου ἐπὶ τῶν ὁδῶν,
 ἀναφανδόν.

πότερος, ἔμεινα εἰς τὰ 'νύχια των. Μ' ἔφεραν
 ἐδῶ. Ἐπέρασα ἀπὸ ὅλους τοὺς βαθμοὺς, ἐκτὸς
 ἐνός. Νὰ κλέψω ἓνα μανθῆλι ἢ νὰ μαχαιρώσω
 ἄνθρωπον, ἦτο δι' ἐμὲ τὸ ἴδιον πλέον. Ἐβρεπε
 νὰ τιμωρηθῶ διὰ τὴν αὐποτροπήν· μὲ σέλλου
 εἰς τὸ δρεπάνι (ιδ). Ἡ δίκη μου ἐτελείωσεν ὀργή-
 γορα. Μὰ τὴν πίστιν μου, ἤρρηξα νὰ γηρόσκω
 καὶ νὰ μὴ ἦμαι καλὸς διὰ τίποτε. Ὁ πατήρ
 μου ἐπῆρε τὴν χήραν (ιε), ἐγὼ 'πηγαίνω εἰς τὴν
 Γρέβην. Ἰδοὺ ἡ ἱστορία μου, σύντροφε.

Ἐμεινα ἐννεός. Αὐτὸς δὲ ἤρρηξε νὰ γελαῖ
 θορυβωδέστερον καὶ ἠθέλησε νὰ λάβῃ τὴν χειρὰ
 μου. Ὁπισθοχώρησα μετὰ φρίκης.

«Αἶ, φίλε μου, μοὶ εἶπεν ὁ ἀλιτήριος, δὲν με
 φαίνεσαι γενναῖος... Δεῖξε, δεῖξε ὅτι δὲν φο-
 βεῖσαι τὸν θάνατον. Μίαν μόνον κακὴν στιγμήν
 θὰ περάσεις εἰς τὸ πλακάρδι (ις), ἀλλ' εἶνε ὡς
 νὰ 'πῆς ανερόν». Ἠθελα νὰ ἦμαι ἐκεῖ διὰ νὰ σοῦ
 δεῖξω τὸν τρόπον ποῦ νὰ πέσης. Διάβολε! μ'
 ἔρχεται ἐπιθυμία νὰ μὴ ὑπερασπισθῶ διόλου
 τὸν ἑαυτὸν μου, ἂν θέλουσι νὰ με 'ξεπαστρέψου

(ιδ) Au faucheur, εἰς τὸν χορτοκόπον, ἦ-
 τοι: εἰς τὴν λαιμοτόμον.

(ιε) Ἀπηγοίσθη.

(ις) Placarde, ἢ πλατεῖα τῆς λαιμοτόμου.

μαζῆ σου. Ὁ ἴδιος ἱερεὺς θὰ μᾶς δουλεύσει καὶ τοὺς δύο· εἶνε τὸ ἴδιον ὡς ἂν σὲ ἀκολουθοῦσα μετὰ ἑξήμηναι. Βλέπεις ἴπσον καλὸ παιδί εἴμαι; Αἶ! λέγε, θέλεις; φίλοι νὰ γένωμεν!»

Προὔχρησε δ' ἔν ἑτι βῆκα πρὸς ἐμέ.
«Κύριε, ἀπήνητα ἀπώθων αὐτόν, σᾶ, εὐχαριτῶ πολὺ.»

Νέοι καγχασμοὶ μοὶ ἀπήνησαν.
«Χᾶ! χᾶ! κύριε, μοῦ κάμνεται τὸν μαρκίσιο! εἶστε μαρκίσιοι!»

Τὸν διέκοψα.
«Φίλε μου, εἶπον, ἔχω ἀνάγκην ἀναπαυσεως· ἀφήσατέ με.»

Ἡ σοβαρότης μου τὸν ἔρριψεν αἴρνης εἰς σκέψεις. Ἀνεκίνησε τὴν ὑπόλευκον καὶ σχεδὸν φαλακρὰν κεφαλὴν του, καὶ, ψηλαφῶν διὰ τῶν ὀνύχων του τὸ τριχωτὸν του στήθος, ὅπερ ἐφαίνετο γυμνὸν ἀναμέσον τοῦ ἠνεωγμένου ὑποκαμίσου του,

«Καταλαμβάνω, ἐψιθύρισεν. Ὁ κάπρος (ιζ)..!»
Καὶ μετὰ τινων στιγμῶν σιγὴν, αἶδὲ, εἶπε σχεδὸν μετὰ δειλίας, εἶστε μαρκίσιοι, πολὺ καλὰ· ἀλλ' ἔχετε αὐτοῦ μίαν μεγάλην ἀρεδιγγόταν, ἢ ὁποία δεν θὰ σᾶς χρησιμεύσει εἰς τί-

(ιζ) Le sanglier, ὁ ἱερεὺς.

ποτε· θὰ τὴν ἴαρη ὁ αταῦλας. Δότε τὴν λοιπὸν ἰς ἐμένα, θὰ τὴν πωλήσω καὶ θὰ ἴαρω καπνόν.»

Ἐξέβαλον τὸν ἐπενδύτην μου καὶ τὸν ἐνεχείρισαν εἰς τὸν κατόδικον, ὅστις ἐχειροκρότησε τότε μὲ χερᾶν παιδικῆν. Ἰδὼν ὁμοίως, ὅτι ἔτρεμον ὑπὸ τὸ ὑποκάμισόν μου, «Κρυνότε, κύριε, μοὶ εἶπε· βάλετε αὐτὸ βρέχει· καὶ ἔπειτα πρέπει νὰ ἦσθε ὅπως οὖν καλὰ εἰς τὸ ἀμάξι.»

Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐξέβαλε τὸ μάλλινον ἔνδυμά του καὶ μοὶ τῷ ἔδωκε. Τὸν ἀφήκα πρᾶττοντα. Βοτηρήθη τότε ἐπὶ τοῦ τοίχου.

Ἄδυνατὸ νὰ εἴπω ὅποιον ἐντύπωσιν μοὶ προὔξειν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ἤρχισε νὰ περιεργάζηται τὸν ἐπενδύτην μου, καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐκραύγαζεν ἐκ χαρᾶς.

«Τὰ θυλάκια εἶνε ὀλοκαίνουργα!... Τὸ περιλαῖμι δὲν εἶνε ἔξωφωρισμένον!... θὰ κερδίσω τοῦλάχιστον δεκαπέντε φράγκα. Ἴ εὐτυχία! θὰ ἔχω καπνὸν διὰ τὰς ἑξή μου ἐξομομάδας!»

Ἡ θύρα ἠνεώθη ἐκ νέου. Ἐζητούμεθα ἀμφοτέροι· ἐγὼ μὲν, διὰ νὰ μετακομισθῶ εἰς τὸ δωμάτιον ὅπου οἱ κατόδικοι ἀναμένουσι τὴν ὥραν τῆς εἰς τὸν θάνατον ἀπαγωγῆς των· ἐκεῖνος δὲ, διὰ ν' ἀπαχθῆ εἰς τὴν Βικέτην.

Ὁ κατόδικος ἐτέθη ἐν μέσῳ τοῦ λόχου τοῦ

επιφορτισθέντος τὴν ἀπαγωγὴν του, καὶ ἔλεγε γελῶν πρὸς τοὺς χωροφύλακας:

«Α! προσέξατε μήπως κάμετε λάθος: ἀλλὰ ἔαμεν ἐπανωφῶρι ὁ σὺν τροφός μου κ' ἐγώ: μή με ἴπαρετε λοιπὸν ἀντὶ τῆς εὐγενείας του. Διάβουλε! δὲν θὰ ἦτο καλὸν, ἀφ' οὗ μάλιστα τώρα ἔχω μὲ τὴν ἀγοράσῃ καπνόν.»

ΚΔ'.

Ὁ ἀλιτήριος ἐκεῖνος ἔλαβε τὸν ἐπενδύτην μου καὶ μοὶ ἔδωκεν ὡς ἀντάλλαγμα τὸ βράκος τοῦτου, τὸ ἀτιμον ἐνδυμᾶ του. Πρὸς τίνα ἀρά γε θὰ ὀμοιάσω;

Δὲν τὸν ἀφῆκα νὰ λάβῃ τὸν ἐπενδύτην μου κινούμενος ἐξ ἀκηδίας ἢ ἀγαθοεργοῦ σκοποῦ. Ὅχι: ἀλλὰ διότι ἦτον ἰσχυρότερος ἐμοῦ. Ἄν δὲν τῷ ὑπήκουον, θὰ μ' ἐκτύπη μὲ τὰς βαρεῖας χειράς του.

Θεέ μου! νὰ κινήθῃ ὑπὸ ἀγαθοεργοῦ σκοποῦ! ἐκόχλαζον ἐν ἐμοὶ τὰ κακὰ αἰσθήματα. Ἄς ἡδυνάμην νὰ πνίξω διὰ τῶν χειρῶν μου τὸν ληστήν ἐκεῖνον! Ἄς ἡδυνάμην νὰ τὸν συντρίψω ὑπὸ τοὺς πόδας μου!

Ἡ καρδίᾳ μου κυμαίνεται μετὰ τὴν λύσσης καὶ

πικρίας. Νομίζω, ὅτι διερράγη ἡ κύστις τῆς χολῆς μου. Ὁ θάνατος φέρει κακίαν.

ΚΕ'.

Μὲ εἰσήγαγον εἰς κελλίον τι περικεκλεισμένον ἐντὸς τεσσάρων γυμνῶν τοίχων. Αἱ κιγκλίδες τῶν παραθύρων ἦσαν πολλαί: οἱ μοχλοὶ τῶν θυρῶν ἐπίσης πολλοί. Ἐννοεῖται.

Ἐζήτησα τράπεζαν, ἔδραν, καὶ τὰ πρὸς γραφὴν ἀναγκαῖα. Ἡ αἴτησί, μου εἰσηκούσθη.

Ἀκολουθῶς ἐζήτησα κλίνην. Ἄλλ' ὁ ὑποδεσμοφύλαξ μὲ παρετήρησε μὲ τὸ ἐκπεπληγμένον ἐκεῖνο ἦθος, ὅπερ φαίνεται λέγον: «Πρὸς τί ἀραξ;»

Ἐν τούτοις μοὶ ἔσπησαν ἀθλίαν τινὰ κλίνην, συνισταμένην ἐξ ἱμάντων καὶ λωρίων. Συγχρόνως ὁμοῦ καὶ εἰς χωροφύλαξ ἐτοποθετήθη εἰς τὸ δωμάτιόν μου.

Φβοῦνται ἀρὰ γε μὴ πνίξω ἑμαυτὸν ἐπὶ τῆς στρωμνῆς μου;

Εἶναι δεκάκῃ ὥρα.

Ὁ πτωχὸν μου θυγάτριον! ἔξ ἔτι ὦραι, καὶ δὲν θὰ ὑπάρχω πλέον! θὰ εἶμαι πράγμα τι ἀκάθαρτον κατακείμενον ἐπὶ τῆς ψυχρᾶς τραπέζης τῶν ἀμφιθεάτρων· ἀφ' ἐνός τὸ ἐκμαγεῖον τῆς κεφαλῆς μου, ἀφ' ἐτέρου ἡ ἀνατομὴ τοῦ σώματός μου, καὶ ὅσα μείνωσι τεθήσονται ἐν φερέτρῳ, ὅπως ταμιευθῶσιν εἰς τὴν Κλαμάρτην.

Ἴδού λοιπὸν πῶς θὰ μεταχειρισθῶσι τὸν πατέρα σου οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, ἐκ τῶν ὁποίων οὐδεὶς μὲ μισεῖ, ἀλλὰ πάντες μὲ οἰκτείρουσι καὶ πάντες δύνανται νὰ μὲ σώσωσιν. Ἐντὸς ὀλίγου θέλουσι μὲ θανατώσει. Ἐνοεῖς, Μαρία; θέλουσι μὲ θανατώσει ἀπαθῶς, ἐν πομπῇ, χάριν τοῦ γενικοῦ καλοῦ! Ὑψιστε Θεέ!

Δύστηνος κόρη! ὁ πατὴρ σου, ὅστις τόσῳ σὲ ἠγάπα, ὁ πατὴρ σου, ὅστις ἐφίλει τὸν λευκὸν καὶ εὐώδη λαιμόσκον σου, ὅστις ἐπαιζεν εἰς τὰς χεῖράς του τοὺς πλοκάμους τῆς κεφαλῆς σου, τοὺς οἰνεῖ μεταξίνους, ὅστις ἐλάμβανε τὸ κομψὸν καὶ στρογγύλον σου πρόσωπον, σ' ἐχόρευεν ἐπὶ τῶν γονάτων του καὶ συνεπλεκε τὰς δύο μικράς σου χεῖρας ὑπαγορεύων σοι τὴν ἑσπερινὴν προσευχὴν!

Τίς ἤλῃ θὰ σοὶ κάμνει πάντα ταῦτα; Τίς θὰ σὲ ἀγαπᾷ; Πάντα τὰ συνομηλικά σου θὰ ἔχουσι πατέρας, ἐκτὸς σοῦ. Πῶς θὰ στερηθῆς τώρα, τέκνον μου, τὰ δῶρα τῆς ἀρχιεπιτρόδος, τὰ παιδικά σου ἀθύρματα, τὰ ζαχαρικά καὶ τὰ φιλήματα; Πῶς θὰ στερηθῆς, δυστυχὲς ὄρφανόν, τοῦ νὰ πίνῃς καὶ νὰ τρώῃς;

Ὡ! ἐὰν ἐβλεπον τοῦλάχιστον οἱ ἔνορκοι ἐκεῖνοι τὴν μικρὰν μου Μαρίαν, θὰ ἐνόουν ὅτι δὲν πρέπει νὰ θανατώσωσι τὸν πατέρα τριετοῦς παιδίου.

Καὶ ὅταν ἠλικιωθῇ, τί θ' ἀπογένῃ; Ὁ πατὴρ τῆς θ' ἀποτελεῖ μίαν τῶν ἀναμνήσεων τοῦ παρισινοῦ ὄχλου. Ὡ ἐρυθριᾷ δι' ἐμὲ καὶ διὰ τὸ ὄνομά μου· θὰ καταφρονεῖται, θ' ἀπωθεῖται ὑπὸ πάντων ἕνεκεν ἐμοῦ, ἐμοῦ, ὅστις τὴν ἀγαπῶ δι' ὄλου τοῦ σθένους τῆς καρδίας μου. Ὡ μικρὰ μου περιφιλιτὸς Μαρία! ἀληθῶς θὰ αἰσχύνεσαι καὶ θὰ φρίττεις δι' ἐμέ;

Ὁ ἄγιος! ποῖον διέπραξ ἐγκλήμα καὶ ποῖον ἀναγκάζω τὴν κοινωνίαν νὰ διαπράξῃ!

Ὡ! εἶνε λοιπὸν ἀληθὲς, ὅτι θ' ἀποθάνω πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου; Εἶνε λοιπὸν ἀληθὲς, ὅτι ἐγὼ εἶμι ἐκεῖνος ὅστις θ' ἀνάβῃ ἐπὶ τῆς λαιμοτόμου; Ὁ ὑπόκωφος πάταγος τῶν κραυγῶν τὸν ὁποῖον ἀκούω ἐξωθεν, τὴ κῆμα τοῦ ὄχλου,

δοτις τρέχει περιχαρής εἰς τὰς ὁδοὺς, οἱ χωροφύλακες, οἵτινες προπαρασκευάζονται εἰς τοὺς στρατώνας των, ὁ μελανείμων ἱερεὺς, ὁ ἐρυθρόχειρ ἐκεῖνος ἄθρωπος, εἶνε δι' ἐμέ! ἐγὼ εἶμαι ὁ κατάδικος! ἐγὼ, ὁ ὑπάρχων ἐνταῦθα, ὁ ζῶν, ὁ κινούμενος, ὁ ἀναπνέων, ὁ καθημένος παρὰ τὴν τράπεζαν ταύτην, ἣτις ὁμοιάζει πρὸς ἑτέραν τράπεζαν καὶ ἡδύνατο νὰ εὕρισκῃται καὶ ἀλαχοῦ . . . ἐγὼ τέλος πάντων, ἐγὼ, τὸν ὁποῖον ἐγγίξω καὶ τὸν ὁποῖον αισθάνομαι! . . .

KZ'.

* Ἄν τοῦλάχιστον ἐγνώριζον τίνι τρόπῳ ἀποθνήσκει τις ἐπὶ τῆς λαιμοτόμου· ἀλλὰ φεῦ! δὲν τὸ γνωρίζω.

Τὸ ὄνομα μόνον τοῦ πράγματος εἶνε φρικτὸν, καὶ δὲν ἐννοῶ πῶς ἡδυνήθην μέχρι τοῦδε νὰ τὸ γράψω καὶ τὸ προφέρω.

Ὁ συνδυασμὸς τῶν δέκα ἐκεῖνων γραμμάτων, ἡ θέα των, ἡ φυσιογνωμία των, εἶνε κατάλληλος ὅπως ἐπενέγκῃ ἰδέαν φρικτῆν, καὶ ὁ ἐπάρατος ἰατρὸς ὁ ἐπινοήσας τὸ πρᾶγμα εἶχεν ὄνομα ἀπροτετελεσμένον.

Ἡ εἰκὼν ἦν παριστάνει ἡ εἰδεχθῆς αὐτὴ λέ-

ξις εἶνε ἀόριστος, ἀμυδρὰ, καὶ ἐν τοσοῦτῳ ἀπαίσιος. Ἐκάστη συλλαβὴ ἀποτελεῖ ἐν τεμάχιον τῆς μηχανῆς. Τὸ πνεῦμά μου καταγίνεται ὅλον ἐν κατασκευάζον καὶ κατεδαφίζον τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτὴν μέρος.

Δὲν τολμῶ νὰ προβάλω ἐρώτησίν τινα ἐπὶ τούτου, ἀλλ' εἶνε φρικτῶδες νὰ μὴ γνωρίζω τί θὰ συμβῇ . . . Φαίνεται, ὅτι γίνεται «αἰώρησις», καὶ ὅτι ἐξαπλοῦται ὁ κατάδικος ἐπὶ τῆς κοιτίας . . . * Δ! ἡ κόμη μου θὰ λευκανθῇ πρὶν ἢ καταπέση ἡ κεφαλὴ μου!

KH'.

Μίαν φορὰν ἐν τούτοις, ἔτυχε νὰ ἴδω τὴν ἀπαίσιον ταύτην μηχανήν.

Διέβαινον ἐκ τῆς πλατείας τῆς Γρέβης ἐφ' ἀμάξης μιᾶ τῶν ἡμερῶν, περὶ τὴν 11ην ἑωθινήν ὥραν. Αἶφνης ἡ ἀμαξα ἐστάθη.

Ἵπῆρχε συρροὴ ἐπὶ τῆς πλατείας. Παρετήρησα λοιπὸν διὰ τῆς θυρίδος. Ὅχλος πολὺς κατεπλημμύρει τὴν Γρέβην καὶ τὴν κρηπίδα, καὶ γυναῖκες, ἄνδρες, παιδία ἴσταντο ἐπὶ τοῦ δρυφάκτου· ἄνω δὲ τῶν κεφαλῶν ὑπῆρχε πῆγμα ἢ ἄνδρῶν δι' ἐρυθροῦ ζύλου, ὅπερ ἐπὶ τούτῳ ἀνήγειρον τρεῖς ἄνδρες.

Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔμελλε νὰ θανατωθῆ κατὰδικός τις. Ἐκτίζετο ἡ μηχανή.

Πρὶν ἢ ἴλω ἔτι, ἀπέστρεψα τὴν κεφαλὴν. Πλησίον τῆς ἀμάξης γυνὴ τις ἔλεγε πρὸς ἓν παιδίον·

« Ἰδὲ, ἰδέ! τὸ μαχαῖρι δὲν γλυστῶ καλὰ, καὶ θ' ἀλείφουν τὴν μηχανὴν μὲ κομμάτι κερὶ. »

Καὶ σήμερον λοιπὸν τὸ πλῆθος τοῦτο συνηθροίσθη ἐκεῖ. Ἐσήμανεν ἡ ἑνδεκάτη. Ἐπαλείφεται βεβαίως ἡ ἐντομὴ τῆς μηχανῆς πρὸς εὐκολωτέραν κατὰπτωσιν τῆς μαχαίρας.

Ἄ! τὴν φορὰν ταυτην δὲν θὰ δυνηθῶ ὁ ἄθλιος ν' ἀποστρέψω τὴν κεφαλὴν.

ΚΘ.

Ἦ! τὴν χάριν μου! τὴν χάριν μου! Ὁὰ μοὶ ἀπονεύωσιν ἴσως χάριν. Οὐδὲν κακὸν ἐποίησα εἰς τὸν βουσιέα. Ἄς ζητήσωσι τὸν δικηγόρον μου! εὐθὺς τὸν δικηγόρον μου! προσιμῶ τὸ κάτεργον. Πέντε ἔτη, εἴκοσι ἔτη, ἐπ' ὄρου ζωῆς καὶ κρινόσημον! ἀλλ' ἄς μοι ἀφεθῆ ἡ ζωὴ.

Κατὰδικός τοῦ κατέργου διαφέρει πολὺ τοῦ λαμοιμητοῦ. Περιπατεῖ, βλέπει τὸν ἥλιον . . .

Λ'.

Ἐπανήλθεν ὁ ἱερεύς.

Ἐἶπε λευκόθριξ, ἤπιος καὶ σεβάσμιος τὸ ἦθος· εἶπε τῷ ὅτι ἄνθρωπος ἐξαίρετος καὶ φιλόανθρωπος. Τὸν εἶδον κατὰ τὴν πρωτῶν κενοῦντα τὸ περιεχόμενον τοῦ βαλαντίου του εἰς τὰς χεῖρας τῶν δεσμοτῶν. Διὰ τί ἀλάγε ἡ φωνὴ του δὲν ἔχει τὸ συγκινοῦν ἢ τὸ συγκεινημένον; διατί δὲν μοι εἶπέ τι μέχρι τοῦδε ἱκανὸν ὅπως πτοήσῃ τὴν διάνοιαν ἢ τὴν καρδίαν μου;

Σήμερον τῷ πρωτῷ ἤμην ἀφηρημένος. Μόλις ἤκουσα τοὺς λόγους του. Ἐν τούτοις ὅσα εἶπε μοὶ ἐφάνησαν φροῦδα, καὶ διὰ τοῦτο ἔμεινα ἀδιάφορος· διωλίσθησαν ὡς ἡ ψυχρὰ ἐκείνη βροχὴ ἐπὶ τῆς παγωμένης ὑέλου.

Ὅτε ὅμως ἐπέστρεψε πρὸ μικροῦ, ἡ παρουσία του μὲ νύχαρίστησε.

« Μεταξὺ ὄλων αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, εἶπε ὁ μόνος ὅστις ὑπάρχει πράγματι ἄνθρωπος δι' ἐμὲ, » εἶπον κατ' ἐμαυτόν. Καὶ ἐδίψων τότε καλοὺς καὶ παραμυθητικούς λόγους.

Ἐκαθήσαμεν, αὐτὸς μὲν ἐπὶ τῆς ἑδρας, ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῆς κλίνης.

« Γίέ μου . . . » εἶπεν ὁ ἱερεύς.

Ἡ λέξις μὲ ὑπερηύφρανε.

α Γέ μου, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρον, πιστεύεις εἰς τὸν Θεόν;

— Ναί, πάτερ μου, ἀπήντησα.

— Πιστεύεις εἰς τὴν ἁγίαν καθολικὴν, ἀποστολικὴν καὶ ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν;

— Πιστεύω.

— Ἄμφισβάλλον φαίνεσαι, γιέ μου. »

Ἦρξατο τότε λαλῶν, καὶ ἐλάλησεν ἐπὶ πολλὴν ὥραν· εἶπε πολλὰ . . . καὶ ὅταν ἐνόμισεν ὅτι ἔφθασεν εἰς τὸ τέμα τοῦ λόγου, ἠγέρθη καὶ με παρατήρησε τὸ πρῶτον ἥδη ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ λόγου του, ἐρωτήσας με·

« Δοιπὸν ; »

Τὸν διεβεβαίωσα, ὅτι τὸν ἠκροάσθην ἀπλήστως τὸ πρῶτον, εἶτα προσεκτικῶς καὶ τέλος πειθηνίως καὶ μετ' ἀφοσιώσεως.

Ἐγερθεὶς δὲ καὶ ἐγὼ

« Κύριε, τῷ εἶπον, ἀφῆτέ με μόνον, σᾶς παρακαλῶ. »

Καὶ ἐκεῖνος με ἠρώτησε·

« Πότε νὰ ἐπιστρέψω ;

— Ὁ ἅς εἰδοποιήσω περὶ τούτου. »

Ἐξῆλθε δὲ τότε χωρὶς νὰ εἶπη τι, ἀλλ' ἀνακινῶν τὴν κεφαλὴν, ὡς ἂν ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν·

« εἶνε ἀσεβής ! »

Ὁχι ! εἰς ὅσον ταπεινὴν καὶ ἂν περιῆλθον

θέσει, δὲν εἶμαι ἀσεβής, καὶ μάρτυς μοι ὁ Θεὸς ὅτι πιστεύω εἰς αὐτόν. Ἄλλὰ τί μοι εἶπεν ὁ γέρον ἐκεῖνος; οὐδὲν κατανοητικόν, οὐδὲν δυνάμενον νὰ μεταδοθῆ ἀπὸ τῆς ἰδικῆς του καρδίας εἰς τὴν ἐμήν. Τούναντίον, τὰ λεγόμενά του ἦσαν ἀόριστα, ἄτονα, ἐφαρμύσιμα εἰς πάντα καὶ διὰ πάντα· ὑπῆρξεν ἐμφαντικὸς ὅπου ὤφειλε νὰ ᾔῃ ἐμβριθής, ἐκτενής δὲ ὅπου ὤφειλε νὰ ᾔῃ ἀπλοῦστατος· εἶδος αἰσθηματικοῦ κηρύγματος καὶ θεολογικοῦ ἐλεγείου. Πότε καὶ πότε λατινικόν τι ἐδάφιον· ἴτως τοῦ Ἁγίου Δύγουστίνου, ἢ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου. Ἄλλως δὲ, ἐφαίνετο ὅτι ἔλεγεν ὡς σπουδαστῆς ἢ ὡς διδάσκαλος μάθημα εἰκοσάκις λεχθέν. Οὔτε βλέμμα ἐν τῷ ὀφθαλμῷ, οὔτε τόνος ἐν τῇ φωνῇ, οὔτε κινήσεις εἰς τὰς χεῖρας.

Καὶ πῶς ἠδύνατο νὰ ἔχη ἄλλως τὸ πρᾶγμα; Ὁ ἱερεὺς αὐτὸς εἶνε ὁ ὀνόματι πνευματικὸς τῆς εἰρκτῆς, ἐπαγγελλόμενος τὸ παραμυθεῖσθαι καὶ παραινεῖν, καὶ διὰ τούτων ζῆ. Βίς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ῥητορικῆς του ὑπάγονται οἱ δεσμῶται τοῦ κατέργου καὶ οἱ βασανιζόμενοι ἢ πάσχοντες. Τοὺς ἐξομολογεῖ καὶ παρίσταται εἰς τὴν τιμωρίαν των. Ἐγῆρασε συνοδεύων τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸν θάνατον. Ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου ἐξωκειώθη εἰς πρᾶγμα ὅπερ φέρεται εἰς

φρίκην τοὺς ἄλλους· αἱ τρίχες του, ἤδη λευκανθεῖσαι, δὲν ὀρθοῦνται πλέον· τὸ κάτεργον καὶ ἡ λαιμοτόμος εἶνε τὸ καθημερινόν του θέαμα· αἱ αἰθήσεις του ἐχαλαρώθησαν. Πιθανῶς ἔχει τὸ τετράδιόν του· δεῖνα σελίς αοὶ κατάδικος τοῦ κατέργου, δεῖνα σελίς αοὶ εἰς θάνατον καταδεδικασμένοι.

Ἀπὸ τῆς προτεραίας εἰδοποιεῖται, ὅτι ἔχει νὰ παρηγορήσῃ τινὰ τῆ ἐπαύριον κατὰ τὴν δεῖνα ὥραν· ἐρωτᾷ τί εἶδους κατάδικος εἶνε: διὰ τὸ κάτεργον ἢ διὰ τὴν λαιμοτόμον· ἀναγινώσκει τὴν σελίδα, καὶ πορεύεται εἰς τὸ καθικόν του. Τοῦτου δ' ἕνεκα συμβαίνει ὥστε οἱ τε εἰς Τουλωῶνα μεταβαίνοντες καὶ οἱ εἰς τὴν Γρέβην νὰ ἦνε κοινὸς δι' αὐτὸν τόπος, ὡς καὶ αὐτὸς δι' αὐτούς.

«ὦ! ἄς ζητήσωσι μᾶλλον ἓνα νέον ἰσρέα, ἢ ἓνα γέροντα ἐφημέριον, τυχαίως, εἰς τὴν πρώτην ἀπαντηθησομένην ἐνορίαν· ἄς εὕρωσιν αὐτὸν κατ' οἶκον, ἀναγινώσκοντα παρὰ τὴν ἐστίαν καὶ οὐδὲν περιμένοντα, καὶ ἄς τῷ εἴπωσιν·

α Ἀνθρωπὸς τις μετὰ μικρὸν ἀποθνήσκει, καὶ πρέπει νὰ τὸν παραγορήσῃς. Πρέπει νὰ παρευρεθῆς ὅπου τὰν θὰ τοῦ δέσῃς τὰς χεῖρας, ὅπου τὰν θὰ τοῦ κόψῃς τὴν κόμην· νὰ ἀναβῆς εἰς τὴν ἀμαξάντου μὲ τὸν Ἐσταυρωμένον, διὰ νὰ τῷ κρύπτῃς τὸν δήμιον· νὰ διέλθῃς μετ' αὐτοῦ τὴν μέγρι τῆς Γρέβης ὁδὸν καὶ τὸ φρικτὸν ἐκεῖνο

αἰμοδιψὲς πλῆθος· νὰ τὸν ἀσπασθῆς ἔμπροσθεν τῆς λαιμοτόμου, καὶ νὰ μείνῃς ἐκεῖ μέχρις οὗ ἡ κεφαλὴ εὐρεθῆ εἰς ἓν μέρος καὶ τὸ σῶμα εἰς ἕτερον.»

Ἄς μοι φέρωσι τότε αὐτὸν, πάλλοντα, φρίσσοντα ἐλόσωμον· ἄς με ρίψωσιν εἰς τὰς ἀγκάλας του, εἰς τὰ γόνατά του, καὶ θὰ κλαύσει, καὶ θὰ κλαύσομεν, καὶ θὰ παρηγορηθῶ, καὶ αἱ καρδίαι μας θέλουσιν συνενωθῆ, καὶ θὰ λάβῃ τὴν ψυχὴν μου, καὶ θὰ λάβω τὸν Θεόν του.

Ἄλλ' ὁ καλὸς ἐκεῖνος γέρον· τί εἶνε πρὸς ἐμέ; Τί εἶμαι ἐγὼ πρὸς αὐτόν; Ἐν ἄτομον τοῦ δυστυχοῦς εἶδους, σκιά ὡς ἐκεῖναι ἄς πολλάκις εἶδε, μονὰς προστετησομένη εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν θανατώσεων.

Ἴσως δὲν ἦτο δίκαιον νὰ τὸν ἀπωθήσω οὕτω πως· αὐτὸς εἶνε καλὸς, καὶ ἐγὼ μοχθηρὸς, Φεῦ! δὲν παῖω ἐγὼ. Ἡ πνοὴ τοῦ καταδίκου τὰ πάντα διαφθείρει.

Μοὶ ἐκόμισαν τροφήν, πιστεύοντες ὅτι εἶχον χρεῖαν αὐτῆς· τράπεζαν περιπεποιημένην, ἐν ὀρινίθιον, νομίζω, καὶ ἄλλα τινὰ ἐδέσματα. Προσεπάθησα νὰ φάγω· ἀλλ' ἄμα τῷ πρώτῳ εἰς τὸ στόμα μου εἰσελθόντι τεμασίῳ, ἤσθάνθη πικρίαν καὶ ἀποστροφὴν.

ΛΑ'.

Ἄνθρωπός τις πιλοφόρος εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελ-
 λιον μου. Μόλις δὲ μὲ παρατήρησε, καὶ ἤρξατο
 καταμετρῶν τὸν τοῖχον, ἐκφωνῶν ἐκ διαλειμ-
 μάτων «Αὐτὸ εἶνε» καὶ «Δὲν εἶνε αὐτό.»

Ἠρώτησα τὸν χωροφύλακα τίς ἦτο. Φαίνεται,
 ὅτι εἶνε εἶδος ὑπαρχιτέκτονος τῆς εἰρκτῆς.

Καὶ αὐτοῦ ὡσαύτως ἡ περιέργεια διηγέρθη
 ὡς πρὸς ἐμέ. Ἄνταλλάξας λέξεις τινὰς μετὰ
 τοῦ συνοδευόντος αὐτὸν κλειδούχου, μὲ παρατή-
 ρησεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἀσκαρδαμυκτι, ἔσεισε
 τὴν κεφαλὴν ἀκηδῶς πως, καὶ ἤρξατο πάλιν
 λαλῶν μεγαλοφώνως καὶ καταμετρῶν τὰς δια-
 στάσεις.

Περατωθείσης τῆς ἐργασίας του, μ' ἐπλησίασε
 καὶ μοι εἶπε διὰ τῆς στενωρίας φωνῆς του·

«Καλέ μου φίλε, ἐντὸς ἑξ μηνῶν ἡ φυλακὴ
 αὐτὴ θὰ εἶνε εἰς πολὺ ὠραιότεραν κατάστασιν.»

Καὶ ἔκαμε χειρονομίαν σημαίνουσαν· «Κρίμα
 ὅτι δὲν θὰ τὸ ἴδῃς σύ.»

Ἐμειδία σχεδόν.

Ἐνόμισα, ὅτι ἔμελλε νὰ μοι ἀστεῖοθῆ, ὡς
 ἀστείζεται τις εἰς νεόνυμφον κατὰ τὴν ἐσπέραν
 τῶν γάμων της.

Τότε ἐπενέθη ὁ χωροφύλαξ μου, γηραιὸς

στρατιώτης, τοῦ ὁποῦ τὴν μακροχρόνιον ὑπη-
 ρεσίαν ὑπερέφαινον τὰ ἐπὶ τῆς χειρίδος σημεῖα.

α Κύριε, εἶπε πρὸς τὸν ἀρχιτέκτονα, δὲν ὀ-
 μιλοῦν τόσο δυνατὰ εἰς τὸ δωματίον ἀποθα-
 μένου.»

Ὁ ἀρχιτέκτων ἀνεχώρησε.

Καὶ ἐγὼ ἰστάμην ἐκεῖ, ὡς εἷς τῶν λίθων οὗς
 καυμετρῶ.

ΛΒ'.

Καὶ ἔπειτα, μοι συνέβη γελοῖόν τι, μικρὸν
 μετὰ τὴν ἐξοδὸν τοῦ ἀρχιτέκτονος.

Ὁ γέρον χωροφύλαξ, τοῦ ὁποῦ (πόσον ἀ-
 γνώμων εἶμαι!) οὔτε κἀν ἐθλιψα τὴν χεῖρα,
 αντικατεστάθη ὑπὸ ἑτέρου.

Ὁ νεὸς οὗτος φύλαξ μου εἶχε μέτωπον πλατὺ,
 ὀφθαλμοὺς ὑπερμέτρως μεγάλους· μορφήν τέλος
 ἀσχημον καὶ ἀγροίκον.

Ἄλλως τε οὐδ' ἄλλως ἐπρόσεξα. Ἐστρεφον τὰ
 νῶτα πρὸς τὴν θύραν, καθήμενος πρὸ τῆς τρα-
 πέζης· προσεπάθουν νὰ δροσίωσιν τὸ θερμὸν με-
 τωπόν μου διὰ τῆς χειρὸς μου, καὶ μυρίαὶ σκέ-
 ψεις συνετάρασσον τὸ πνεῦμά μου.

Ἀίφνης ἠσθάνθη ἐλαφρὸν κτύπημα ἐπὶ τοῦ

ώλου μου, καὶ ἔστρεψα τὴν κεφαλὴν. Ἦτον ὁ νέος χωροφύλαξ, μετὰ τοῦ ὁποίου ἤμην μένος.

Ἴδού δὲ τίνι τρόπῳ περίπου ἤρχισε νὰ μοὶ ὀμιλῇ·

« Εγκληματία, ἔχεις καλὴν καρδίαν;

— Ὅχι,» τῷ ἀπήντησα.

Ἦ ἀπότομος αὐτὴ ἀπόκρισις τὸν ἐξέπληξεν.

Ἐν τούτοις ἐπανέλαβε μετὰ τινος δισταγμοῦ· ἀδὲν εἰμπορεῖ νὰ ἦνέ τις κακὸς ἀπὸ ἀπλῆν μόνον εὐχαρίστησιν.

— Διατί τάχα; Ἄν δὲν ἔχῃς νὰ μοὶ εἴπῃς ἄλλο τι, ὕπαγε εἰς τὸ καλόν. Ποῦ θέλεις νὰ καταντήσῃς;

— Μὲ συγχωρεῖς, ἐγκληματία μου. Δύω μόνον λέξεις ἄφησέ με νὰ εἰπῶ . . . Ἄν ἐπιθυμῆς τὴν εὐτυχίαν ἑνὸς πτωχοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἂν δὲν χάνῃς μὲ τοῦτο τίποτε, δὲν θὰ τὸ κάμῃς μ' εὐχαρίστησιν;»

Ἄνεστειλα τοὺς ὤλους.

Ἄπο ποῦ ἔργεσαι; Δὲν ἐξέλεξες καλὸν ἀγγεῖον διὰ νὰ ἐξαζῆς τὴν εὐτυχίαν. Ἐγὼ νὰ καταστήσω τινὰ εὐτυχῆ;»

Τότε ἐταπεινώσε τὴν φωνὴν καὶ ἔλαβεν ἤθος μυστηριώδες, ὅπερ δὲν ἤμυζεν εἰς τὴν εὐήθη φυσιογνωμίαν του.

«Ναί, ἐγκληματία, ναί, εὐτυχία! ναί, περιου-

σία! Ὅλα αὐτὰ θὰ μ' ἔλθουν ἀπὸ σέ. Ἄκουσε.

Εἶμαι πτωχὸς χωροφύλαξ. Ἦ ὑπηρεσία εἶνε μεγάλη, καὶ ἡ πληρωμὴ μικρά· τρέφω καὶ τὸ ἄλογόν μου ἀκόμη. Διὰ ν' ἀπαντῶ λοιπὸν τὰ ἔξοδά μου, δοκιμαζῶ κάποτε τὰ λαχεῖα. Ἔως τὴν σήμερον δὲν εἰμπόρεσα νὰ κερδίσω, διότι μοῦ ἔλειπαν καλοὶ ἀριθμοί. Ζητῶ λοιπὸν πάντοτε νὰ εὕρω, καὶ παντοτε εἰσβάλλει ἓνας παρακώτω ἢ παραπάνω. Πάρω τὸν 76· εἰσβάλλει ὁ 77 . . . Ὀλίγην ὑπομονὴν, σὲ παρακαλῶ· ἦλθα εἰς τὸ τέλος. Νομίζω, ὅτι σήμερον εἶνε ἡ τελευταία σου ἡμέρα. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὅσοι ἀποθνήσκουν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον γνωρίζουν ἀπὸ προτιήτερα τοὺς ἀριθμοὺς οἱ ὁποῖοι θὰ ἔβγουν, μὲ ὑπόσχεσαι νὰ ἔλθῃς αὐριοὺς τὸ ἑσπέρας· καὶ νὰ μὲ εἰπῆς τρεῖς καλοὺς ἀριθμοὺς; Ἐγὼ δὲν φοβούμαι τοὺς βρुकόλακας, ἔσο ἥσυχος. Ἴδού ἡ διεύθυνσίς μου. Στρατῶν Ποπεγκούρ, κλίμαξ Α, ἀρ. 26, εἰς τὴν ἄραν τοῦ διαδρόμου. Δὲν θὰ μὲ λησμονήσεις, αἰ; Ἐλθέ ἀπόψε μάλιστα, ἂν σὲ ἦνε εὐκολώτερον.»

Δὲν θὰ κατεδεχομην νὰ δώσω ἀπάντησιν εἰς τὸν εὐήθη ἐκεῖνον, ἂν δὲν κατελάμβανε τὸ πνεῦμά μου μωρὰ τις ἐλπίς. Ὅστις εὐρεθῆ εἰς ἡν καὶ ἐγὼ ἀπελπιστικὴν θέσιν, εὐκόλως πιστεύει ἐνίοτε, ὅτι θέλει συντρίψει ἄλλοισιν διὰ τριχός.

α' Ακουσον, τῷ εἶπον ὑποκρινόμενος ὅσον δύναται νὰ ὑποκριθῆ ἡ μέλλων ν' αποθάνῃ εντός ὀλίγου, δύναμαι νὰ σέ κάμω πραγματικῶς πλουσιώτερον καί ἀπ' αὐτὸν τὸν βασιλέα, νὰ σέ κάμω νὰ κερδίσης ἑκατομμύρια μὲ μίαν ὁμῶς συμφωνίαν. »

Ὁ χωροφύλαξ ἠνέφξεν ὑπερμέτρως τοὺς ἡλίθιους ὀφθαλμοὺς του.

α Συμφωνίαν! λέγε, λέγε!

— Ἀντὶ τριῶν ἀριθμῶν σοὶ ὑπόσχομαι τέσσαρας. Ἄς ἀλλάξωμεν τὰ ἐνδύματά μας.

— αὐτὸ μόνον! » ἀνεφώνησεν ἑτοιμαζόμενος ν' ἀπεκδυθῆ τὴν στολήν του.

Ἠγέρθην ἐκ τοῦ καθίσματός μου. Ἐπετήρουν πάσας τὰς κινήσεις του ἡ καρδιά μου ἐπαλλεσφοδρῶς ἐνόμιζον ἤδη, ὅτι ἠνοιγότο αἱ θύραι ἐνώπιον τῆς στολῆς τοῦ χωροφύλακος, ἦν ἐμελλον νὰ ἐνδυθῶ, καὶ ὅτι ἦμην ἐλεύθερος!

Ἄλλ' ὁ χωροφύλαξ ἐστράφη μὲ ἤθος δισταγμοῦ. α' Α' δά! εἶπε· μήπως σκοπεύεις νὰ φύγῃς ἀπ' ἐδῶ; »

Ἐνόησα, ὅτι τὸ πᾶν ἀπώλετο. Ἐν τούτοις ἠγωνίσθη ἀπᾶξ ἐτι ἀγῶνα τελευταῖον, ἀνωφελῆ καὶ παράφρονα!

α Ναι, εἶπον, ἀλλὰ θὰ κάμῃς τὴν τύχην σου.. »

Ἄλλ' ἐκεῖνος μὲ διέκοψεν

α' Α' ! ὄχι, ὄχι. Καὶ οἱ ἀριθμοὶ μου! διὰ νὰ ἦνε καλοὶ, πρέπει νὰ ἦσαι ἀποθαμένος. »

Ἐκάθησα ἐκ νέου, ἄλαλος, μηδεμίαν ἔχων πλέον ἐλπίδα.

ΛΓ'.

Ἐκλείσα τοὺς ὀφθαλμοὺς θείς ἐπ' αὐτῶν τὰς δύο χεῖρας, καὶ προσεπάθησα νὰ λησμονήσω τὸ ἐνεστὼς διὰ τοῦ παρελθόντος. Ἐν ᾧ ὄνειροπολῶ, μὲ ἐπανερχονται αἱ ἀναμνήσεις τῆς παιδικῆς ἡλικίας καὶ τῆς νεότητός μου μία πρὸς μίαν, γλυκεῖαι, γαλήνιαι, γελοεσσαί, ὡς ἀνθρώπος ἐν τῷ μέσῳ τῶν βαράθρου ἐκείνου τῶν μελαινῶν καὶ συγκεχυμένων σκέψεων αἵτινες συνταράσσουν τὸ πνεῦμά μου.

Ἐθυμοῦμαι ἐμαυτὸν παῖδα, σποινδαστὴν γελασίον καὶ δροσερὸν, συγκεραυγάζοντα μετὰ τῶν ἀδελφῶν μου ἐν τῇ μεγάλῃ καὶ χλοερᾷ δενδροστοιχείᾳ τοῦ κήπου ἐκείνου, ἐν ᾧ διήλθον τὰ πρῶτά μου ἔτη, τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου περιβόλου τῶν καλογραιῶν, οὗ ἄνωθεν φαίνεται ὁ σκιερὸς καὶ σάβανος θόλος τῆς Κοιλιάδος-τῆς-Χάριτος.

Μετὰ τέσσαρα ἔτη ἰδοὺ πάλιν ἐγὼ, ποῖς μὲν ἔτι, ἀλλ' ἤδη ῥεμβὸς καὶ περιπαθὴς.

Ἐπάρχει νεάνις τις ἐν τῷ μονήρει κήπῳ.

Ἡ μικρὰ Ἴσπανίς μὲ τοὺς μεγάλους ὀφθαλμούς καὶ τὴν μακρὰν κόμην, μὲ τὴν μελάγχρου καὶ στιλπνὴν ἐπίδερμίδα, μὲ τὰ ἐρυθρὰ χεῖλη καὶ τὰς ῥοδίνας παρεάς, ἡ δεκατετραέτης Ἀνδalousiana, — ἡ Ἀνθώ.

Αἱ μητέρες ἡμῶν μᾶς εἶχον εἶπει νὰ τρέξωμεν ὁμοῦ, καὶ ἤλθομεν νὰ περιδιαβάσωμεν.

Μᾶς εἶπον νὰ παιζώμεν, καὶ ἡμεῖς συνδιαλεγόμεθα, ὁμηλικες, οὐχὶ δὲ καὶ ὁμόφυλοι.

Ἐν τούτοις πρὸ ἑνὸς ἔτους ἐτρέχομεν, ἐπαλαίωμεν ὁμοῦ. Διεφιλονεῖκου ἐἰς τὴν Ἀνθοῦλαν τὸ ὠραιότερον μῆλον τῆς μηλέας· τὴν ἐκτύπων διὰ μίαν φωλεάν. Καὶ ἐκείνη ἐκλαιεν, ἐν ᾧ ἐγὼ ἔλεγον· «Εἶνε καλὰ καμωμένον!» καὶ ἐπορευόμεθα ἀμφοτέροι ἐἰς τὰς μητέρας μας διὰ νὰ ἐκθέσωμεν τὰ παράπονά μας, καὶ αὐταὶ μᾶς ἐπέπλησσαν μεγαλοφώνως καὶ μᾶς ἠθώουον ἔπειτα ἰδιαιτέρως.

Ἦδη στηρίζεται ἐπὶ τοῦ βραχίονός μου, καὶ εἶμαι ὄλος συγκεκινημένος καὶ υπερῆφανος. Περιπατοῦμεν βραδέως, ὁμιλοῦμεν βαιᾶ τῇ φωνῇ. Πίπτει τὸ ῥινόμακτρόν της, τὸ λαμβάνω καὶ τῇ τὸ δίδω. Αἱ χεῖρές μας τρέμουσιν ἐγγίζουσαι ἀλλήλας. Ἡ Ἀνθοῦλα μοὶ ὁμιλεῖ περὶ τῶν πτηνῶν, περὶ τοῦ ἀστέρος ὅστις φαίνεται ἐκεῖ κάτω,

περὶ τοῦ ἡλίου ὅστις δύει ὀπίσθεν τῶν δένδρων, ἢ μᾶλλον περὶ τῶν ἐν τῷ παρθηναγωγείῳ συμβαθητριῶν της, περὶ τῆς ἐσθῆτός της, περὶ τῶν ταινιῶν της. Διαλεγόμεθα περὶ πραγμάτων ἀθῶων, καὶ ἐρυθριῶμεν ἀμφοτέροι. Ἡ κορίσκη ἐγένετο νεάνις.

Μίαν ἐσπέραν θερινὴν, εὐρισκόμεθα ὑπὸ τὰς καστανέας, εἰς τὸν μυχθὸν τοῦ κήπου. Μετὰ μακρὰν σιγὴν ἀφῆκεν ἀφῆνης τὸν βραχίονά μου καὶ μοὶ εἶπεν· «Ἄς τρέξωμεν!»

Τὴν βλέπω ἀκόμη· ἦτο μελανεῖμων, πενθοῦσα διὰ τὴν μάμμην αὐτῆς. Παιδικὴ ἰδέα ἐπῆλθεν εἰς τὸ πνευμά της· καὶ μοὶ εἶπεν· «Ἄς τρέξωμεν!»

Καὶ ἤρχισε νὰ τρέγῃ πρὸ ἐμοῦ ὡς μέλισσα, ὡς νύμφη, καὶ οἱ μικροὶ αὐτῆς πόδες ἀνήγειρον τὴν ἐσθῆτά της κινουμένην. Τὴν ἠκολούθησα· αὐτὴ ἐτρέχευ ὀλονέν· ὁ ἄνεμος ὑπάνηγειρεν ἐνίστε τὴν μαύρην τιβεννίδα της καὶ μοὶ ἀπεκάλυπτε τοὺς ὤμους τῆς τρεχούσης.

Ἦμην ἐκτὸς ἐμαυτοῦ. Τὴν ἐφθασα πλησίον κατηρειπωμένου τινὸς λάκκου· τὴν ἔλαβον ἐκ τῆς ὀφύσεως, καθὼ νικητῆς, καὶ τὴν ἐκάθισα ἐπὶ ἔδρας χάρτων· ἡ Ἀνθὼ δὲν ἀνθίστατο. Ἐπνευστία καὶ ἐγέλα. Ἐγὼ ἤμην σοβαρὸς, καὶ παρε-

τήρουν τούς μέλανας ὀφθαλμούς της διὰ μέσου τῶν μαύρων βλεφαρίδων της.

«Κάθησαι αὐτοῦ, μοι εἶπεν. Εἶνε ἡμέρα ἀκόμη· ἀς ἀναγνώσωμεν κατὶ τι. Ἔχεις κἀνὸν βιβλίον;»

Ἐἶχον ἓνα τόμον τῶν Περιηγήσεων τοῦ Σπαλανζάνη. Ἦνοιξα ἐν μέρος τυχαίως, τὴν ἐπλησίασα, ἐπηρείσθη ἐπὶ τοῦ ὤμου μου, καὶ ἤρχισα μὲν τὴν ἀνάγνωσιν, ἀφώνως, ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀμφότεροι σελίδος. Πρὶν ἢ στρέψῃ τὰ φύλλον, ἠναγκάζετο πάντοτε νὰ μὲ περιμένῃ. Ὁ νοῦς μου ἐβιάζετο βραδύτερον τοῦ ἰδικοῦ της.

«Ἐτελείωσες;» μοι ἔλεγεν, ἐν ᾧ εἰσέτι δὲν ἤμην εἰς τὸ μέσον.

Ἐν τούτοις αἱ κεφαλαὶ ἡμῶν ἐθίγοντο, αἱ κόμαι ἡμῶν συνεχέοντο· βαθμηδὸν αἱ ἀναπνοαὶ ἡμῶν ἐπλησίασαν ἀλλήλας, καὶ αἶφνης ἤσθάνθην τὸ στόμα μου ἐπὶ τοῦ στόματός της.

Ὅτε ἠθελήσαμεν νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὴν ἀνάγνωσιν, ὁ οὐρανὸς ἔφερεν ἤδη τὸν ἐξ ἀστέρων χιτωνά του.

«ὦ! μῆτερ, μῆτερ, εἶπεν ἡ Ἰσπανὶς εἰσερχομένη εἰς τὴν οἰκίαν, ἂν ἐγνώριζες ἴπσον ἐτρέξαμεν!»

Ἐγὼ ἐσιώπων.

αΣ) δὲν λέγεις τίποτε, μοι εἶπεν ἡ μήτηρ μου· φάνεσαι περίλυτος.»

Ἐἶχον τὸν παράδεισον ἐν τῇ καρδίᾳ.

Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην οὐδέποτε θὰ λησμονήσω. Οὐδέποτε!

ΛΔ'.

Μία τις ὥρα ἐσήμανεν, ἀγνοῶ ποία· οἱ κτύποι τοῦ ὡρολογίου εἶνε δυσδιάκριτοι πλέον δι' ἐμέ. Εἰς τὰ ὦτά μου φαίνεται βομβοῦν φοβερὸν ὄργανον, τοῦ ὁποίου χορδαὶ χρησιμεύουν αἱ τελευταῖαι μου σκέψεις.

Κατὰ τὴν ὑπερτάτην ταύτην στιγμὴν, καθ' ἣν συνάγω τὰς ἀναμνήσεις μου, ἀναλογίζομαι μετὰ φρίκης τὸ ἐγκλημά μου· ἀλλ' ἠθέλον νὰ μετανόησω ἔτι περισσότερο. Ἡ συνείδησίς μου μ' ἐτυπτεν ἰσχυρότερον πρὸ τῆς καταδίκης μου· ἀκολουθῶς δὲ φαίνεται ὅτι τούς ἐλέγχους διεδέξαντο αἱ περὶ θανάτου μόρσιμοι ιδεαί.

Ὅποτε ὠνειροπόλησα ἐπὶ μίαν στιγμὴν περὶ τῶν παρελθόντων τοῦ βίου μου καὶ ἐπανῆλθον εἰς τὸν πέλεκυν, ὅστις θέλει καταπαύσει τὰ δεινά μου ἐντὸς ὀλίγου, ἀνεργήθηκα ὡς ἂν ἐπρόκειτο περὶ νέου τινὸς πράγματος. ὦ παδική

καὶ νεανική μου ηλικία! ὕψωμα κεχρυσωμένον,
ἔχον καθημαγμένην τὴν ἄκραν. Μεταξὺ ἐκείνης
τῆς ἐποχῆς καὶ τῆς παρουσίας ὑπάρχει ποταμὸς
αἵματος· τὸ αἷμα τοῦ ἄλλου καὶ τὸ ἐμόν.

Ἐάν τις ἀναγνώσῃ μίαν ἡμέραν τὴν ἱστορίαν
μου, μετὰ τὸσαῦτα ἔτη εὐτυχίας καὶ ἀθωότη-
τος, δὲν θὰ πιστεύσει εἰς τὸ ἀποτρόπαιον τοῦτο
ἔτος, τὸ ἐγκαινιασθὲν δι' ἐγκλήματος καὶ κλει-
σθὲν διὰ θανατώσεως· θὰ φαίνεται ὡς κολοβόν.

Καὶ ὅμως . . . ἀθλιότης τῶν νόμων καὶ τῶν
ἀνθρώπων . . . δὲν ἤμην κακὸς ἐγώ!

Ἔ! ν' ἀποθάνω μετ' ὀλίγας ὥρας, καὶ νὰ σκέ-
πτωμαι ὅτι πρὸ ἐνὸς ἔτους, μίαν ἡμέραν ὡς σή-
μερον, ἤμην ἐλεύθερος καὶ ἀγνός, ὅτι ἔκαμνον
τοὺς φθινοπωρινούς μου περιπάτους, ὅτι ἐπλα-
νώμην ὑπὸ τὰ δένδρα, καὶ ὅτι περιεπάτου ἐν-
τὸς τῶν φύλλων!

ΔΕ΄.

Κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην, πλησίον μου, εἰς
τὰς παρὰ τὴν εἰρκτὴν καὶ τὴν Γρεβὴν οἰκίας,
πανταχοῦ τῶν Παρισίων, πλῆθος ἀνθρώπων πε-
ριπλανῶνται, συνομιλοῦσι καὶ γελῶσιν, ἀναγινώ-
σκουσι τὴν ἐφημερίδα, μεριμνῶσι περὶ τῶν ὑπο-

θέσεών των· ἔμποροι ἐνασχολοῦνται εἰς τὰς πω-
λήσεις των· νεάνιδες ἐτοιμάζουσι τὰς ἐνδύμα-
σίας των διὰ τὸν ἑσπερινὸν χρόνον· μητέρες παί-
ζουσι μετὰ τῶν τέκνων των!

ΑΣΤ΄.

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι μίαν ἡμέραν, παῖς ἔτι, ὑ-
πῆγα διὰ νὰ ἴδω τὸν μέγαν κώδωνα τοῦ ναοῦ
τῆς Παναγίας.

Εἶχον ἤδη ζαλισθῆ ἀφ' οὗ ἀνέβην τὴν σκο-
τεινὴν ἐλικοειδῆ κλίμακα, διήλθον τὴν στοᾶν
τὴν συνδέουσαν τοὺς δύο πύργους, καὶ εἶδον τοὺς
Παρισίους ὑπὸ τοὺς πόδας μου, ὅτε εἰσῆλθον εἰς
τὸν λίθινον καὶ ξύλινον ἐν ταύτῳ κλωβόν, ὀπό-
θεν κρέμαται ὁ μέγας κώδων μετὰ τοῦ ῥόπτρου
αὐτοῦ, ζυγίζων χιλίας λίτρας.

Προὔκρησα τρέμων ἐπὶ τῶν μὴ καλῶς συν-
δεδεμένων σανίδων, θεώμενος ἐξ ἀποστάσεως
τὸν κώδωνα τοῦτον, τὸν τόσῳ διαβόητον παρὰ
τοῖς παισὶ καὶ τῷ ὄχλῳ τῶν Παρισίων, καὶ πα-
ρατηρῶν περιτρόμως ὅτι τὰ διὰ σχιστολίθων
(ἀρδωσιῶν) κεκαλυμμένα γεισιώματα, ἅτινα πε-
ρικυκλοῦσι τὸν κώδωνα διὰ τῆς ἐπικλινούσης
μορφῆς των, ἦσαν εἰς τὴν αὐτὴν ὅπου καὶ οἱ

πόδες μου επιφάνειαν· κατά διαλείμματα δὲ, ἐβλεπον τὴν πλατεῖαν τοῦ ἀΠροναου-τῆς-Παναγίας καὶ τοὺς διαβάτας ὡς μύρμηκας.

Αἶφνης ἤκουσα ἦχον τρομαρὸν· ἐσήμαινον ὁ παμμεγέθης κώδων. Ὁ βαρὺς πύργος συνεσεύσθη. Τὸ ἔδαφος ἐδονεῖτο ἐπὶ τῶν δοκῶν, καὶ ὀλίγου δεῖν ἀνετρεπόμην ὑπτίως· ἐκλονήθην, ἔτοιμος νὰ πέσω, νὰ διολισθήσω ἐπὶ τῶν ἐπικλινῶν γειωμάτων. Πλήρης δέου, ἐπλαγίασα ἐπὶ τῶν σανίδων, σφιγγων αὐτάς δυνατὰ διὰ τῶν δύο χειρῶν μου, ἄφωνος, ἄπνους, εἰς τὰ ὧτα ἔχων τὸν φοβερὸν ἐκείνον κρότον καὶ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς· τὸ βράθρον, τὴν βαθεῖαν ἐκείνην ὁδὸν, ἐν ᾗ συνεσταυραῦντο τοσοῦτοι διαβάται ἤσυχοι καὶ εὐτυχεῖς.

Λοιπὸν! καὶ κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην νομίζω ὅτι εὐρίσκομαι ἐν τῷ κωδωνοστασίῳ Σκοτοδίνῃ ἐνταύτῃ καὶ θάμβος. Οἶνοι κώδωνος ἦχος κλονεῖ τὸν ἐγκέφαλόν μου, καὶ τὸν βίον ἐκείνον τὸν ἤσυχον καὶ ὁμαλὸν βλέπω μακρόθεν καὶ διὰ τῶν βραγᾶδων ἀβύσσου.

ΛΖ'.

Τὸ δημαρχεῖον εἶνε ἀπαίσιος οἰκοδομή.

Μὲ τὴν ὀξεῖαν καὶ ἀπότομον στέγγιν, τὸ ἀλλόκοτον κωδώνιον, τὸ μέγα λευκὸν ὠρολόγιον, τὰς μικροστήλους ὀροφάς, τὰ ἀπειράριθμα παράθυρα, τὰς τετραμμένες κλιμάκας, καὶ τὰς δύο ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων ἀψίδας αὐτοῦ, παρουσιάζεται εἰς τὸν θεατὴν σοβαρὸν, ἰσοπέδως μετὰ τῆς Γρέβης· κτίριον ἄγριον, σκοτεινόν, γεγρακὸς καὶ κατάμαυρον.

Κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν θανατώσεων, χωροφύλακες ἐκπῆδῶσιν ἐξ ἀπασῶν τῶν θυρῶν, καὶ ἅπαντὰ τὰ παράθυρα βλέπουσι τὸν κατάδικον.

Καὶ κατὰ τὴν νύκτα τὸ μέγα ἠλιακὸν ὠρολόγιον μένει φωτεινὸν ἐν μέσῳ τοῦ λοιποῦ ζόφου.

ΛΗ'.

Ἦνε πρώτη ὥρα καὶ τέταρτον.

Ἴδου τί αἰσθάνομαι κατ' αὐτὴν τὴν στιγμήν.

Ἡ κεφαλὴ μου ἀλγεῖ φοβερώς, τὰ νεφρά μου εἶνε κατάψυχρα, καὶ τὸ μέτωπόν μου καίει. Ὁσάνκις ἐγερωθῶ ἢ κύψω, νομίζω ὅτι βρυστόν τι κυματίζει ἐντός τοῦ ἐγκεφάλου μου καὶ συγκρούει τὸν μυελόν μου μετὰ τοῦ κρανίου.

Ἐκ διαλειμμάτων πᾶσιγω σπασμῶδη ῥιγήματα, καὶ ὁ κάλαμος πίπτει ἐκ τῶν χειρῶν μου ὡς διὰ γαλθανικῆς κινήσεως.

Οἱ ὀφθαλμοί μου δριμύσσουν, ὡς ἂν περιε-
στοιχούμην ὑπὸ καπνοῦ.

Πονοῦσιν οἱ ἀγκῶνες μου.

Εἶστέτι δύο ὥραι καὶ τεσσαρακονταπέντε λε-
πτὰ, καὶ θέλω θεραπευθῆ διὰ παντός!

ΛΘ'.

Λέγουσι τινες ὅτι ὁ τοιοῦτος θάνατος εἶνε ἀ-
πλούστατος, ὅτι δὲν ὑποφέρει τις διόλου, ὅτι
ἀποθνήσκει τις οὕτως ἡρέμα, μὲ γλυκύτητα.

Τί λοιπὸν εἶνε ἡ ἐξάμηνος αὕτη ἀγωνία καὶ
ὁ δωδεκάωρος οὗτος ῥόγχος; Τί αἰ ὀδύνη τῆς
ἀνεπανορθώτου ταύτης ἡμέρας, ἥτις παρέρχεται
τόσφ βραδέως καὶ τόσφ ταχέως; Τί ἡ κλιμαξ
αὕτη τῶν βασάνων, ἡ ἀπολήγουσα εἰς τὸ ἰκρί-
ωμα;

Κατὰ τὸ φαινόμενον, τοῦτο δὲν εἶνε ὑποφέ-
ρειν. Καὶ τί τάχα εἶνε ἡ ἀνά σταγόνας ἐξάν-
τλησις τοῦ αἵματος, ἡ βαθμιαία ἀπόσβεσις τοῦ
πνεύματος;

Δὲν ὑποφέρει τις, λέγουσι· πόθεν ἠρύσθησαν
τὴν βεβαιότητα ταύτην· τίς ἠδυνήθη νὰ το εἴπῃ;
Μήτι ἀναφέρεται ποτε εἰς τὰ χρονικά τῆς ἀν-
θρωπότητος, ὅτι κεφαλή ἀποτιμηθεῖσα ὠρθώθη

καθημαγμένη καὶ ἐκραύγασε πρὸς τὸν ὄχλον·
αὐτὸν εἶπε τίποτε!

Μήτι ὑπάρχουσι νεκροὶ οὔτινες ἦλθον καὶ κῆ-
χαρίστησαν αὐτοῦ; εἰπόντες· «Λαμπρὰ ἐφεύρε-
σις! ὠραία μηχανή!»

Οὐχί! Ἐντὸς ἐνὸς λεπτοῦ, ἐνὸς δευτερολέπτου,
ἡμίσεως δευτερολέπτου, τὸ πᾶν ἐτελείωσε . . .
Ἐφαντάσθησάν ποτε μόνον κατὰ διάνοιαν οἱ τὴν
δοξασίαν ἐκείνην προσθεύοντες, ὅτι εὕρισκονται
εἰς τὴν θεσιν ἐκεῖνου ἐκεῖ, καθ' ἣν στιγμήν ἡ
βαρεῖα μάχαιρα πίπτουσα σχίζει τὴν σάρκα,
κόπτει τὰ νεῦρα, συντρίβει τὰ ὀστά . . . Ἄλλ'
ἡμῖς δευτερόλεπτον! ὦ φρίκη! ὑπολαθάνει ὁ
πόνος!

Μ'.

Παράδοξον πῶς ὁ νοῦς μου σ-ρέφεται· ἀπαύ-
στως πρὸς τὸν βασιλέα. Μίαν φωνὴν ἀκούω πάν-
τοτε λέγουσάν μοι·

«Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν
ὥραν, καὶ οὐ μακρὰν ἐντεύθεν, ἐντὸς ἐτέρου κτι-
ρίου, ὑπάρχει ἄνθρωπός τις, ὅστις ἔχει ὡσαύτως
φύλακας εἰς ὅλας τὰς θύρας, ἄνθρωπος μοναδι-
κὸς ὡς σὺ εἰς τὸν λαόν, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν
ὅτι εὕρισκεται τόσφ ὑψηλὰ, ὅσφ σὺ χαμηλὰ. Ὁ

βίος του όλόκληρος, λεπτόν πρὸς λεπτόν, εἶνε
 δόξα, μεγαλείον, ἡδονή, μέθη. Τὸ πᾶν περὶ αὐ-
 τὸν ἀγάπη, σεβας, τιμὴ. Οἱ μεγαλοφρονότατοι ἄν-
 θρωποι χαμηλοῦσι τὴν φωνὴν ὅταν λαλῶσι πρὸς
 αὐτόν, καὶ αἱ μᾶλλον ἐπιρμέναι ὄφρως ταπει-
 νοῦνται ἐνώπιόν του. Ὅ,τι βλέπει εἶνε μέταξα,
 χρυσός. Κατὰ ταύτην τὴν ὥραν, ἔχει συμβού-
 λιον ὑπουργικόν, ὅπου πάντες συμφωνοῦσι μὲ τὴν
 γνώμην του· ἢ μᾶλλον συλλογίζεται τὸ αὐρινόν
 του κυνηγέσιον, τὸν ἐσπερινόν χορὸν, βέβαιος
 ὅτι ἡ ἑσπέρη θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ὥραν της καὶ ἀφί-
 νων εἰς ἑτέρους τὴν περὶ τῶν διασκεδάσεών του
 φροντίδα. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἔχει σάρκα καὶ ὀ-
 στᾶώς· σὺ! Καὶ διὰ νὰ κατεδαρισθῇ ἀστραπη-
 δὸν τὸ φρικώδες ἰκρίωμα, διὰ νὰ σοὶ ἀποδοθῶσι
 τὰ πάντα, ζωὴ, ελευθερία, περιουσία, οἰκογέν-
 εια, ἀρκεῖ νὰ γράψῃ διὰ τοῦ καλάμου τούτου
 τὰ ἑπτὰ μόνον στιχεῖα τοῦ ὀνόματός του ὑπο-
 κάτωθεν χαρτίου τινός, ἢ καὶ νὰ συναντήσῃ ἢ ἄ-
 μαξα του τὴν ἰδικὴν σου! Καὶ εἶνε ἀνὴρ ἀγαθός,
 καὶ ἡ πράξις θὰ τῷ φανῇ θεάρεστος, καὶ τὰ
 πάντα θὰ τελεωῶσιν αἰσίως!»

ΜΑ΄.

Ἄς ἔχωμεν ἐν τούτοις θάρρος ἀπέναντι τοῦ
 θανάτου· λάβωμεν ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ τὴν
 ἰδέαν τούτην καὶ θεωρήσωμεν αὐτὴν κατὰ πρό-
 σωπον. Ἐξετασωμεν αὐτὴν λεπτομερῶς, μαλω-
 μεν τί θέλει παρ' ἡμῶν, στρέψωμεν αὐτὴν παν-
 ταχόθεν, συλλαβίσωμεν τὸ αἶνιγμα, καὶ θεω-
 ρήσωμεν ἐκ προτέρων ἐντὸς τοῦ τάφου.

Ἄμα κλεισθῶσιν οἱ ὀφθαλμοί μου, νομίζω
 ὅτι θὰ ἶδω μεγάλην λάμπην καὶ φωτεινὰς ἀβύσ-
 σους, ὅπου θέλει περιπλανηθῆ ἐπ' ἄπειρον τὸ
 πνεῦμά μου. Μοὶ φαίνεται, ὅτι ὁ οὐρανὸς θέλει
 φωτισθῆ, ὅτι τὰ ἄστρα θὰ μεταβληθῶσιν εἰς
 κηλίδας κοῖ, ἀντὶ νὰ ὦσι διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς
 ὡς ψήγματα χρυσοῦ ἐπὶ μέλανος βελούδου, θὰ
 ὁμοιάζουσι πρὸς μέλανα στίγματα ἐπὶ χρυσοῦς
 σινδῶνος, . . . ἢ (ὦ ἄθλιος, ἐγώ!) θὰ εἶνε ἐσάρα-
 θρον ἀπαίσιον καὶ ζηφῶδες, ἀμφοτέρωθεν περι-
 καλυπτόμενον ὑπὸ σκότους, εἰς τὸ ὅποιον θέλω
 πέσει καὶ θέλω πίπτει ἀενάως, βλέπων μορφὰς
 σειομένας ἐν τῇ σκοτίᾳ . . . ἢ, ἐξυπνήσας μετα-
 τὸν κτύπον, θὰ εὐρεθῶ ἴσως ἐπὶ καθύγρου τινός
 καὶ ὁμαλῆς ἐπιφανείας, ἔρπων ἐν τῷ σκότει καὶ
 στρεφόμενος περὶ ἑμαυτὸν ὡς κεφαλὴ κυλιομένη.
 Νομίζω ὅτι θὰ πνέει τότε σφοδρὸς ἄνεμος, ὁσ-

τις θέλει μὲ ὠθεῖ, καὶ ὅτι θὰ συγκροῦμαι μὲ τὰς τῆδε κακεῖσε κυλιόμενας κεφαλὰς· ἢ ὑπάρχουσιν ὄλκοι καὶ βύακες ἀγνώστου καὶ χλιχροῦ τινος ὑγροῦ· τὰ πάντα θὰ ὄσιν μέλανα. Ὄταν δὲ οἱ ὀφθαλμοί μου ἐν τῇ περιστροφῇ αὐτῶν ἀναβλέψωσι, θέλουσιν ἰδεῖ σκιῶδη οὐρανὸν, τοῦ ὁποῖου τὰ παχέα στρώματα θέλουσι βαρύνει ἐπ' αὐτῶν, μακρὰν δὲ, εἰς τὸ βῆθος, μεγάλα νέφη καπνοῦ μελανώτερα καὶ αὐτοῦ τοῦ σκοτούς. Ὁ δὲ ἴδωσι πρὸς τούτοις περιθρόσκοντας ἐν τῇ νυκτὶ μικροὺς ἐρυθροὺς σπιθῆρας, οἷτινες πλησιάζοντες ἀλλήλους θὰ μεταβληθῶσιν εἰς πύρινα πεπνῶ.— καὶ θὰ εἶνε τοῦτο ἡ αἰωνιότης.

Ἴσως πάλιν εἰς ἐποχὰς τινὰς οἱ νεκροὶ τῆς Γρέθης θὰ συναθροίζονται κατὰ τὰς μαύρας χειμερινὰς νύκτας ἐπὶ τῆς πλατείας ἧτις ἀνήκει εἰς αὐτοὺς. Ὁ δὲ συγκροτοῦσι πλῆθος χλωμὸν καὶ καθημαγμένον, καὶ ἐγὼ θ' ἀποτελῶ μέρος αὐτοῦ. Δὲν θὰ ὑπάρχει σελήνη, καὶ ἡ συνομιλία θὰ γίνεταί χαμηλοφώνως. Τὸ δημαρχεῖον θὰ δεικνύει τὴν σκαληκόβρωτον πρόσοψίν σου, τὴν ὀξυτενῆ στέγην σου καὶ τὸ ἡλιακὸν ἐκεῖνο ὥρολόγιον, τὸ διὰ πάντας ἀνηλεές. Ὁ δὲ ὑπάρχει ἐπὶ τῆς πλατείας λαίμοτόμος τοῦ Ἄδου, ὅπου εἰς δαίμων θέλει θανατώσει ἕνα δῆμιον... καὶ θὰ εἶνε τετάρτη πρωῒνή ὥρα. Καὶ ἡμεῖς θὰ συγκροτοῦμεν τὸ πλῆθος.

Πιθανὰ πάντα ταῦτα Ἄλλ' ἐὰν ἐπανέλθωσιν οἱ νεκροὶ οὗτοι, ὑπὸ τίνα ἄρα γε θὰ ἐπανέλθωσι μορφήν; Τί τοῖς μένει ἐκ τοῦ ἀτελοῦς καὶ ἠκρωτηριασμένου σώματός των; Τί ἐκλέγουσιν; Ἡ κεφαλὴ τόχα ἢ ὁ κορμὸς εἶνε τὸ φάσμα;

Φεῦ! τίνα ἐνέργειαν ἔχει ὁ θάνατος ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς; Τίνα φύσιν ἀφίνει εἰς αὐτήν; τί λαμβάνει παρ' αὐτῆς; τί δίδει εἰς αὐτήν; ποῦ τὴν θέτει; τῇ παρέχει ἐνίοτε φυσικοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ νὰ βλέπῃ ἐπὶ τὴν γῆν καὶ νὰ θρηνηῖ; Ἄχ! ἕνα ἱερέα! ἕνα ἱερέα γνωρίζοντα πάντα ταῦτα! Ὁ εἶλω ἕνα ἱερέα καὶ ἕνα σταυρὸν διὰ νὰ τὸν ἀσπασθῶ!

Ὁ εἶέ μου, πάντοτε ὁ αὐτός!

MB'.

Τὸν παρεκάλεσα νὰ μὲ ἀφήσῃ νὰ κοιμηθῶ, καὶ ἐρρίφθην ἐπὶ τῆς κλίνης.

Πραγματικῶς κύμα αἵματος ἐκυκλοφόρει ἐν τῇ κεφαλῇ μου, τὸ ὁποῖον μ' ἐβίβασε νὰ κοιμηθῶ. Ἐἶνε ὁ ἔσχατος τοῦ εἶδους τούτου ὑπνος μου. Ὁνειρεύθη.

Ὁνειρεύθη, ὅτι ἦτο νύξ. Μοὶ ἐφάνη, ὅτι εὐρισκόμην ἐν τῷ δωματίῳ μου μετὰ δύο ἢ τριῶν φίλων μου, ἀγνωστών.

Ἡ σύζυγός μου ὑπνωττεν ἐν τῷ κοιτῶνι μετὰ τοῦ τέκνου τῆς.

Οἱ φίλοι μου καὶ ἐγὼ συνωμιλοῦμεν χαμηλοφώνως, καὶ ὅσα ἐλέγομεν μᾶς ἐξεπτόουν.

Αἴφνης μοὶ ἐφάνη ὅτι ἤκουσα εἰς τὰ λοιπὰ δωμάτια κρότον τινὰ ἀσθενῆ, ἀλλόκοτον, συνεσταλμενον.

Οἱ φίλοι μου ἤκουσαν ὡς ἐγώ. Ἠκροάσθημεν ὁμοίᾳζε κλειθρον ἀνοιγόμενον ὑποκώφως, μοχλὸν προιονιζόμενον ἀθροῦθως.

Ἐπῆρχέ τι τὸ ὅποιον μᾶς ἐπάγονεν· ἐφοβούμεθα. Ἐσυμπεράναμεν, ὅτι κλέπται ἴσως εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν μου κατὰ τὴν προκεχωρηκυῖαν ἐκείνην ὥραν τῆς νυκτος.

Ἀπεφασίσαμεν νὰ ἴδωμεν τί συνέβαιεν. Ἠγέρθη καὶ ἔλαβον τὰ κηροπήγιον· οἱ φίλοι μου μὲ ἠκολούθουν ἀνὰ εἰς.

Εἰσῆλθον εἰς τὸν κοιτῶνα· ἡ σύζυγός μου ἐκοιμᾶτο ἡσυχῶς μετὰ τοῦ τέκνου τῆς.

Εἰσῆλθομεν εἰς τὴν αἴθουσαν. Οὐδέν. Αἱ εἰκόνες ἦσαν ἀκίνητοι ἐντὸς τῶν χρυσῶν αὐτῶν στεφανῶν ἐπὶ τοῦ ἐρυθροῦ τοιχοχάρτου. Μοὶ ἐφάνη ὅμως, ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς αἰθούσης εἰς τὸ ἐστιατόριον θύρα δὲν ἔκειτο εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς θέσιν.

Εἰσῆλθομεν εἰς τὸ ἐστιατόριον καὶ τὸ περιήλ-

θομεν. Ἐγὼ ἐβάδιζον πρῶτος. Ἡ ἐπὶ τῆς κλίμακος θύρα ἦτο κεκλεισμένη, ἐπίσης καὶ τὰ παράθυρα. Φθάσας παρὰ τὴν ἐστίαν εἶδον ὅτι τὸ ἱματιοφυλάκιον ἦτον ἠνεωγμένον, καὶ ὅτι ἡ θύρα τοῦ ἱματιοφυλακίου τούτου ἐσκέπαζεν ὡς ἐπὶ σκοπῶ τὴν γωνίαν τοῦ τοίχου.

Τοῦτο μ' ἐξέπληξεν. Ἴσως ὑπῆρχέ τις ὀπισθεν τῆς θύρας.

Ἠθέλησα νὰ κλείσω τὴν θύραν ταύτην· ἀλλ' ἀπήντησα ἀντίστασιν. Ἐκπλαγείς, τὴν ἔσυρα δυνατώτερον, καὶ αἴφνης ἐνέδωκεν ἡ θύρα, καὶ ὀπισθεν αὐτῆς εἶδομεν κεκρυμμένον γρατδῖόν τι, τὰς χεῖρας ἔχον κρεμαμένας, τοὺς ὀφθαλμοὺς κλειστοὺς, ὄρθον, ἀκίνητον, καὶ ὡς προσκεκολλημένον εἰς τὴν γωνίαν τοῦ τοίχου.

Εἰς τὴν ιδέαν μόνην αὐτὴν, ὀρθοῦνται αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς μου.

Ἠρώτησα τὴν γρατῖαν·

«Τί κάμνεις αὐτοῦ;»

Ἄλλὰ δὲν ἀπήντησε.

Τὴν ἠρώτησα ἐκ νέου·

«Τίς εἶσαι;»

Καὶ πάλιν ὅμως δὲν ἀπήντησεν, οὔτ' ἐκινήθη, καὶ διετήρησε κεκλεισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς.

Ἄλλ' εἶπε ἴσως συνένοχος ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἐμβῆκαν ἐδῶ μὲ κακοὺς σκοποὺς, εἶπον οἱ φίλοι

μου· αὐτοὶ ἔφυγαν ἅμα μᾶς ἤκουσαν ἐρχομένους· ἡ γρηὰ δὲν θὰ εἰμπόρεσε νὰ φύγη, καὶ ἐκρύβη ἐδῶ.»

Τὴν ἠρώτησα ἐκ τρίτου· ἀλλὰ καὶ πάλιν ἔμεινεν ἄλαλος, ἀκίνητος, ἀόμματος.

Εἷς ἐκ τῶν περὶ ἐμέ τὴν ἔσπρωξε, — καὶ ἔπεσεν.

Ἔπεσεν ὡς ζύλον, ὡς ὄγκος, ὡς νεκρὸν τι πρᾶγμα.

Τὴν ἐσεΐσαμεν διὰ τοῦ ποδός, δύο ἐξ ἡμῶν τὴν ἀνήγειραν καὶ τὴν ἐστήριξαν ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ τοίχου. Οὐδὲν καὶ πάλιν ζωῆς δεῖγμα. Ἐκραυγᾶσαμεν ἐντὸς τοῦ ὠτός της· ἔμεινεν ἀκίνητοῦσα, ὡς κωφή.

Ἡ ὑπομονὴ ἡμῶν ἐξηντλήθη, καὶ μετὰ τοῦ τρόμου συνανεμίχθη ὀργή.

«Θές τὸ κηρίον ὑπὸ τὴν σιαγόνα της,» μοὶ εἶπεν εἷς τῶν φίλων μου.

Ἐπῆκουσα. Τὸ καῦμα ἐπήνεγκε τὴν ἐνεργειάν του, διότι ἡ γραΐα ἠνέφξε τὸν ἕνα ὀφθαλμόν, καὶ τοῦτον ὁμῶς ἐξ ἡμισείας, ὀφθαλμὸν κενόν, θαμβόν, φρικῶδη, μὴ βλέποντα.

Παρεμέρισα τότε τὸ κηρίον.

«Τέλος πάντων (εἶπον) θ' ἀποκριθῆς, γρηὰ στρήλα; Τίς εἶσαι;»

Ἄφ' ὀφθαλμὸς ἐπανεκλείσθη ὡς ἀφ' ἑαυτοῦ.

«ὦ! αὐτὸ εἶνε πολὺ! εἶπον οἱ περὶ ἐμέ. Τὸ κηρίον! τὸ κηρίον! Πρέπει νὰ ὁμιλήσῃ ἡ γρηὰ.»

Ἔβηκα καὶ πάλιν τὴν φλόγα ὑπὸ τὴν σιαγόνα τῆς γραΐας.

Τότε ἠνέφξεν αὕτη ἀμφοτέρους τοὺς ὀφθαλμοὺς βραδέως, μᾶς παρετήρησε τὸν μὲν μετὰ τὸν δὲ, καὶ κύψασα αἰφνιδίως ἐφύσησε τὸ φῶς διὰ παγερᾶς πνοῆς. Τῇ αὐτῇ δὲ στιγμῇ ἠσθάνθην τρεῖς ὀξύτατους ὀδόντας ἀρπάζοντας τὴν χεῖρά μου, ἐν τῷ σκότει. . .

Ἐξύπνησα ῥιγῶν καὶ περιρρεόμενος ὑπὸ καταψύχρου ἰδρώτους.

Ὁ ἀγαθὸς πνευματικὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν κλίνην μου καὶ ἀνεγίνωσκε τὸ εὐχολογίόν του.

«Ἐκοιμήθην πολλὴν ὥραν; τὸν ἠρώτησα. — Μίαν ὥραν, τέκνον μου, ἀπήντησε. Ἐφεραν τὴν κόρην σου πρὸ ὀλίγου· εἶνε εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον καὶ σὲ περιμένει. Δὲν ἠθέλησα νὰ διακόψω τὸν ὕπνον σου.

— ὦ! ἀνεφώνησα. Τὴν κόρην μου! ἄς μοῦ φέρουν τὴν κόρην μου!»

ΜΓ'.

Ἐἶνε δροσερὰ, ῥοδόχρους, μεγαλόφθαλμος, ὠραία!

Φέρει μικράν ἐσθῆτα, ἣτις τῇ ἀρμόζει ἐντε-
λέστατα.

Τὴν ἤρπασα, τὴν ἐσθῆκωσα εἰς τὰς ἀγκάλας
μου, τὴν ἐκάθισα ἐπὶ τῶν γονάτων μου, τὴν ἐ-
φίλησα ἐπὶ τῶν πλοκάμιων τῆς κόμης.

Διατί δὲν ἦλθε μετὰ τῆς μητρὸς της; Ἡ μή-
τηρ της εἶνε ἀσθενής, καὶ ἡ μάμμη της ἐπίσης.
Καλὸν τοῦτο.

Ἡ Μαρία μὲ παρετήρει μετ' ἀπορίας. Τὴν ἐ-
θώπευον, τὴν περιεπτυσσόμην, τὴν κατέτρωγον
δι' ἀσπασμῶν· ἀλλ' ἐκ διαλειμμάτων ἔρριπτε
βλέμμα ἀνήσυχον ἐπὶ τῆς τροφῆς αὐτῆς, ἣτις
ἐκλαιε σιωπηλῶς ἐν τῇ γωνίᾳ.

Τέλος πάντων ἠδυνήθη νὰ λαλήσω.

« Μαρία! εἶπον, μικρά μου Μαρία! »

Καὶ τὴν ἐθλίβον σφοδρῶς ἐπὶ τοῦ ὑπο λυγ-
μῶν πνιγομένου στήθους μου. Ἄλλ' αὐτὴ ἔρρηξε
μικράν κραυγὴν.

« ὦ! μ' ἐπροξενήσατε πόνον, κύριε, » μοι
εἶπε.

Μ' ἐτραυμάτισεν ὡς βέλος ἡ λέξις. Τάλαινα
κόρη! εἶχε νὰ μὲ ἴδῃ ἀπὸ ἐνὸς σχεδὸν ἔτους·
ἐλπισμόνησε καὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὴν φωνὴν μου.
Τίς θὰ μὲ ἀνεγνωρίζεν ἄλλως τε μὲ τὴν γενειά-
δα, μὲ τὰ ἐνδύματα καὶ μὲ τὴν ὠχρότητα
ταύτην;

Πῶς! ἤδη ἐξηλείφθη ἐκ τῆς μνήμης εἰείνης,
τῆς μόνης ἣν ἐπεθύμου ζῶσας; Πῶς! δὲν μὲ
λέγει πλέον πατέρα! κατεδικάσθη καὶ νὰ
μὴ ἀκούσω πλέον τὴν λέξιν ἐκείνην τῶν παιδιῶν,
τὴν τόσῃ γλυκεῖαν ὥστε νὰ μὴ εἰσχωρῇ εἰς τὴν
γλῶσσαν τῶν ἀνδρῶν: « παπᾶ! »

Ἄ! ἄς τὴν ἤκουον ἀπὸ τοῦ στόματος ἐκείνου
ἅπαξ ἔτι, ἅπαξ μόνον, καὶ ἄς μοῦ ἀφήρουν τὰ
τεσσαράκοντά μου ἔτη.

« Ἄκουσον, Μαρία, τῇ εἶπον λαυδάνων τὰς
δύο μικρὰς χεῖράς της ἐντὸς τῶν ἰδικῶν μου,
δὲν με γνωρίζεις; »

Μὲ παρετήρησε διὰ τῶν ὠραίων ὀφθαλμῶν
της, καὶ ἀπήντησε·

« Βέβαια ὄχι! »

— Παρατήρησόν με καλῶς, ἐπανελάβον ἐγώ.
Πῶς! δὲν ἤξεύρεις τίς εἶμαι;

— Ναί, ναί! ἕνας κύριος. »

Ἦ Θεέ μου! ν' ἀγαπῶ διαπύρως ἐν μόνον
πλάσμα ἐν τῷ κόσμῳ, νὰ τὸ ἀγαπῶ πάσει δυ-
νάμει, νὰ τὸ ἔχω ἐνώπιόν μου βλέπον με καὶ
παρατηροῦν με, λαλοῦν καὶ ἀποκρινόμενον, καὶ
νὰ μὴ με γνωρίζῃ! Ἄπ' αὐτοῦ μόνου νὰ ζητῶ
παρηγορίαν, καὶ νὰ ἀγνοῇ ὅτι ἔχω χρεῖαν αὐτῆς
ἐπειδὴ μέλλω ν' ἀποθάνω!

« Μαρία, ἐπανελάβον, ἔχεις πατέρα;

— Μάλιστα, κύριε, ἀπήντησεν ἡ παῖς.
— Ποῦ εἶνε λοιπόν;»
Ἡ Μαρία μὲ ἠτένισε μετ' ἀπορίας.
«Πῶς! δὲν τὸ γνωρίζετε! Ἄπεθανε.»
Καὶ ἔβαλε μικρὰν κραυγὴν, διότι μικροῦ δεῖν
ἔπιπτεν ἐκ τῆς ἀγκάλης μου.
«Ἄπεθανεν! ἀνέκραξα. Μαρία, ἤξεύρεις τί
εἶνε θάνατος;
— Βεβησιότατα. Ὅστις ἀποθάνῃ εὐρίσκειται
ἐν τῇ γῇ καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ.»
Καὶ ἐξηκολούθησε μετὰ μικρὸν ἀφ' ἑαυτῆς·
«Παρακαλῶ τὸν Θεὸν δι' αὐτὸν πρῶτ' καὶ
ἑσπέρας μὲ τὴν μητέρα μου.»
Τὴν ἠσπάσθη ἐπὶ τοῦ μετώπου.
«Μαρία, εἶπέ μοι τὴν προσευχὴν σου.
— Δὲν δύναμαι, κύριε. Ἡ προσευχὴ δὲν λέ-
γεται τὴν ἡμέραν. Ἔλα ἀπόψε εἰς τὸ ὄσιτι,
καὶ σοὶ τὴν λέγω.»
Δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῶ περισσότερον.
«Μαρία, ἐγὼ εἶμαι ὁ πατὴρ σου, τῇ εἶπον.
— Ἄ! ἀπεκρίθη ἡ κόρη.
— Θελεῖς νὰ ᾄμαι πατὴρ σου;»
Ἡ Μαρία ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν.
«Ὁχι, ὄχι· ὁ πατὴρ μου ἦτο πολὺ ὠραιό-
τερος.»
Τὴν κατησπάσθη καὶ τὴν κατέβρεξα διὰ

τῶν δακρύων μου. Ἄλλ' ἐκείνη ἠθέλησε ν'
ἀπαλλαγῆ τῶν ἀγκαλιῶν μου λέγουσα·
«Μὲ κάμνετε νὰ πονῶ, κύριε, μὲ τὴν γενειά-
δα σας.»
Τὴν ἔβαλον τότε ἐπὶ τῶν γονάτων μου, καὶ
τὴν ἠρώτησα·
«Ἡξεύρεις νὰ ἀναγινώσκῃς, Μαρία;
— Ναί, ἀπήντησεν. Ἡξεύρω βέβαια. Μ'
ἔμαθεν ἡ μητέρα μου
— Ἀνάγνωθί μοι λοιπὸν ὀλίγον, νὰ σὲ ἰδῶ,»
τῇ εἶπον δεικνύων αὐτῇ χαρτίον τι, ὅπερ ἐκρά-
τει ἐντὸς τῶν μικρῶν τῆς χειρῶν.
Ἄλλ' ἡ Μαρία ἔσσειε τὴν κεφαλὴν.
«Ἄ μάλιστα! ἐγὼ μόνον μύθους ἀναγινώσκω.
— Προσπάθησε ὀλίγον, προσπάθησε.»
Ἐξετύλιξε τότε τὸ χαρτίον καὶ ἤρξατο συλ-
λαβίζουσα μὲ τὸν δάκτυλον·
«Α, α, Π, Ο, ἀπο, Φ, Α, φα, ἀποφα, Σ, Ι, Σ,
ἀ π ό φ α σ ι ς . . . »
Ἦρπασα τὸ χαρτίον ἐκ τῶν χειρῶν τῆς. Ἦτον
ἡ θανατικὴ ἀπόφασις δι' ἧς κατεδικάσθη. Ἦ
τροφὸς τῆς Μαρίας εἶχε προμηθευθῆ τὸ χαρτίον
ἀντὶ ἐνὸς σολδίου. Ἄ! ἦτον ἀκριβώτερον πολὺ
δι' ἐμέ!
Ἄδυνατῶ νὰ περιγράψω τί ἠσθανόμην κατ'
ἐκείνην τὴν ὥραν.

Ἡ ὁρμή μου ἐξεπτόησε τὴν μικράν. Ἐκλαίει σχεδόν. Αἶφνης δὲ μοι εἶπε·

αδός μου τὸ χαρτί ἐκεῖνο· δός μου το! τὸ θέλω διὰ νὰ παίξω. »

Ἄλλ' ἐγὼ τὴν παρέδωκα εἰς τὴν τροφόν της. αἴ Ἐπαρέ την. »

Εἶπον, καὶ ἐπανάπεσα ἐπὶ τοῦ καθίσματός μου, ἄγριος, ἔρημος, ἀπηλπισμένος.

Τετέλεσται ἡ τελευταία φλέψ τῆς καρδίας μου ἐρράγη. Ἄς ἔλθωσι διὰ νὰ με ἀπαγάγωσιν εἰς τὸ ἱκρίωμα· οὐδὲν θ' ἀντισταθῶ.

ΜΔ'.

Ὁ ἱερεὺς εἶνε ἀγαθός, ὁ δεσμοφύλαξ ὡσαύτως. Νομίζω ὅτι ἐδάκρυσαν ὅτε εἶπον νὰ ἐπάρωσι τὴν θυγατέρα μου.

Τετέλεσται. Ἦδη πλέον πρέπει νὰ σκληρυνθῶ, καὶ νὰ ἀναλογισθῶ ἀταράχως τὸν δῆμιον, τὴν ἄμαξαν, τοὺς χωροφύλακας, τὸ ἐπὶ τῆς γεφύρας, ἐπὶ τῆς κρηπίδος καὶ ἐπὶ τῶν παραθύρων πληθῆος, καὶ πάντα ὅσα θὰ εὑρεθῶσιν ἐπίτηδες δι' ἐμὲ ἐπὶ τῆς ἀπαισίου ἐκείνης πλατείας τῆς Γρέβης, ἧτις ἠδύνατο νὰ ἐπιστρωθῇ διὰ μόνων τῶν κεφαλῶν αἰ εἶδε πιπτούσας.

Νομίζω ὅτι ἔχω εἰσέτι μίαν ὥραν διὰ νὰ σκεφθῶ ἀνέτως περὶ πάντων τούτων.

ΜΕ'.

Ἄπας ἐκεῖνος ὁ ὄχλος θὰ γελάσει, θὰ χειροκροτήσει, θὰ ἐπευφημήσει, καὶ μεταξὺ ὄλων ἐκείνων τῶν ἐλευθέρων καὶ εἰς τοὺς δεσμοφύλακας ἀγνώστου ἀνθρώπων, οἵτινες πλήρεις χαρᾶς τρέχουσι διὰ νὰ ἴδωσι μίαν θανάτωσιν, μεταξὺ τῶν παμπληθῶν ἐκείνων κεφαλῶν, αἵτινες ὑπάρχουσιν εἰς τὴν πλατεῖαν, θὰ εὑρεθῇ μία τοῦλάχιστον κεφαλὴ ἧτις θ' ἀκολουθήσει τὴν ἐμὴν θάττον ἢ βράδιον εἰς τὴν λαιμοτόμον. Πολλοί, οἵτινες ἔρχονται δι' ἐμὲ, θὰ ἔλθωσι καὶ δι' ἐαυτοὺς μίαν ἡμέραν.

Διὰ τὰ ὀλέθρια ἐκεῖνα ὄντα ὑπάρχει εἰς τι μέρος τῆς πλατείας τῆς Γρέβης εἰς τόπος ὀλέθριος, ἐν κέντρον ἔλξεως, μία παγίς. Ὁὐαὶ συλληφθῶσι μίαν ἡμέραν.

ΜΣΤ'.

Ἡ μικρά μου Μαρία πορεύεται πάλιν εἰς τὰ

παιγνιδιά της· παρατηρεῖ τὸν ὄχλον διὰ τῆς θυρίδος τοῦ ὀχήματος, καὶ δὲν ἐνθυμεῖται πλέον τὸν ἀκύριον ἐκεῖνον.

Ἴσως θὰ προφθάσω νὰ γράψω ὀλίγας σελίδας καὶ δι' αὐτήν, διὰ νὰ τὰς ἀναγνώσῃ μίαν ἡμέραν καὶ κλαύσῃ ἐντὸς δεκαπέντε ἡμερῶν διὰ τὴν σήμερον.

Ναί· πρέπει νὰ μάθῃ δι' ἐμοῦ τὴν ἱστορίαν μου· πρέπει νὰ μάθῃ διατί εἶνε καθημαγμένον τὸ ὄνομα ὕπερ ἀφίνω εἰς αὐτήν.

MZ'.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΟΥ.

Σημείωσις τοῦ Ἐκδότου. — Δὲν κατωρθώθη εἰσέτι ἡ εὔρεσις τῶν εἰς τὴν ἱστορίαν ταύτην ἀναφερομένων φύλλων. Ἴσως, καθὼς ἐκ τῶν ἐπομένων φαίνεται, δὲν ἐπρόφθασεν ὁ κατάδικος νὰ τὰ γράψῃ. Ὅψι ἐπῆλθεν αὐτῷ ἡ ἰδέα.

MH'.

Ἐκ τινος δωματίου
τοῦ Δημαρχείου.

Τοῦ Δημαρχείου! . . .

Τῷ ὄντι, εὐρίσκομαι ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ. Ἡ ἀποτρόπαιος μετάβασις ἐγένετο ἤδη. Ἡ πλατεία εἶνε ἐκεῖ, καὶ ὑπὸ τὰ παράθυρα ὑπάρχει ὁ φρικτὸς ὄχλος, ὅστις ὑλακτεῖ, καὶ μὲ προσμένει, καὶ γελαῖ.

Μάταιοι ἀπέβησαν οἱ ἀγῶνες οὓς κατέβαλον ὅπως διαμείνω ἀτάραχος. Ὅτε εἶδον ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς τοὺς δύο ἐκείνους ἐρυθροὺς βραχίονας μὲ τὸ μέλαν ἐκεῖνο τρίγωνον, ἀνεγνηγερμένους μεταξὺ τῶν δύο φανῶν τῆς κρηπίδος, ἐξέλιπεν ἡ γενναϊότης μου. Ἐζήτησα νὰ κάμω τελευταίαν κατάθεσιν. Μὲ ἀφῆκαν λοιπὸν ἐδῶ καὶ ἀπῆλθον πρὸς ζήτησιν εἰσαγγελέως. Τὸν περιμένω ὅπως δῆποτε κερδαίνω χρόνον τινά.

Τρίτη ὥρα ἐσήμηνεν, ὅτε εἰδοποιήθην ὅτι ἦτο καιρὸς. Ἠσχισα νὰ τρέμω, ὡς ἂν ἐσκεπτόμην περὶ ἄλλου πράγματος ἀπὸ ἐξ ὥρῶν, ἀπὸ ἐξ ἐβδομάδων, ἀπὸ ἐξ μηνῶν. Μοὶ ἐφάνη ὡς τι ἀπρόοπτον.

Διέβην τοὺς διαδρόμους των, κατέβην τὰς κλίμακας των. Μὲ ὤθησαν μεταξὺ δύο ὄρσοθυρῶν τοῦ ἰσογαίου, αἰθούσης στενῆς, θολωτῆς καὶ σκοτεινῆς. Ἐδῶλίον τι εὐρίσκετο ἐν τῷ μέσῳ. Μὲ διέταξαν νὰ καθήσῳ ἐκάθησα.

Μεταξὺ τῆς θύρας καὶ κατὰ μῆκος τοῦ τοίχου

ὑπῆρχον ἄνθρωποι τινες ἰστάμενοι ὄρθοι, ἐκτός τοῦ ἱερέως καὶ τῶν χωροφυλάκων.

Τρεῖς ὁμῶς ἄνδρες ἰδίως ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν μου.

Ὁ πρῶτος, ὁ ὑψηλότερος, ὁ γηραιότερος, ἦτο παχὺς καὶ ἐρυθρόχρους τὴν ὄψιν. Ἐφερεν ἐπενδύτην καὶ πῖλον τρίγωνον παραμεμορφωμένον. Ἦτον ἐκεῖνος!

Ἦτον ὁ δῆμιος, ὁ ὑπουργὸς τῆς λαιμοτόμου Οἱ δύο ἄλλοι ἦσαν οἱ ὑπουργοὶ τοῦ δημίου.

Μόλις ἐκαθέσθην, μ' ἐπλησίασαν οἱ δύο ὑπηρέται ἐξόπισθεν, ὡς γαλαῖ· αἴφνης δὲ ἠσθάνθην κρυερὰν τινα ἐπαφὴν ἐπὶ τῆς κόμης μου, καὶ ἦχος ψαλλιδίου ἔτριζεν εἰς τὰ ὠτά μου.

Τὰ μαλλία μου κοπτόμενα ὡς ἔτυχε κατέπιπτον βοστρυχηδὸν ἐπὶ τῶν ὤμων μου, ὁ δὲ τὸν τρίγωνον πῖλον φέρων ἀνὴρ ἐξετίνασεν αὐτὰ ἡσύχως διὰ τῆς χονδρῆς χειρὸς του.

Κύκλωθέν μου ἦκουον σιγανὰς ὀμιλίας, εἰς δὲ τὴν ὁδὸν μέγαν θόρυβον, ὡς ταλάντωσίν τινα τοῦ ἀέρος. Κατ' ἀρχὰς ἐνόμισα ὅτι ἦτον ὁ ῥόχθος τοῦ ποταμοῦ, ἀλλ' ἐκ τῶν γελῶτων καὶ τῶν καγχασμῶν ἀνεγνώρισα τὸν ὄχλον.

Νεανίας τις πλησίον τοῦ παραθύρου, γράφων διὰ μολυβδοκονδύλου ἐπὶ χαρτοφυλακίου, ἠρώ-

τησεν ἓνα τῶν ὑποδεσμοφυλάκων πῶς ἐλέγετο ἐκεῖνο εἰς ὃ κατεγίνετο.

«Καλλωπισμὸς τοῦ καταδίκου,» ἀπήντησεν ὁ ἐρωτηθεὶς.

Ἐνόησα, ὅτι τὸ πρᾶγμα ἐμελλε νὰ δημοσιευθῇ τῇ ἐπαύριον διὰ τῶν ἐφημερίδων.

Αἴφνης, εἰς τῶν ὑπηρετῶν ἐξέβαλε τὸ ἐνδυμᾶ μου, καὶ ὁ ἕτερος λαθῶν τὰς δύο κρεμασμένας χειράς μου ἔστρεψεν αὐτάς ὄπισθεν τῶν ἰωτῶν μου, καὶ ἠσθάνθη τότε τὴν βραδείαν στροφήν σχοινίου περὶ τοὺς καρπούς τῶν δύο συγκεκολλημένων χειρῶν μου. Συγχρόνως δὲ ὁ ἕτερος ἐλάμβανε τὸν λαίμοδέτην μου καὶ, μετὰ τινα δισταγμὸν, τὸ ἐξ ἡμιτυβίου (batiste) ὑποκάμισόν μου, μόνον τοῦ ἄλλοτε βίου μου λείψανον.

Εἰς τὴν φρικώδη ταύτην προπαρασκευὴν, εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ τραχήλου ἐπαφὴν τοῦ χάλυβος, ῥίγος μὲ κατέλαβε, καὶ πνιγηρὸς μυκηθμὸς ἐξῆλλε τοῦ στήθους μου· ἡ χεὶρ τοῦ δημίου ὑπέτρεμε.

«Κύριε, μοὶ εἶπε, συμπάθειον! Μὴν ἐπανέσατε;»

Οἱ στυγεροὶ οὗτοι δῆμιοι εἶνε ἠπιώτατοι.

Ὁ ὄχλος ὠρέετο τρομερώτερον.

Ὁ παχὺς ἄνθρωπος ὁ ἔχων τὸ ἰονθῶδες πρόσωπον μοὶ προσῆνεγε ῥινόμακτρον βεβρεγμένον δι' ὄξους.

«Εὐχαριστῶ, τῷ εἶπον ὅσον ἠδυνήθην ἐντο-
νώτερον· ἀνωφελές· εἶμαι καλά.»

Εἷς τότε αὐτῶν χαμηλώσας ἔδεσε τοὺς δύο
μου πόδας διὰ σχοινοῦ λεπτοῦ καὶ χαλαροῦ,
τὸ ὅποιον μόλις μὲ ἄρνευε νὰ βηματίζω ὀλίγον.
Τὸ σχοινίον τοῦτο συννήθη μετ' ἐκείνου δι' οὗ
ἐδέθησαν αἱ χεῖρές μου.

Ἐπειτα ὁ παχὺς ἄνθρωπος ἔριψε τὸ ἔνδυμα
ἐπὶ τῶν νώτων μου καὶ συνέδεσε τὰς χειρίδας
ὑπὸ τὴν σιαγόνα μου.

Τὸ ἔργον τοῦ δημίου εἶχε περατωθῆ. Μ' ἐ-
πλησίασεν ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ σταυροῦ.

«Ἄγωμεν, υἱέ μου!» μοι εἶπεν.

Οἱ ὑπνέται μ' ἔλαβον ἐκ τῶν μασχαλῶν
ἠγέρθην καὶ ἐβάδισα· οἱ πόδες μου ἐκάμπτοντο
ὡς ἂν εἶχον δύο γόνατα εἰς ἐκάστην κνήμην.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἠνεώχθησαν ἀμφό-
τερα τὰ φύλλα τῆς ἐξωθύρας. Μανιώδης ἀλα-
λαγῆ, ὁ ψυχρὸς ἀήρ καὶ τὸ καθαρὸν φῶς εἰσέρ-
ρουσαν διὰ μιᾶς μέχρις ἐμοῦ ἐν τῇ σκιᾷ. Ἐκ
τοῦ βάθους τῆς σκοτεινῆς ὄρσοθύρας εἶδον αἴφνης
διὰ μέσου τῆς βροχῆς τὸν μυριοκέφαλον ἐκείνον
ὄχλον, ὠρυόμενον καὶ συνεσωρευμένον φύρδην
μίγδην ἐπὶ τοῦ δρυφάκτου τῆς μεγάλης κλίμα-
κος τοῦ Παλατίου τῆς Δικαιοσύνης· δεξιᾷ, ἰσο-
πέδως μετὰ τοῦ οὐδοῦ τῆς θύρας ὑπῆρχε στοῖ-

χος ἵππων, τῶν ὁποίων ἐβλεπον διὰ τῆς χα-
μηλῆς θύρας τοῦ ἐμπροσθίου πόδας καὶ τὰ
στέρνα· κατέναντι, ἀπόσπασμα στρατιωτῶν
ἀριστερᾶ, τὰ ὀπίσθια ἀμάξης, ἐφ' ἧς ἐστηρίζετο
κλίμαξ. Βικῶν ἀποτρόπαιοι, καλῶς περιγεγραμ-
μένη ἐντὸς θύρας δεσμοπηρίου.

Διὰ ταύτην ἀκριβῶς τὴν στιγμήν διετήρησα
ἅπασαν τὴν γενναιότητά μου. Προῦχώρησα τρία
βήματα, καὶ ἐνεφανίσθην ἐπὶ τῆς φλιᾶς τῆς
ὄρσοθύρας.

«Νά τος! νά τος! ἀνεβόησε τὸ πλῆθος.
Ἐβγαίνει τέλος πάντων!»

Καὶ οἱ ἐγγύτερον ἐμοῦ κείμενοι ἐχειροκρότουν.
Βασιλεὺς θὰ ἐτύγχανε πτωχοτέρας ὑποδοχῆς.

Ἡ ἀμάξα ἦτον ἐκ τῶν συνήθων, ἐζευγμένη
εἰς λειπόσαρκόν τινα ἵππον, ὁ δὲ ἀμαξηλάτης
ἔφερε τὸν ἐρυθροκυανὸν ἐπενδύτην τῶν χωρικῶν
καὶ τῶν κηπουρῶν τῶν περιχώρων τῆς Βικέτρης.

Ὁ τὸν τρίγωνον πῖλον φέρων παχὺς ἄνθρω-
πος εἰσῆλθε πρῶτος εἰς τὴν ἀμάξαν.

«Καλημέρα, κύριε Σαμψῶν!» ἐκραύγασαν
παιδιά ἀναρριχώμενα εἰς κιγκλίδας.

Εἷς ὑπνέτης ἀνέβη δεύτερος.

«Εὐγέ σου, Παρασκευᾶ!» ἀνεφώνησαν ἐκ
νέου τὰ παιδιά.

Ἐκάθησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ἐμπροσθεν ἐδώλιον.

Τρίτος ἀέβην ἐγὼ διὰ βήματος ἀρκούντως σταθεροῦ.

Ἄϊδὲ πῶς περιπατεῖ καλά! ἢ εἶπε γυνή τις, Ἰσταμένη πλησίον τῶν χωροφυλάκων.

Τὸ φρικτὸν ἐκεῖνο ἐγκώμιον μ' ἐνεψύχωσεν. Ὁ ἱερεὺς ἐτοποθετήθη πλησίον μου. Μ' ἐκάθισαν ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ἔδρας, στρέφοντα τὰ νῶτα πρὸς τὸν ἕππον. Ἐβρίγχευα εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο μέτρον. Φιλανθρωπία.

Ἡθέλησα νὰ ἴδω περὶ ἐμέ· χωροφύλακες ἐμπρός, χωροφύλακες ὀπίσω· εἶτα ὄχλος, ὄχλος καὶ ὄχλος· χεῖμαρρος κεφαλῶν ἐπὶ τῆς πλατείας.

Τάγμα ἐπίππων χωροφυλάκων μ' ἐπερίμεναν εἰς τὴν πύλην τῆς κιγκλίδος τοῦ Παλατίου τῆς Δικαιοσύνης.

Ὁ αξιωματικὸς ἔδωκε τὴν διαταγὴν. Ἡ ἄμαξα καὶ ἡ συνοδία ἐξεκίνησαν, ὡς ὠθούμεναι εἰς τὰ πρόσω ὑπὸ τῶν ὠρυγμῶν τοῦ ὄχλου.

Καθ' ἣν στιγμὴν ἡ ἄμαξα ἐστράφη πρὸς τὴν Γέφυραν-τῆς Συναλλαγῆς, ἀπὸ τῆς μιᾶς ἄκρας μέχρι τῆς ἐτέρας συνέβη εἰς κρότος, ὡς ἂν διεδόθη δι' ἡλεκτρικοῦ ρεύματος, καὶ αἱ γέφυραι καὶ αἱ κρηπίδες ἔτριξαν ὡς ἐπὶ σεισμοῦ.

Τότε συνηνώθη μετὰ τῆς συνοδίας τὸ περιμένον τάγμα τῶν ἐπίππων χωροφυλάκων.

«Κάτω τοὺς πέλους! κάτω τοὺς πέλους!» ἐκραύγασαν χίλια διὰ μιᾶς στόματα.

Ὡς διὰ τὸν βασιλέα.

Τότε ἐγέλασα καὶ ἐγὼ φρικτῶς, καὶ εἶπον πρὸς τὸν ἱερέα·

«Αὐτοὶ τοὺς πέλους, ἐγὼ τὴν κεφαλὴν.»

Ἡ πορεία ἐγένετο βᾶδην.

Ἡ κρηπίς τῶν Ἀνθεῶν κατευωδία· εἶνε ἡμέρα πανηγύρεως (marché). Αἱ ἀνθοπώλιδες ἀφῆκαν τὰς δέσμας των δι' ἐμέ.

Ἀπέναντι, μικρὸν πρὸ τοῦ τετραγώνου πύργου ὅστις σχηματίζει τὴν γωνίαν τοῦ Παλατίου, πλῆθος θεατῶν ἴσταντο εἰς τὰ παράθυρα τῶν οἰνοπωλείων, μακάριοι διὰ τὰς λαμπράς αὐτῶν θέσεις, καὶ πρὸ πάντων γυναῖκες. Αἰσία ἡμέρα διὰ τοὺς οἰνοπώλας.

Ἐοικιάζοντο τράπεζαι, φορεῖα, ἄμαξαι, καθίσματα, πῆγματα. Πανταχοῦ θεαταί. Πολλοὶ ἐξ ἐκείνων τῶν αἰμοχαρῶν ἐμπόρων ἐκραζόν στεντορείως·

«Τίς θέλει θέσιν;»

Ἐμάνην κατὰ τοῦ ὄχλου ἐκείνου, καὶ ἐπεθύμουν νὰ κραυγᾶσω· «Τίς θέλει τὴν ἰδικήν μου;»

Ἐν τοσοῦτῃ ἡ ἄμαξα προὐχώρει. Ἀνὰ πᾶν βῆμα, τὸ πλῆθος ἡραιούτο ὀπισθεν αὐτῆς, καὶ ἔβλεπον αὐτὸ διὰ τῶν ἐροπλανῶν ὀφθαλ-

μῶν μου συσσωρευόμενον εἰς ἕτερα μέρη, ἐξ ὧν ἔμελλον νὰ διέλθω.

Ἄφ' οὗ εἰσῆλθομεν εἰς τὴν Γέφυραν-τῆς-Συναλλαγῆς, ἔρριψα τυχαίως τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὰ ὀπίσω δεξιόθεν μου· προσηλώθη δὲ τὸ βλέμμα μου ἐπὶ τῆς ἐτέρας κρηπίδος, ὑπερθεν τῶν οἰκιῶν, εἰς μέλανά τινα πύργον, μονήρη, πλήρη γλυφῶν, καὶ ἔχοντα ἐπὶ τῆς κορυφῆς τὰς προτομὰς δύο λιθίνων θηρίων. Ἄγνοῦ δὲ διατὶ ἠρώτησα τὸν ἱερέα τί ἦτον ὁ πύργος ἐκεῖνος.

«Ὁ Ἅγιος-Ἰάκωβος-Λά-Βουσερεῆ,» ἀπήντησεν ὁ δῆμιος.

Περίεργον ἦτο πῶς, μεθ' ὅλην τὴν λεπτὴν καὶ λευκὴν βροχὴν ἥτις διηυλακίζε τὸν ἀέρα ὡς πλέγμα ἀράχνης, οὐδὲν ἐκ τῶν περι ἡμῶν συμβαινόντων διέφευγε τὴν ὄρασίν μου. Ἐκάστη τῶν λεπτομερειῶν ἐκεῖνων παρῆγε καὶ μίαν βάσανον. Αἱ λέξεις ἔλλείπουσι κατὰ τὰς συγκινήσεις.

Κατὰ τὸ μέσον τῆς Γεφύρας-τῆς-Συναλλαγῆς, τόσῳ εὐρείας πλὴν καὶ τόσῳ καταπλημμυρούσης ἀνθρώπων, ὥστε ἐβαδίζομεν μετὰ μεγάλου κόπου, κατελήφθη ὑπὸ βαθυτάτης φρίκης. Ἐφοβήθη μὴ λειποθυμήσω τελευταία ματαιότης! Ἠθέλησα τότε νὰ μὴ ἴδω, οὔτε ν' ἀκούσω τι,

πλὴν τοῦ ἱερέως, οὗτινος ἠκραζόμεν τούς λόγους ἐν μέσῳ τῶν ἀλαλαγμῶν.

Ἐλαβον τὸν Ἐσταυρωμένον καὶ τὸν ἠσπάσθην. «Θεέ μου, λατὸν ἀγγχίσθητί με!» εἶπον, καὶ ἐπειράθη νὰ βου.σῶ εἰς τὴν ἰδέαν ταύτην.

Ἄλλ' οἱ συνεχεῖς ταναγομοὶ τῆς ἀμάξης ἐτάρασσον τὰς σκέψεις μου. Εἶτα αἶφνης με κατέλαβε ψῦχος. Ἡ βροχὴ διαπέρασε τὰ ἐνδύματά μου καὶ ἔβρεχε τὸ δέρμα τῆς κεφαλῆς μου διὰ τῆς κεκομμένης καὶ βραχείας μου κόμης.

Ἄτρεμεις ἀπὸ τὸ ψῦχος, υἱέ μου; με ἠρώτησεν ὁ ἱερεύς.

— Ναί, ἡ ἀπήντησα.

Φεῦ! δὲν ἔτρεμον μόνον ἐκ ψύχους.

Κατὰ τὴν ἄκρην τῆς γεφύρας, γυναικῆς τινες ἐλυπήθησαν τὴν νεότητά μου.

Εἰσῆλθομεν εἰς τὴν ὀλέθριον κρηπίδα. Ἠρώτησα νὰ μὴ βλέπω, οὔτε ν' ἀκούω. Φωναὶ καὶ ἀλαλαγοί, κεφαλαὶ ἐπὶ τῶν παραθύρων, ἐπὶ τῶν θυρῶν, εἰς τὰς κιγκλίδας τῶν ἐργαστηρίων, εἰς τοὺς φανούς· θεαταὶ ἄπληστοι καὶ σκληροκάριοι ἄνθρωποι οἵτινες με γνωρίζουσι, καὶ ἐξ ὧν οὐδένα γνωρίζω ὁδὸς τετειχισμένη δι' ἀνθρωπίνων προσώπων... Ἡμῖν ἐξεστηκώς, ἡλίθιος, παράφρων. Τὸ βῆρος τοσοῦτων βλεμ-

μάτων προσηλωμένων ἐπὶ σοῦ εἶνε πρᾶγμα ἀνυπόφορον.

Ἐταλαντευομένη λοιπὸν ἐπὶ τοῦ καθίσματός μου, μὴ προσέχων μάλιστα τὸν ἱερέα καὶ τὸν σταυρόν.

Εἰς τὸν περιστοιχοῦντά με θόρυβον, δὲν ἠδυνάμην νὰ διακρίνω πλέον τὰς εὐσπλαγχνιστικὰς κραυγὰς ἀπὸ τὰς χαρμολογίας· τὰ πάντα ἦσαν ἀλαλαγή, ἧτις ἀντήχει ἐν τῇ κεφαλῇ μου ὡς ἐν χαλκῷ ἀγγεῖῳ.

Οἱ ὀφθαλμοί μου ἀνεγίνωσκον μηχανικῶς τὰ τεχνόσημα τῶν ἐργαστηρίων.

Μίαν φορὰν μὲ κατέλαβεν ἡ περιέργεια νὰ στρέψω τὴν κεφαλὴν καὶ νὰ ἴδω πρὸς τί πρᾶγμα κατηυθυνόμεθα. Τελευταία τόλμη τοῦ πνεύματος! ἀλλὰ τὸ σῶμα δὲν ἠθέλησε, καὶ ὁ λαίμαξ ἔμενε παραλελυμένος, νεκρὸς ἐκ προτερων.

Διείδον ἐν τούτοις πέραν τοῦ ποταμοῦ, πρὸς τὰ ἀριστερά μου, τὸν πύργον τῆς Παναγίας, ὅστις ἐκεῖθεν ὀρώμενος κρύπτει τὸν ἕτερον. Ἐκεῖ εἶνε ἡ σημαία. Ἐπλημμύρει ἀνθρώπων, οἵτινες ἔμελλον νὰ ἴδωσι κάλλιστα τὰ συμβησόμενα.

Καὶ προὔχῳρει, προὔχῳρει ἡ ἄμαξα, καὶ παρήρχοντο τὰ ἐργαστήρια, καὶ ἤλλασσον τὰ τεχνόσημα, καὶ ἐγέλα ὁ ὄχλος ποδοκροτῶν ἐν

τῷ βορβόρῳ, καὶ ἐγὼ διέμενον ἀδρανῆς, ὡς ἀποκεκοιμισμένος.

Ἀἴφνης ἡ σειρὰ τῶν ἐργαστηρίων ἐκόπη κατὰ τὴν γωνίαν πλατείας τινός· τὸ πλῆθος ἐκραύγασε δυνατώτερον, χαρωπότερον, διατορώτερον ἢ ἄμαξα ἐστάθη αἰφνιδίως, καὶ μικροῦ δεῖν ἔπιπτον πρηνῆς ἐπὶ τῶν σανίδων. Ὁ ἱερεὺς μ' ἐκράτησε.

«Γενναϊότης!» ἐψιθύρισε.

Κλίμαξ ἐτέθη εἰς τὰ ὀπίσθια τῆς ἀμάξης· ὁ ἱερεὺς μ' ἐκράτησε, καὶ κατέβην, προὔχῳρησα ἐν βῆμα, προσεπάθησα νὰ προχωρήσω ἔτι μᾶλλον, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην. Ἀντικείμενον ἀποτρόπαιον εἶδον μετὰ τῶν δύο φανῶν τῆς κρηπίδος.

«ὦ! ἦτον ἡ πραγματικότης!»

Ἔστην, ὡς κλονηθεὶς ἤδη ὑπὸ τινος κτύπου.

«Ἐγὼ νὰ κάμω τελευταίαν κατάθεσιν!» ἀνέκραξα διὰ φωνῆς ἐξησθεμισμένης.

Μ' ἀνεβίβασαν ἐνταῦθα.

Ἐζήτησα νὰ μ' ἀφήσωσιν ὅπως γράψω τὰς τελευταίας μου θελήσεις. Αἱ χεῖρές μου ἐλύθησαν, ἀλλὰ τὸ σχοινίον εἶνε ἐνταῦθα ἔτοιμον, τὰ δὲ λοιπὰ κάτω.

ΜΘ.

Εἷς δικαστής, ἔφορος, ἢ πολιτικὸς ὑπάλληλος, ἀγνοῶ ὑποῦοι εἶδους, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον.

Συνέπλεξα τὰς δύο μου χεῖρας καὶ ἐσυρόμην ἐπὶ τῶν δύο γονάτων, ζητῶν τὴν ἄφεσίν μου. Ἄλλ' ὁ ἀπηνῆς τοῦ νόμου λειτουργὸς ἐμειδιάσεν ἀπαίσιον καὶ μὲ ἠρώτησεν ἂν εἶχον νὰ τῷ εἶπω ἄλλο τι.

«Τὴν ἄφεσίν μου! τὴν ἄφεσίν μου! ἐπανέλαβον ἐγὼ, ἢ πέντε μόνα λεπτὰ χαρίσατέ μοι! πέντε μόνα! Τίς οἶδεν; ἴσως μοὶ ἀπονεμηθῆ χάρις!... ὦ! εἶνε φοικτὸς ὁ θάνατος εἰς τοιαύτην ἡλικίαν! Πολλάκις ἔφθασεν ἡ βασιλικὴ χάρις κατὰ τὴν ἐσχάτην στιγμήν. Εἰς τίνα θ' ἀπονεμηθῆ χάρις, κύριε, ἂν οὐχὶ εἰς ἐμέ;»

Ἄλλ' ὁ βδελυρὸς δῆμιος ἐπλησίασε τὸν δικαστήν, λέγων, ὅτι ἡ θανάτωσις ἦτο προσδιωρισμένη κατὰ τὴν δεῖνα ὥραν, ὅτι ἡ ὥρα αὕτη ἤγγιζεν ἤδη, ὅτι ἦτο ὑπεύθυνος αὐτός· ὅτι ἄλλως τε βρέχει, καὶ κατὰ συνέπειαν κινδυνεύει νὰ ἐπέλθῃ σκωρία εἰς τὴν μηχανήν του.

«ὦ! ἀπὸ οἴκτον τευλάχιστον! ἐν μόνον λεπτόν διὰ νὰ περιμείνω τὴν ἄφεσίν μου! ἢ, μὴ πλησιάσῃ κανεὶς! τὸν ἔξοχίζω! »

Ὁ δικαστής καὶ ὁ δῆμιος ἐξῆλθον. Εἶμαι μόνος . . . Μόνος μετὰ δύο χωροφυλάκων.

«ὦ! ὁ φοικτὸς αὐτὸς ὄχλος κραυγάζει ὡς ὕαινα! Τίς οἶδεν ἂν δὲν τὸν διαφύγω, ἂν δὲν σωθῶ, ἂν δὲν ἔλθῃ ἡ ἄφεσίς μου; Εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀρνηθῆ ὁ βασιλεὺς χάριν!

Ἄ! οἱ ἄθλιοι! νομίζω ὅτι ἀναβάνουσι τὴν κλίμακα. . . .

ΤΕΤΑΡΤΗ ΠΡΑ.

SI MANOCCHIO
SIVE